חסידות · ברסלב · ספרים של תלמידים

ספר עצות ישרות

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ספר עצות ישרות

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ספר-עצות-ישרות/
הקובץ נוצר ב־15 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

ספר עצות ישרות 4
הקדמה 4
אמת ואמונה 6
ערך אכילה 13
ערך ארץ ישראל 16
ערך ברית 17
ערך בנים 19
ערך בטחון 20
ערך בגדים 23
ערך גאות וענוה 24
ערך דעת 28
ערך דבור 29
ערך התבודדות 30
ערך התחזקות 33
ערך השגת והתנוצצות אלקות 36
ערך זכרון ושכחה 37
ערך חצות 37
ערך טלטול 37
ערך יראה ועבודה 38
ערך כבוד 40
ערך כעס 40
ערך ליצנות 41
ערך ממון 41
ערך מחשבות 45
ערך מחלקת 46
ערך מניעות 47
ערך מקוה 48
ערך מועדים 49
ערך נגינה 60
ערך עינים 61
ערך עצה 62
ערך צדיק 64
ערך צדקה 69
ערך ציצית 71
ערך רצון 72
ערך שמחה 73
ערך תלמוד תורה 75
ערך תפלה 77
ערך תפלין 85
ערך תוכחה 86
ערך תשובה 88
ערך תמימות 92

ספר עצות ישרות

הקדמה

ספר עצות ישרות מסודר על פי אלף בית מעט הכמות ורב האיכות. והמה אמרות טהורות. ודרך ישר לאדם יורות. להלך בהם לדורי דורות. אשר מכל דבר תבל היה נבדל. מפי הנשר הגדול. הלוא הוא הרב הקדוש, צדיק יסוד עולם, בוצינא קדישא איש אלקים מורנו ורבנו הרב רבי נתן זכר צדיק וקדוש לברכה. והוא היה תלמיד מובהק של מורנו הרב רבי נחמן זכר צדיק וקדוש לברכה, מברסלב. אשר השאיר אחריו ברכה על כל ארבעה חלקי שולחן ערוך, וקראם בשם לקוטי הלכות. ועתה האיר ה' את רוחי ולקטתי לקוטי בתר לקוטי מעט גרגרי חכמה ותבונה מספרי לקוטי הלכות הנ"ל ומספרי לקוטי מוהר"ן. להיותם לאחיזה ביד כל אדם, להיות להם לסולם לעלות במרומי מעלה במדרגות המדות הקדושו"ת ועבודת השם:

יסוד התשובה ומעלות ההתחזקות למלט נפשו משחת הוא לא בצומות וסיגופים, אלא לחזק באלו שלשה דברים: אהבת השם ואהבת ישראל ואהבת התורה, כמו שמבאר בספר "בוצינא דנהורא", שפעם אחת שאלו להבעל שם טוב, זכרונו לברכה, מהו עקר העבודה הלא אנו יודעים ואבותינו ספרו לנו, שבימים הקדמונים היו אנשי מעשה מתענין משבת לשבת, ואתם בטלתם את הדבר הזה, שאמרתם, שכל אדם שהוא מתענה עתיד לתן את הדין, שנקרא חוטא, שמענה את נפשו על כן הגידו נא לנו מה עקר העבודה. והשיב להם הבעל שם טוב, זכרונו לברכה: אני באתי לעולם הזה להראות דרך אחר, שיראה אדם להמשיך על עצמו שלשה דברים הללו, הינו:

אהבת השם ואהבת ישראל ואהבת התורה, ואין צריך לעשו"ת סגופים, עין שם עוד מענין זה:

וכבר ידוע ומפורסם מקצה העולם ועד קצהו גדל קדושת אדוננו מורנו ורבנו, אור האורות וכו', הרב רבי נחמן, זכר צדיק לברכה, בעל המחבר הספרים הקדושים לקוטי מוהר"ן ושאר ספרים קדושים ונוראים מאד, ונראה לכל המעין בספריו הקדושים גדל עמקות עצותיו באהבת השם וכו'. והנה ביותר מכל תלמידיו הקדושים סמך ידיו על תלמידו הקדוש, הרב הצדיק רבי נתן, זכר צדיק לברכה, בעל המחבר הספרים הקדושים לקוטי הלכות ושאר ספרים קדושים. ועתה, בעקבא דמשיחא, שנתפשט החשכות הנורא מאד מאד, רחמנא לצלן, הן באמונת השם, הן באמונת הצדיקים, אשר גם נביאינו הראשונים, זכרונם לברכה, ראו כן תמהו, איך יוכלו בני ישראל הקדושים להתחזק ביראת השם בתוך החשכות הנורא הזה, כמצינו בכמה מקומות, ומבאר בזהר הקדוש וזה לשונו:

רבי שמעון זקף ידו ובכה ואמר: וי מאן דיזדמן בההוא זמנא, וזכאה חולקא מאן דיזדמן וישתכח בההוא זמנא. וי מאן דיזדמן בההוא זמנא בגין דכד ייתי קודשא בריך הוא לפקדא לאילתא, יסתכל מאן אנון דקימין בהדה, בכל אנון דמשתכחין עמה, בכל עובדוי דכל חד וחד, ולא ישתכח זכאי, דכתיב: ואביט ואין עוזר, וכמה עקתין על עקתין לישראל. זכאה מאן דיזדמן וישתכח בההוא זמנא, בגין דההוא דיתקים בההוא זמנא בהמנותא, יזכה להוא נהירו דחדוה דמלכא וכו', עין שם. וגם מבאר בדברי חכמינו זכרונם לברכה, במסכת סוטה: רבי אליעזר הגדול אומר: מיום שחרב בית חמדתנו שרי חכימיא למהוי כספריא וכו', חוצפא יסגי ויקר יאמיר וכו', וחכמת סופרים תסרח, ויראי חטא ימאסו, והאמת תהא נעדרת, נערים ילבינו זקנים, גדולים יעמדו מפני הקטנים וכו', עין שם. ברוך השם, אשר הקדים רפואה למכתנו, ושלח לנו מושיע, נחל נובע, הוא אדוננו מורנו ורבנו הקדוש, זכר צדיק וקדוש לברכה, אשר הוא ותלמידו הקדוש, זכר צדיק וקדוש לברכה, הודיעו לנו רב רחמנותו של הקדוש ברוך הוא עלינו עד אין חקר, אך דבריהם הקדושים והתחזקויותם העצומים מפוזרים בהתורות הקדושים, שבספרי ה"לקוטי מוהר"ן" ובספרי ה"לקוטי הלכות", וראה ראיתי, אשר עתה בתקף הגלות והחשכות, בעקבא דמשיחא, יש רבים מאחינו בני ישראל, שמשתוקקים מאד לעבודת השם, אך נדמה להם, כי אין להם תקוה, חס ושלום. לזאת באתי, אנכי הצעיר, ולקטתי וקבצתי דברי ההתחזקות, שנדפסו בספרים הקדושים "לקוטי מוהר"ן" ובספרי "לקוטי הלכות" ומספר "לקוטי עצות החדש", שחבר הרב הקדוש מטשערין, זכר צדיק לברכה, ועוד משאר ספרים הקדושים, להדפיסם בכרך הקטן הזה, למען יוכל כל איש לרוות נפשו הצמאה, וידע, אשר עדין לא אבדה תקותו, חלילה:

וקראתי שם הספר עצות ישרות, והמה עצות נכונות בדרכי השם, והתחזקות נפלאה להמשיך על עצמו שלשת הדברים הנ"ל, ולהתעורר בהם לראות, שאין שום יאוש בעולם, ואפלו אם נפל כמו שנפל, רחמנא לצלן, אוף על פי כן השם אתו, כמובא ב"לקוטי הלכות", הלכות נטילת ידים, הלכה ו', אות פב. ורשמתי אצל כל אות ואות שבחבר הזה מקור מוצאו, ואם ירצה המעין לעין, יעין שם ויבין הענין בשלמות יותר. וסדרתי אותם על פי אלף בית. ונזכה לקימו באמת, עד שנזכה לשוב בתשובה שלמה, לעשו"ת רצון השם בלב שלם אמן, כן יהי רצון:

אמת ואמונה

א.
עקר הגשר לעבר עליו בזה העולם, הוא אמת, כי האדם צריך לעבר בזה העולם על גשר צר, והעקר שלא יתפחד כלל. ולזכות לזה, לעבר ע הגשר צר של זה העולם, הוא על ידי אמת, כמו שאומרין העולם, שעם אמת יכולין לעבר את כל העולם, כי עקר הוא אמת, שעל זה עומד כל העולם ומלואו, וכל הבלבולים והמניעות שיש להאדם מעבודת השם, שהעקר הוא מניעת המח, עקר העצה לעבר עליהם, הוא אמת, שהוא מורה דרך להאדם לעבר על הכל בחינת: שלח אורך ואמתך, המה ינחוני, וכמו שכתוב: אהלך באמתך, כי האמת הוא הגשר דקדושה, שעל ידו עוברים בתוך כל המים השוטפים ונצול מכולם, שזה בחינת קריעת ים סוף, שהלכו ביבשה בתוך הים בזכות יעקב, שהוא בחינת אמת, וזה שפרש רש"י על פסוק: ויעבר את מעבר יבק: עשה עצמו כגשר, כי יעקב הוא בחינת אמת, שהוא הגשר לעבר עליו בשלום. (הלכות תפלין, הלכה ה', אות מא):

ב.
מי שכונתו אל האמת, וחוגר עצמו למלחמה בשביל האמת הוא מנצח תמיד, כי כל מה שעושה איזה עובדא לצרך מלחמת מצוה זאת, הוא מנצח בזה מיד, מאחר שכונתו לשמים באמת על כן אף אם אינו זוכה לנצח המלחמה בשלמות, אוף על פי כן בזה בעצמו שאוחז הכלי מלחמה בידו ללחם נגד שונאי השם, שהם היצר הרע וחילותיו וכו', בזה בעצמו הוא נקרא כבר מנצח, כי כל עובדא ותנועה קלה, שהאדם מתגבר בשביל לעשו"ת רצונו יתברך שמו, הוא יקר מאד בעיני השם יתברך, ותכף הוא מנצח הרבה, נצחון אמתי ונצחי, כי רק זה עקר הנצחון האמתי, כי זה הנצחון ישאר קים לנצח, כי לית רעותא טבא דאתאבד, וזה מרומז בזהר הקדוש בענין הארבעה מינים שבלולב, שאמר שם: מאן נצח מאן דאחד מאני קרבא בידוי, כי תכף כשאוחזין הכלי מלחמה ללחם עם המונעים אותו מנקודת האמת, בזה בעצמו כבר נצח הרבה כנ"ל. (הלכות ברכת הראיה, הלכה ה', אות ט, יט):

ג.
לפעמים יכול האדם לפל, חס ושלום, על ידי האמת דיקא, כי יודע בנפשו, שבאמת קלקל ופגם הרבה, וגם עתה הוא כמו שהוא, ועל כן מסיתו הבעל דבר לדחותו לגמרי, חס ושלום, על ידי האמת שלו, כמורגל זאת בפי כמה אנשים, והרבה יצאו מעולמם לגמרי על ידי האמת הזה אבל כבר גלו לנו הצדיקי אמת, שהאמת לאמתו אינו כן, כי צריך כל אדם להתחזק עצמו בהשם יתברך תמיד ולקים בחינת: אם אסק שמים שם אתה, ואציעה שאול הנך, שאפלו בשאול תחתיות, חס ושלום, ידע ויאמין, שהוא סמוך עדין להשם

יתברך, ואין שום יאוש בעולם, ויכולין לשוב גם משם ולהתקרב להשם יתברך באמת, כי בודאי צריכין לשמר את עצמו מן החטא, ואפלו מפגם כל שהוא, אבל אוף על פי כן, אפלו אם נכשל כמו שנכשל, אפלו אלפים ורבבות פעמים, חס ושלום, אוף על פי כן בכל עת ורגע חסדי השם לא תמנו, ויכולין לקרב עצמו להשם יתברך בכל עת ומכל מקום שהוא, כי לגדולתו יתברך אין חקר, ועל ידי תשובה וצעקה ותפלה ותחנונים הרבה יכול להתהפך הכל לטובה בחינת "עוונות נתהפכין לזכויות", וזהו עקר האמת לאמתו וכן כל המחלקת על צדיקי אמת, הן המחלקת מחסידים וכשרים, בפרט של המחקרים הנוטים לדרכי הכפירות, רחמנא לצלן, הכל הוא על ידי האמת המבודה שלהם, כי האמת נעשה עדרים עדרים, וכל אחד אומר שאצלו הוא האמת, ועל כן ברב ספרי המחקרים צועקין רק על האמת אוי להם ולהאמת המזויף שלהם, שהוא תכלית השקר והכפירות, רחמנא לצלן. נמצא מבאר, שהאמת בעצמו צריך שמירה מעולה, שלא יטעה, חס ושלום, על ידי על ידי האמת, וזה בחינת השומר אמת לעולם, וזה בחינת: חותם בתוך חותם, כי עקר החותם הוא אמת בחינת "חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת", רק החותם בעצמו צריך עוד חותם, כי האמת בעצמו צריך שמירה גדולה כנ"ל, וזה עקר שלמות התשובה, שהוא בבחינת "בקי בעיל בקי בנפק", בחינת: אם אסק שמים וכו', ואציעה שאול וכו', כמבאר במקום אחר, שזה בחינת שני החותמות הנ"ל, כי בודאי צריכין לחתם את עצמו ולילך בדרך האמת כסדר, לבלי לנטות ימין ושמאל, רק אדרבא, ילך מדרגא לדרגא בעבודתו יתברך, עד שיזכה בכל פעם להשגה יתרה, שזה בחינת תשובה על תשובה, אך כל זה האמת הוא עדין רק בחינת חותם הראשון, כי באם, חס ושלום, יעבר עליו איזה ירידה, חס ושלום שזה בחינת ונפק, אזי יוכל לפל לגמרי על ידי זה האמת, כי לא די, שלא זכה לעלות ביותר לכנס לפנימיות הקדושה ביותר, אף גם שירד ונפל ויצא חוץ לקדושה, חס ושלום, על כן צריך החותם הזה עוד חותם, שזה בחינת האמת לאמתו של בחינת בקי בנפק הנ"ל, ולקים ואציעה שאול הנך, כי בהכרח שיעבר על האדם עליות וירידות הרבה, אך העקר הוא, שיחזק את עצמו ולא יניח את מקומו לעולם, שזה בחינת גמר החותם, בחינת חותם בתוך חותם כנ"ל, וזה עקר שלמות דרכי התשובה, עד שעל ידי זה זוכין לתשובה שלמה, ולעשו"ת בכל פעם תשובה על תשובה כנ"ל. ותשובה הוא בחינת "אהיה", כמבאר בפנים, ואהיה פעמים אהיה גימטריה "אמת", הינו בחינת התשובה שלמה והאמת לאמתו הנ"ל, ובכל זה אנו עוסקין מראש השנה עד הושענא רבא, שאז מתקנין בחינת חותם בתוך חותם, כמבאר בפנים. (הלכות שבת, הלכה ז' אות נח, סג סד):

ד.
עקר הרחמנות, שצריכין לרחם על ישראל, היא להכניס בהם האמת, ולהוציאם על ידי זה מעוונותיהם, ולקרבם להשם יתברך, וזה בחינת: תתן אמת ליעקב, חסד לאברהם שעקר החסד לאברהם, שעושה עמנו השם יתברך, הוא מה שנותן האמת ליעקב. (הלכות חנוכה, בהשמטות סוף ארח חיים ג'):

ה.
על ידי שמשים נפשו כעפר, על ידי זה זוכה להסתכל על האמת לאמתו, שיתגלה לו אור האמת, עד שיתגבר על ידי זה בחשק ורצון דקדושה חזק כל כך, עד שישבר כל המניעות, ויזכה להתקרב אל הקדושה. (הלכות הכשר כלים, הלכה ד' אות יח):

ו.
צריך כל אחד להתפלל לפני השם יתברך ולהתחנן לפניו, מאחר שכולנו בני יעקב, שהוא עצם האמת כמו שכתוב: תתן אמת ליעקב. נמצא, כולנו בני יעקב אנחנו, זרע אמת, על כן בזכות יעקב ירחם גם עלינו השם יתברך, שנזכה להסתכל רק על האמת ולגלות האמת בעולם, שעל ידי זה נזכה להתחזקות הרצון דקדושה ולשבר כל המניעות ולהתקרב אל הקדושה כנ"ל וכו'. (שם, אות כח):

ז.
מכל המקומות יכולין לחזר להשם יתברך על ידי האמת, דהינו כשיודעין האמת לאמתו וכל אחד מכיר את מקומו, כי עקר הפגם הוא על ידי שקר, בחינת היכלי התמורות, שממירין טוב ברע ורע בטוב, שזה בחינת עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפינחס אבל כשמכיר את מקומו ומשים נפשו כעפר ורואה שפלותו באמת וגדל רחוקו מהשם יתברך, אף על פי שבאמת הוא כך, אף על פי כן יכול על ידי זה לחזר ולשוב להשם יתברך. (הלכות נותן טעם לפגם, הלכה ב):

ח.
מי שרוצה למלט נפשו מאש המחלקת, הינו שלא יחזיק במחלקת, חס ושלום, עקר הצלתו על ידי אמת. (הלכות רבית, הלכה ה', אות יא):

ט.
אפלו אם נפל האדם למקום שנפל, חס ושלום, אפלו אם החשך מסבב אותו מכל הצדדים, אוף על פי כן כשמאמין בהשם יתברך באמת בפשיטות, שמאמין בהשם אחד וצועק אליו יתברך באמת: אלי, אלי, למה עזבתני, עזבתני, ומתחנן אליו באמת, אזי האמת מאיר לו לצאת מאפלה לאורה, אף גם הוא זוכה לעשו"ת פתח גם לאחרים, ולהוציאם מהחשך ולהחזירם בתשובה. (הלכות דינים, הלכה כ', אות כ):

י.
עקר פגם אדם הראשון וחוה היה על ידי שהנחש הסית והטעה אותם מן האמת אל השקר, ועקר הפגם וההסתה היה על ידי האשה, שהיא כנגד הבחינה השנית של האמת, שהוא רק בבחינת חלון, שמשם עקר אחיזתם מחמת מעוט וצמצום האור שבו כנ"ל ועל כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה: היא כבתה נרו של עולם, "נרו" דיקא, כי עקר האור הוא אמת, וזה בחינת שלש המצוות שנתנו להאשה, כי על ידם מתקנין הפגם וממשיכין אור האמת כמבאר בפנים. (שם, אות כד):

יא.
על ידי עדות שקר, חס ושלום, פוגמין בשני שמות הקדושים שהם: השם, אלקים ועל ידי עדות אמת מיחדין שני השמות הקדושים הנ"ל בבחינת: וה' אלקים אמת, וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, שפסוק: אני השם אלקיכם, שבסוף קריאת שמע, הוא כנגד דבור: לא תענה. (שם, אות כז):

יב.
אם אפשר לזכות לאמת בשלמות כי אם כשאינו נצרך לבריות, שאז דיקא האמת בשלמות. אך לכאורה קשה: אם כן, רב העולם נצרכים לבריות, כי צריכים רובם לקבל טובה זה מזה, ומאחר שהוא צריך לחברו לאיזה דבר, אם כן הוא בכלל נצרך לבריות, וכן כל הצדיקים הגדולים, כל פרנסתם ממה שמקבלים מהמון עם, אם כן לפי זה הם רחוקים, חס ושלום, מן אמת אך באמת, עקר התכלית שצריכין לידע, כי אין עוד מלבדו, אין עוד ממש, דהינו שאין שום דבר נמצא בעולם, רק הוא יתברך לבדו, וכמו שכתוב: וידעת היום וכו' השם הוא האלקים וכו' אין עוד אין עוד ממש, כי אין שום דבר נמצא בעולם כלל כלל לא, רק הוא לבדו יתברך, וכלא קמה כלא חשיב לא ממש, כי הכל בטל במציאות ממש נגדו יתברך, ועל כן כשמקבלין מאחד פרנסה או הטבה אחרת, הוא מקבל ממנו יתברך בעצמו, מאחר שיודע שהכל אין ואפס, והפעל נכלל בהכח, ואזי הוא מקבל רק מהכח הראשון, דהינו מהבורא יתברך. וזה עקר בקשתנו:
ואל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם, דהינו שלא לטעות ולחשב שהוא מקבל מהבשר ודם ממש, רק שידע, שאפלו כשהוא מקבל טובה מחברו, הוא מקבל רק מהכח הראשון, שהוא הבורא יתברך, ואז הוא בודאי אינו נצרך לבריות, אף על פי שהוא מקבל מהם, וזה בעצמו בחינת אמת, כי זה עקר האמת. כשיודעין שהפעל מקושר בכח, ואין שום דבר בלעדיו יתברך, רק כולו חד - אז דיקא זוכין לאמת, כי אמת הוא רק אחד, וכמבאר במקום אחר, דהינו כשיודעין שהכל אין נגדו, אין ממש, ואחר הבריאה הוא ממש כמו קדם הבריאה, כי הפעל מקושר בהכח באחדות גמור, ואזי הוא בחינת אמת. ודבר זה אי

אפשר להסביר, רק כל חד כפום מה דמשער בלבה. (הלכות מתנת שכיב מרע, הלכה ב' אות ב):

יג.
האמת הוא בחינת נר השם וכו' חופש כל חדרי בטן, כי על ידו יכולין לחפש כל חדרי בטן ולצאת מאפלות החשכות הבא בכל חדרי בטן, שהם כלל התאוות והמדות רעות וכו', והאמת יוכל להאיר בכל חדרי בטן למצא עצה והתחזקות לשוב מכולם להשם יתברך, כי אפלו כשנדמה להאדם שיודע האמת, רק שהתאוות מתגברים עליו כל כך, עד שאין בכחו לעמד כנגדם גם זה שקר, ואם ימשיך עצמו אל האמת, בודאי יהיה לו כח ועצה להמלט מהם, כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם עם בריותיו, ואין הקדוש ברוך הוא שולח על האדם נסיון וכו', שלא יוכל לעמד בו ועוד יש בזה הרבה לדבר, כי אי אפשר לבאר אמתת האמת, שצריך האדם בכל יום ובכל שעה לפי בחינתו, ובפרט בענין ההתחזקות. (הלכות גנבה, הלכה ה', אות יד):

יד.
עקר התגברות השקר והרע והחשך הוא בענין הזווג והפרנסה, כי דיקא מחמת שיש בהם קדושה גבוה מאד והם בבחינת אמת, על כן מתגבר הרע והשקר להעלים הקדושה ועצם האמת שיש בזה לגמרי, ועקר התקון לזה הוא על ידי הצדיק האמת, שמאיר נקודת האמת בלב כל אחד מישראל, שימשך עצמו בכל עת רק אל נקודת האמת לאמתו, ועל ידי זה זוכין לצאת מתוך החשך לאור גדול, וזוכין לזווג ופרנסה בקדושה גדולה. (שם, אות כה, לא):

טו.
עקר מעלות ההסתכלות וראית פני הצדיק, שזוכין על ידי זה לכל התקונים המבארים בפנים, הוא רק כשהוא באמת ובאמונה, שאז נקרא ראיה, כי כשרואה פני הצדיק ואינו מאמין בו, אין זה נקרא ראיה כלל, כי באמת אינו רואה את הצדיק כלל, מאחר שלפי דעתו אינו צדיק, כי אינו מאמין בו נמצא שאינו רואה את הצדיק כלל. (הלכות תפלין, הלכה ו, אות יב):

טז.
כל זמן שלא זכה האדם לידע מי הוא הצדיק האמת, שצריך להתקרב אליו ולהתדבק בו, אזי צריך להאמין ולהתדבק בכל הצדיקים, אף על פי שחולקין זה על זה. לא כמו הליצנים שאומרים, שמאחר שחולקים הצדיקים זה על זה - הוא שומע דברי שניהם וחולק על שניהם, כי זהו דברי ליצנות, ונוגעין בכפירות, רחמנא לצלן, רק האמת הוא להפך - שצריך להאמין בכולם, ולבלי להסתכל כלל על המחלקת שביניהם,

מאחר שכולם מזהירים אותו לקים תורת משה, שבכתב ושבעל פה, כי רק מהאנשים מהאנשים הכופרים, ההולכים בדרכי החקירה, הרוצים להטות מתורת משה ללמד חכמות חיצוניות וכו', מהם צריכין להתרחק בתכלית הרחוק, אבל כל מי שמנהיג על פי על פי התורה, כפי שמסרו לנו רבותינו הקדושים בגמרא, ופוסקים וספרי יראים, המיוסדים על פי דבריהם הקדושים - בהם צריכים להתדבק, בכולם, כמו שכתוב: ובו תדבק ואמרו רבותינו זכרונם לברכה:

הדבק בתלמידי חכמים. וזה בחינת יום טוב שני של גלויות, כי כמו שמחמירין מחמת ספק ועושין שני ימים טובים, כמו כן צריכין מחמת ספק להתקרב לכל הצדיקים, ההולכים על פי התורה, כי קדושת יום טוב היא בחינת קדושת הצדיק, כידוע. (הלכות תפלת המנחה, הלכה ו' אות יב):

יז.

העקר הוא אמונת חכמים, כי העקר הוא התכלית, וצריך כל אדם לחוס על עצמו ולחשב תמיד בכל יום על תכליתו הנצחי, ומה יהיה סופו וכו' ולזכות לתכלית הטוב באמת, אי אפשר כי אם על ידי אמונת חכמים כי אי אפשר להאדם להגיע ולחזר למקור נשמתו כי אם על ידי על ידי החכמים הצדיקים אמתיים, כי אפלו כשרים ויראים ועוסקים בתורה אינם יכולים להגיע לשלמותם כי אם על ידי החכמים והצדיקים אמתיים, מכל שכן מי שפגם איזה פגם, פגם, מכל שכן מי שפגם ועבר הרבה, חס ושלום, כמצוי עכשו בעוונותינו הרבים, בודאי אי אפשר לרפאתו בגוף ונפש כי אם על ידי הצדיקים הגדולים והנפלאים באמת, שיודעים לדרש את התורה בשלמות באמת, ויודעים שרשי נפשו"ת של כל אחד מישראל בהתורה, ויודעים לפרש ולבאר כל הדרכים והעצות והנתיבות והתחבולות, שצריך כל אדם שבעולם, הרוצה לגשת אל הקדש, באפן שיוכל כל אחד לקבל רפואה לכל מיני חלי הנפש והגוף שבעולם. (הלכות שבת, הלכה ו', אות ג):

יח.

עקר כלל האמונה הקדושה הוא אמונת חכמים, כי הם ממשיכין לנו האמונה הקדושה בשלמות, כי בלא אמונת חכמים אמתיים גם אמונתו בהשם יתברך אינו בשלמות. (שם אות יא):

יט.

צריכים להודות ולהלל מאד להשם יתברך, כשזוכין לאמונת חכמים, כי על ידי זה נצולין ויוצאין מכל הצרות שבעולם, ברוחניות ובגשמיות וזה בחינת מודים דרבנן. (שם אות יט):

כ.
צריך האדם לזהר, שלא לכנס לחקר במה שאין לו רשו"ת בבחינת: במופלא ממך אל תדרש וכו', ותכף כשרואה מבוכה, שאי אפשר להשיגה ולהבינה - יברח משם, ויסמך רק על אמונה ומי שפוגם בזה, הוא בחינת פגם אכילת בשר בחלב. (הלכות דברים היוצאים מן החי, שבהלכות סימני בהמה וחיה טהורה, הלכה ד' אות מ):

כא.
מי שלבו שלם עם השם, ואמונתו חזקה, ומאמין שהכל מתנהג רק ברצונו יתברך - אזי הוא בשמחה תמיד, ואין לו שום דאגה ופחד כלל משום דבר שבעולם. (הלכות כלי היין, הלכה א', אות א):

כב.
הטבילה והטהרה במקוה, מסוגל לגדל ולהשלים את האמונה. (הלכות גלוח, הלכה ד', אות טז):

כג.
אי אפשר לתקן בשלמות תאות ממון כל זמן שלא זכה לשלמות האמונה, וכן להפך אי אפשר לזכות לאמונה שלמה כל זמן שלא בטל תאות ממון, ואם כן מהיכן יתחיל על כן עקר העצה - רק לצעק להשם יתברך בכל עת, וזהו ההתחלה של כל ההתחלות, ואז יעזר לו השם יתברך, שיזכה לכל התקונים כאחד. (הלכות ערלה, הלכה ד', אות יח-יט):

כד.
התורה והאמונה תלויים זה בזה, כי אי אפשר לקים את התורה כי אם על ידי אמונה, כמו שכתוב: כל מצותיך אמונה, וכן אין קיום להאמונה כי אם על ידי התורה. (הלכות דינים, הלכה ד', אות ז):

כה.
על ידי אמונת הרצון, דהינו שמאמין באמונה שלמה, שהכל מתנהג רק ברצונו יתברך, על ידי זה זוכה להארת הרצון, דהינו שיכסף וישתוקק להשם יתברך ולעבודתו יתברך ברצון חזק וכסופים גדולים, כמבאר בפנים. (הלכות ערב, הלכה ג', אות ג):

כו.
על ידי שמצמצמין את המח לבלי להתגאות להיות חכם בעיניו, שירצה להשיג יותר משכלו, רק יצמצם מחו, וישפיל עצמו כאזוב וכתולעת, ויסמך עצמו על האמונה - על ידי זה דיקא זוכין לטהר תכלית החיצוניות ולקשר תכלית החיצוניות גם כן אל הפנימיות, שזה בחינת טהרת הפרה אדומה, כמבאר בפנים. (הלכות פקדון, הלכה ד' אות כג):

כז.
על ידי אמונת חכמים בשלמות, על ידי זה נשמר העולם עם כל עשירויותיהם וחפציהם מכל מיני הזקות וחסרונות. גם צריכין לזה שיהיה אהבה ושלום גדול בין ישראל. (שם הלכה ה', אות ב):

כח.
עקר עבדות ויגיעת הפרנסה נמשך מבחינת פגם אמונת חכמים, כי על ידי פגם אמונת חכמים נופל לעבדות, ופרנסתו בדחק גדול כל כך, עד שמוכרח להשכיר עצמו לעבד אצל חברו בשביל פרנסה אבל על ידי אמונת חכמים זוכה לחרות לבטל מעצמו על עבדות ויגיעת הפרנסה, ופרנסתו נמשכת לו ברוח ובשפי גדול. (שם, אות כו כז):

כט.
עקר שלמות אמונת חכמים הוא, כשמפוזר ממונו להחזיק את התלמיד חכם ולהתקרב אליו. (שם, אות כו'):

ל.
בכל מה שעובר על האדם הן בפרנסה, הן בעבודת השם, ונדמה לו, שאי אפשר לעבד את השם מחמת דחקות הפרנסה ורבוי הבלבולים והרעיונים העוברים עליו - ידע, שכל זה נמשך מפגם אמונת חכמים, ויזכר עצמו בכל פעם על ידי זה לשוב בתשובה שלמה על פגם אמונת חכמים, ויאמין מעתה באמת בכל ספרי הצדיקים והחכמים אמתיים, עד שיזכה על ידי זה לינק מהשכל הכולל, שעל ידי זה נמתק ונתתקן הכל. (שם, אות לב):

לא.
הפלת נפלים בא, חס ושלום, על ידי פגם אמונת חכמים. (שם, אות לה):

לב.
מענין הרוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת, המסעיר ומחשיך ובוער עתה בעולם מאד על ידי כתות האפיקורסים, המתגברים בכל יום, ומי יודע מה ילד יום, רחמנא לצלן, אך כבר הקדים לנו השם יתברך רפואה למכה על ידי גדולי הצדיקים האמתיים וכו'. (הלכות נזיקין, הלכה ד', אות כח, ל):

לג.
עקר תקון הברית בשלמות הוא על ידי אמונת חכמים. (הלכות פריה ורביה, הלכה א', אות י):

ערך אכילה

א.
על ידי שמפרישין חלה זוכין שיהיה הלחם והמזון בבחינת מזונא דנשמתא, בבחינת אכילת הצדיקים, בחינת:

צדיק אוכל לשבע נפשו. (הלכות ציצית, הלכה ה', אות כט):

ב.
יש צדיקים אמתיים, שהם קדושים באמת, ושברו תאות אכילה לגמרי, עד שאינם יכולים לאכל כי אם מעט דמעט, וגם זה המעט שאוכלין הוא בקדושה נוראה, עד שכל מאכלם ומזונם אינו מאכל ומזון שהעולם נזונים ממנו, כי מאכלם הוא בחינת מן, שהוא לחם אבירים, מאכל מלאכים. ויכול האדם לזכות, שיהיה כל מאכלו וסעודתו בבחינת לחם הפנים, ויש צדיקים שזכו, שכל מאכלם אינו רק מהתנוצצות האותיות הקדושות, שבאותו הדבר שאוכל ושותה, נמצא, שצדיקים כאלו אינם אוכלים ושותים מאכל ומשקה של שאר בני אדם כלל, רק אוכלין ושותין אותיות קדושו"ת וכו', אך צריכין לשמר את עצמו מאד, כי יש צבועים ושקרנים, המתדמין עצמן כקוף בפני אדם, ומרגילין עצמן לאכל מעט מחמת גדלות וגסות הרוח כדי להתכבד ולהתיקר על ידי זה, מחמת שרואין, שזה הדבר חשוב עכשו וסוברין, שבשביל זה יקבלו אותם לרבי ומנהיג, אף על פי שלא התחילו עדין לשבר שום תאוה ומדה כלל, וגם תאות אכילה לא התחילו לשבר כלל, רק ממעטים באכילה בשביל כבוד כנ"ל. (הלכות תפלה, הלכה ד', אות ו):

ג.
מי שמזלזל, חס ושלום בנטילת ידים ואוכל בלי נטילה, הוא בחינת פגם אכילת עץ הדעת, שכולל כל העוונות שבתורה, ומשם עקר אחיזת סטרא דמסאבא, זוהמות הנחש, ועל כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה, שחיב מיתה בחינת: כי ביום אכלך ממנו וגו', ועל ידי נטילת ידים ממשיך עליו הטהרה מבחינת: ונהר יוצא מעדן, שהוא בחינת הים החכמה, ואז אכילתו בבחינת: מכל עץ הגן אכל תאכל, בחינת אכילה דקדושה, בחינת מן, שמאיר בו הארת הרצון כנ"ל. (הלכות נטילת ידים לסעודה, הלכה ג', אות ג,ה):

ד.
על ידי התפלה, על ידי זה מחזק ומתקן את נפשו ומזכך הדמים שלו, שבהם מלובש הנפש, ויכול אחר כך לאכל ולתקן הנפשו"ת המלובשים במאכל, מה שאין כן קדם התפלה, ועל כן אסור לאכל קדם התפלה. (הלכות סעודה, הלכה א'):

ה.
עקר תקון האכילה בקדושה הוא על ידי צדקה, ועל כן צריכין להפריש לצדקה קדם האכילה ולהזמין לעני על שולחנו, כמבאר בספרים הקדושים, וזה מחמת שעל ידי צדקה נעשה כלי לקבל השפעת נעם העליון, שזה עקר תקון האכילה - לקשר הטעם ונעימת המאכל והמשקה לשרשו, לבחינת נעם העליון כנ"ל. (הלכות ברכת הפרות, הלכה ד' אות ט):

ו.
כל מיני טרפות נמשכין מבחינת פגם הברית, ועל כן יש שבעים טרפות כנגד הרע הכולל של שבעים לשון, שכולם משוקעים בתאוה זו מאד, ועל ידי אכילה בכשרות, דהינו שנשמרין בשלמות מנבלות וטרפות וכו', על ידי זה נכנע הכסילות, וזוכין לתקון הדעת ולתקון הברית ולפרנסה ברוח. (הלכות טרפות, הלכה א', אות א-ב):

ז.
עקר הברורים ביותר הוא באכילת בשר, שהוא מיני החי, שיש בהם חיות ונפשות, ועל כן בודאי אי אפשר לאכל בשר כראוי כי אם על ידי התקשרות לצדיקים, אשר על ידם יש לנו כח לברר. ועל כן אמרו אמרו רבותינו זכרונם לברכה: עם הארץ אסור לאכל בשר, כי עם הארץ הוא אפלו קרא ושנה ולא שמש תלמידי חכמים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, הינו מי שאינו מקושר לצדיקים וחכמים אמתיים, בודאי אי אפשר לו לאכל בשר, מאחר שאין לו כח לברר הנפשו"ת והניצוצות הקדושים שיש בבשר כנ"ל. (הלכות סימני עוף טהור, הלכה ב', אות ג):

ח.
על ידי שאין האדם נזהר ממאכלי עכו"ם ומיין שנגע בו עכו"ם, על ידי זה נדבק בו רע הכולל, ויכול לבוא על ידי זה לפגם הברית מאד, חס ושלום: ועל ידי שנזהר ממאכלם ויינם, על ידי זה זוכה לתקון הברית ושיתגלו לו סודות התורה. (הלכות מאכלי עכו"ם), הלכה א', אות ג):

ט.
אין ראוי לשתות יין ומשקה המשכר כי אם מעט להרחיב דעתו, וגם זה בשבת ויום טוב וסעודת מצוה דיקא, וגם זה רק כשזוכה להתקשר לצדיקי אמת, שכבר זכו לקדושת הברית בתכלית השלמות, ועל ידם יכול כל אחד להמשיך על עצמו קדושת הברית, שהוא בחינת קדושת השבת, בחינת שבעים פנים, בחינת שבעים נפש לבית יעקב, ואז דיקא יכול לשתות מעט יין בשבת ויום טוב לשמח נפשו להרחיב דעתו, כדי שיוכל להתעורר להרגיש ביותר מתיקת נעימת עריבת קדושת התורה, קדושת ישראל, קדושת שבת, שנמשך עלינו בכח הצדיקי אמת, כמבאר בפנים. וגם אז צריכין לזהר מאד לשתות במדה במדה ובמשקל, לזכות שיהיה בבחינת יין המשמח, לזכות על ידי השמחה דקדושה להתדבק בהשם יתברך ובתורה ובצדיקים ולהרגיש ביותר גדולת השם יתברך והתורה והצדיקים, כל חד כפום מה דמשער בלבה. אבל אלו הקובעים עצמם על היין גם בימי החל, ולא די להם בכל זה, כי אם שבאים על ידי זה לליצנות ומחלקת, וחולקין על הצדיקים אמתיים, ואפלו אנשים הכשרים קצת, שאינם מתעוררים על ידי שתית

היין לליצנות גמור, רק ששוגה בו, שעל ידי השתיה הוא שוגה וטועה עצמו, עד שמהפך האמת ודובר סרה על יראי השם האמתיים, כי נדמה לו, שנטו מן האמת, חס ושלום, וכל הטעות הזה בא לו על ידי רבוי שתית היין - על זה נאמר: כל שוגה בו לא יחכם, ופגמם וקלקולם על ידי זה מרובה מאד, כמבאר בפנים. (הלכות יין נסך, הלכה ד', אות ד ז):

י.
עקר אכילה דקדושה הוא כפי תקון הברית, כי צדיק אוכל לשבע נפשו, וצדיק הוא מאן דנטר ברית קדישא, כידוע. (הלכות מילה, הלכה ב', אות ט):

יא.
על ידי אכילה פגומה, בפרט על ידי אכילה של אסור, חס ושלום, על ידי זה נפגמה היראה מאד, ומתגברין יראות הנפולות, יראות חיצונות, שהם בחינת קלפת עמלק, ימח שמו. (הלכות בכור בהמה טהורה, הלכה ד', אות ו ז):

ערך ארץ ישראל

א.
כשרוצים לבוא לארץ ישראל, ששם עקר כלליות כל הקדושות, אזי מתגברים ומשתטחים המניעות והעכובים, הנמשכים מבגדים הצואים, שאי אפשר להכניעם כי אם בכח התורה והצדיקים, והעקר - בכח קברי הצדיקים, שכבר נסתלקו ובאו למנוחתם. ועל כן כשראה כלב, שמתגברים מאד עצת המרגלים שרוצים לפגם בקדושת ארץ ישראל - הלך ונשתטח על קברי אבות, ועל כן גם בתחלת גאולת מצרים, שהיתה בשביל לבוא לארץ ישראל, כתיב: ויקח משה את עצמות יוסף עמו, בחינת קבר הצדיק. (הלכות בציעת הפת, הלכה ה', אות מז):

ב.
עקר קדושת ארץ ישראל הוא על ידי התגלות הרצון, שמאיר שם, הינו להאמין שהכל מתנהג רק ברצונו יתברך ובהשגחתו לבד, וזה בחינת: כי רצו עבדיך את אבניה, כי הם בבחינת התגלות הרצון. (הלכות כלי היין, הלכה א', אות ו):

ג.
עקר קדושת האמונה והחכמה דקדושה, שהם עקר החיים ואריכת ימים דקדושה, הוא בארץ ישראל, בחינת: למען ירבו ימיכם וגו', על האדמה. ובחוץ לארץ אין שום חיות כלל, רק על ידי מה שמשכימין ומעריבין בבתי כנסיות ומדרשות, ומתפללין ולומדין וקורין קריאת שמע, על ידי זה ממשיכין קדושת ארץ ישראל גם בחוץ לארץ, כי הם

בחינת מקדש מעט, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, וזה עקר חיותנו בזמן הגלות. (הלכות ספר תורה, הלכה ד', אות יז):

ד.
ירושלים היא בחינת יראה שלמה ובושה ושפלות אמתי, שעל ידי זה עקר תקון האכילה דקדושה. (הלכות ערלה, הלכה ב', אות ד):

ה.
אף על פי שאנו מתחננים כל כך שנים הרבה לשוב לארץ ישראל ועדין אנו רחוקים משם, אוף על פי כן אין שום תפלה וצעקה נאבדת, אפלו של הפחות שבפחותים, כי בכל צעקה ותפלה כובשין איזה חלק ונקודה מארץ ישראל, עד שיתקבצו כל הנקודות שכבשנו בתפלותינו, ואז נשוב לארצנו בקרוב. ואפלו מי שהוא פגום מאד, ואין לו כח בצעקתו ותפלתו לכבש איזה נקודה וחלק מארץ ישראל, אוף על פי כן צעקתו פועל הרבה, כי הוא בחינת מחאה, המבאר בדין חזקת קרקעות, שכל זמן שהוא מוחה, אז אין חזקת המחזיק מועלת כלום, על כן אף על פי שהם גזלו מאתנו ארץ ישראל, שהיא ארצנו ונחלתנו, ואין בנו כח להוציאה מאתם מחמת פגם מעשינו, אוף על פי כן אנו מתפללים וצועקים בכל פעם, שארץ ישראל היא שלנו, כי היא נחלתנו, ובזה אנו עושין מחאה להסטרא אחרא, שידעו שאין חזקתם[חזקה כלל, כי ארץ ישראל היא שלנו מאבותינו, וסוף כל סוף נוציא אותה מידם, בעזרת השם. (הלכות חזקת מטלטלין, הלכה ה', אות יב):

ו.
הזכרת שמות הצדיקים הוא דבר נפלא ונורא מאד מאד ומועיל הרבה מאד לעבודת השם יתברך, כמבאר במקום אחר. גם מסוגל לזכות על ידי זה לארץ ישראל, כי אי אפשר לבוא לארץ ישראל כי אם בכח הצדיקים אמתיים בבחינת: צדיקים יירשו ארץ וכו'. עין פנים ו"ימי נתן" בנסיעתו לארץ ישראל. (ועין לקוטי הלכות, הלכות נטילת ידים לסעודה, הלכה ד', אות ו, ובהלכות דברים הנוגעים בסעודה, הלכה ד', אות ו - ותבין יותר):

ערך ברית

א.
עקר התגברות היצר הרע בכל אדם הוא בפגם הברית, ואחר כל היגיעות העצומות ורבוי המסירת נפש, שהצדיקים אמתיים מוסרים נפשם ממש בכל דור ודור בשביל תקון נפשו"ת ישראל, עדין השטן והיצר הרע מרקד בינן ומתגרה בישראל, והעקר - בענין זה, כמו שמצינו בימי משה רבנו בעצמו, עליו השלום, כל היגיעות שהיו לו בשביל תקון נפשו"ת ישראל, ובסוף ימיו בא בלעם הרשע, ימח שמו, והכשילם בפגם הברית,

ולפעמים מוכרח הצדיק להסתלק ולמות ולמות בשביל זה, כי לפי עצם התפשטות הסטרא אחרא אי אפשר לו לגמר התקון בשלמות בחיים, רק לאחר הסתלקותו, ומזה הפגם באים כל המניעות והבלבולים והמלחמות והמחלוקות, המונעים את האדם מלהתקרב אל הקדושה ומעכבים אותו מלהוציא החיות הקדושה שלו בשלמות מכח אל הפעל, כי כל המניעות מלהתקרב אל הקדושה באים מטומאת קרי, רחמנא לצלן, כי קרי - לשון מניעה, כמו שפרש רש"י בפרשת בחוקתי על פסוק: אם תלכו עמי קרי, וזה: ואף אשר הלכו עמי בקרי; אף אני אלך עמם בקרי, הינו שמחמת פגם קרי, רחמנא לצלן, על ידי זה מזמין להם מניעות עצומות, שנקראים גום כן קרי, ומזה באין כל הצרות וכל הגלות, רחמנא לצלן, וזה: והבאתי אתם בארץ איביהם, כי על ידי זה מתגברים מאד כל האויבים והשונאים אל הקדושה, שמהם כל המניעות, ועקר התקון לשבר כל המניעות והאויבים הוא על ידי הרצון והחשק דקדושה, שעל ידי זה זוכיןלשבר כל המניעות. וזה שסים:

ואז ירצו את עונם, הינו שיהפכו כל העוונות, שמהם כל המניעות, לרצון, ועל ידי זה: וזכרתי את בריתי יעקוב וגו', הינו שיעורר ויזכר השם יתברך זכות הצדיקים הגדולים שוכני עפר, שעקר תקון עוון זה - על ידם, כי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם, ועל כן דיקא אחר הסתלקותם גומרין תקון עוון זה, שזה עקר תקון נפשו"ת ישראל. (הלכות הכשר כלים, הלכה ד', אות טו, יז):

ב.

עקר הענש, שעונשין להתלבש בבגדים צואים, חס ושלום, הוא רק על ידי פגם הברית, כמו שכתוב: ויהושוע היה לבוש בגדים צואים, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה: על שהיו בניו נשואים נכריות, כי פגם הברית נכר בבגדים בבחינת: גם בכנפיך נמצא דם נפשו"ת אביונים נקיים, שזה בחינת פגם הברית, שהוא כאלו שופך דם נקי, חס ושלום, כמובא. וכן עקר תקון הבגדים, שיהיה בבחינת בגדים לבנים, הוא תלוי בתקון הברית, כידוע. (הלכות חוקות העכו"ם, הלכה א'):

ג.

צריכין לזהר מאד לקדש את עצמו בשעת הזווג, כי כל העולם תלוי בזה, כי כל העולם לא נברא אלא בשביל כבודו יתברך, ועקר התגלות כבודו יתברך הוא על ידי הולדה, שנולדין ונתרבין בני אדם, שבהם תלוי עקר הכבוד, ועל כן כשמקדש עצמו אז ומכון להוליד בן, שיגדל כבודו יתברך, אזי נמשך על הולד רוח קדושה, וזוכה שיהיו בנים כשרים, שיתגדל כבודו יתברך על ידם, ואזי הוא מקים כל העולם על ידי זה. וכן להפך, חס ושלום, אזי נולדים בנים שאינם הגונים, ואין כבודו יתברך נתגדל על ידם, ועל כן זה

שלא קדש עצמו אז וגרם כל זה, הרי הוא כאלו מחריב העולם כולו, כי עקר קיום העולם הוא על ידי הכבוד הנ"ל, ועקר הכבוד תלוי דיקא בהולדה כנ"ל. (הלכות כבוד אב ואם, הלכה ב', אות א):

ד.
כשאחד נוגע בממון חברו שלא כדין, שזה בחינת פגם המשפט, בחינת עושה עשר ולא במשפט, על ידי זה בא לפגם הברית. הברית. (הלכות דינים, הלכה ה', אות ג):

ה.
עקר תאות נאוף נמשך על ידי הגנבה של הבעל דבר, שגונב וחותר במחשבת האדם בכמה תחבולות וערמימויות וגנבות, עד שמביאו לידי הרהור, חס ושלום, ועל כן נסמך "לא תנאף" אצל "לא תגנב", כיעקר נאוף בא על ידי בחינת גנבה של הבעל דבר, וזה בחינת: אם ראית גנב ותרץ עמו ועם מנאפים חלקך, הינו שהפסוק מוכיח: אם ראית גנב, שהוא היצר הרע, ותרץ עמו, ועל ידי זה: ועם מנאפים חלקך, כי באמת היה ראוי לך לזהר מאד מהגנב הזה, כי צריכין לשמר מחשבתו מאד, שלא ילכד ברשת הגנב הזה, ואתה - לא די, שלא שמרת עצמך ממנו, אף גם: ותרץ עמו, שנתרצית אחריו, רחמנא לצלן, ועל ידי זה: ועם מנאפים חלקך, כנ"ל. על כן צריך האדם לזהר ולהשמר מאד, שלא יהיה כרוך אחר המחשבות רעות, שמכניס היצר הרע בדעתו על ידי גנבותיו ותחבולותיו, רק ישתדל בכל כחו לגרש ולבער הגנב מקרבו, כי באמת הבחירה ביד האדם לגרשו, כי המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו, ושם עקר הבחירה. אשרי השומר מחשבתו היטב, קדוש יאמר לו. (הלכות גנבה, הלכה ד', אות ט):

ערך בנים

א.
כל הבנים, שזוכין להוליד בקדושה על פי דת תורתנו הקדושה, כולם הם בבחינת תקון הברית, ועל כן מגיע הירושה לבנים, כי כל הממון והפרנסה נמשך נמשך מבחינת תקון הברית, ועל ידי שבניו שהם בבחינת תקון הברית, מקבלין נחלתו ויגיעו, על ידי זה נמשך תקון לנפש הנפטר, כמבאר בפנים. (הלכות נחלות, הלכה ג', אות ב):

ב.
עקר מצות הולדת הבנים הוא, כי כשמוליד נפש מישראל, הרי הוא מוסיף על הקבוץ של ישראל נפש אחת, שעל ידי זה נתרבו הבתים של הקדושה מאד מאד, מה שאין הפה יכול לדבר והלב - לחשב, שעל ידי זה גורם להעלות שעשועים גדולים ונפלאים לפני השם יתברך, ועל כן עקר המצוה הוא להוליד בן כשר, בן, שיקים התורה והמצוות. ואם שלאו כל אדם זוכה, שיהיו בניו צדיקים וכשרים וכשרים גמורים, על כל פנים מאחר

שהם בכלל ישראל, המאמינים בהשם בהשם יתברך ובתורתו, ואביו מחנך אותו מנעוריו לעסק בתורה ותפלה ולכנס לבתי כנסיות ובתי מדרשו"ת ולהתוסף על על הקבוץ הקדוש הקדוש של ישראל להתפלל עמהם יחד בכל יום ולומר: שמע ישראל וגו' - הרי זה גורם שעשועים נפלאים לפניו יתברך, מאחר שהוסיף נפש לקבוץ הקדוש של ישראל, וגם אולי יפקון מנה בנין דמעלי, שיהיו צדיקים גמורים, ועל כן העקר - שיראה לחנך את בניו לילך בדרך האמונה הקדושה, כאשר קבלנו מאבותינו, כמו שכתוב:
ושננתם לבניך וגו' ולמדתם אתם את בניכם וגו', בפרט לרחקם בכל מיני הרחקות מהכתות הרעות, שקמו בדורות הללו להעביר, חס ושלום, את נערי בני ישראל מעקר הדת הקדושה וללמד אותם חכמות חיצוניות ותנ"ך עם הבאורים הרעים וכו', כמפורסם. אבל מאחר שרב בני ישראל הכשרים מחנכים בניהם בדרך אבותינו אשר מעולם, שיבלו ימיהם רק על תורה ותפלה וכו', הרי הם מוסיפין נפשו"ת קדושו"ת לקבוץ הקדוש של ישראל, ונתרבין הבתים מאד, ועל כן שכרם הרבה מאד, ועל ידי זה תבוא הגאולה, כמו שכתוב: הקטן יהיה לאלף וגו', אני השם בעתה אחישנה. (הלכות פריה ורביה, הלכה ה', אות ב ג):

ג.
איש ואשה הם בחינת שני הפכים, כי האיש מזריע לבן, שממנו עצמות וכו', והיא מזרעת אדם וכו' ולבן ואדם הם שני הפכים, ואי אפשר שיהיה הולדה כי אם על ידי בחינת שלום, שמחבר שני הפכים, והשלום נמשך על ידי אמונת חכמים, שעל ידי זה עקר ההולדה. (הלכות יבום, הלכה ג', אות ד):

ד.
אמרו רבותינו זכרונם לברכה: מי שאינו מניח בנים, נקרא מת. ומובא כן גם על פסוק: איש כי ימות ובן אין לו אבל מי שמניח בנים כשרים, נקרא חי אפלו אחר מיתתו, כי עקר המיתה נמשכת מפגם אמונת חכמים, כמבאר בפנים, ועל כן כשמניח בנים אחריו, שזה בחינת תקון אמונת חכמים, אינו נקרא מת, רק הוא חי גם אז על ידי תקון הבנים הכשרים, שעוסקין בתקון אמונת חכמים, שהוא כלל כל התורה. (שם, אות ה):

ערך בטחון

א.
עקר עצבות ודאגות הפרנסה הוא מחמת שאין לו בטחון בהשם יתברך, ועקר פגם וחסרון הבטחון נמשך רק מבחינת הזמן והמקום, כי באמת השם יתברך משפיע שפעו הטוב תמיד, בלי הפסק רגע, רק כשההשפעה באה בזה העולם הגשמי, שהוא במקום וזמן, אזי מוכרח השפע להתלבש במקום וזמן, ועל כן אין השפע של פרנסה ועשירות נמשכת

כי אם במקום וזמן ידוע, כמו שנראה בחוש, שיש זמן שהאדם מרויח, ויש - להפך, וכן במקום שבמקום זה מרויחין, ובמקום אחר - להפך, ומחמת זה עקר דאגת הפרנסה - מחמת שלפעמים נתעכב שפע פרנסתו, על כן עולה דאגת פרנסתו על לבו ודואג מה יאכל למחר, ומחמת זה הוא רודף אחר פרנסתו ביגיעות גדולות, וסוף כל סוף אינו משיג פרנסתו כי אם כשיבוא עתו וזמנו; ואם היה לו שכל אמתי והיה מאמין בהשם יתברך, שהכ,ל ממנו יתברך, רק שצריכין להמתין וליחל להשם עד שיבוא זמנו ועתו, ואז לא היה רץ ומתיגע אחר פרנסתו כל כך, כי השם יתברך יתן לו פרנסתו בעתו בסבה קלה, כי אף על פי שההכרח - שיעשה האדם איזה עובדא קלה בשביל פרנסה, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה על פסוק: וברכך בכל אשר תעשה, כי אי אפשר להמשיך השפע בזה העולם, כי אם על ידי כלים, ועל כן מוכרחין לעשו"ת איזה עסק ומשא ומתן, כי על ידי זה עושין כלים וצנורות לקבל השפע, אבל באמת אין העסק עקר כלל, רק עקר הפרנסה - מהשם יתברך ובהשגחתו לבד, כי אין אדם יודע במה משתכר, ועל כן אסור להאדם לדחק את השעה לרדף אחר הפרנסה ביגיעות גדולות, כאלו, חס ושלום, הפרנסה תלויה בזה לבד, כי אדרבא, על ידי זה נתמעט פרנסתו, כי כל הדוחק את השעה - השעה דוחקתו, כי אין צרך לו לעשו"ת משא ומתן ועסק רק לצאת ידי מצות עשית משא ומתן באמונה, כדי לעשו"ת איזה כלי וצנור לקבל ההשפעה כנ"ל, וכל מה שיעשה - יוצא בזה. וזהו: וברכך בכל אשר תעשה, הינו בכל מה שתעשה, יהיה מה שיהיה אפלו דבר קל וקטן, יברכך השם, כאשר נראה בחוש ברב בני אדם, שכמה פעמים שהם רצים ורודפים מאד אחר הפרנסה כמה זמנים ביגיעות גדולות, ואין עולה בידם שום רוח, ומאומה לא ישאו בעמלם, ואחר כך השם יתברך מרחם עליהם ומזמין להם פרנסה, ולפעמים אפלו עשירות גדול, בסבה קלה מאד, שהיא כמעט בלי שום דרך הטבע, וכל העולם מלא ממעשיות כאלו, שהם שכיחים מאד בעולם, כמעט בכל אחד ואחד שעוסק במשא ומתן, ואם היה לו שכל והיה סומך עצמו בתחלה על השם יתברך ולא היה דואג כלל, אזי לא היה צריך כלל ליגיעות כאלו, שהיו לו בחנם, וכשהיה מגיע הזמן, היה מזמין לו השם יתברך פרנסתו בסבה קלה כנ"ל, ולא די שאינו מרויח כלל על ידי דאגתו ועצבונו ויגיעות ויגיעות רבות וטרחות עצומות שלו שלו - אדרבא, הוא מפסיד שפע פרנסתו הרבה על ידי זה, כי באמת עקר שפע הפרנסה נמשכת מבחינת למעלה מהזמן והמקום, רק שבזה העולם מוכרח הפרנסה להתלבש בזמן ובמקום, אשר מחמת זה צריכין לעשו"ת איזה עסק ומשא ומתן בשביל פרנסה כדי לעשו"ת כלי, שתוכל השפע להתלבש בזה העולם כנ"ל ועל כן כשהוא מאמין שהכל מלמעלה, על ידי זה נתקשר

הזמן והמקום לבחינת למעלה מהזמן והמקום, ואזי יש לו פרנסה בשפוע, כי הוא מקושר לשרש ההשפעות על ידי אמונתו ובטחונו בשם, אבל כשהוא רץ אחר פרנסתו ביגיעות גדולות, אזי הוא נמשך ונתקשר ביותר לבחינת מקום וזמן, ומפריד בין הזמן והמקום לבין בחינת למעלה מהזמן והמקום, ועל ידי זה נתרחק משרש ההשפעות, ועל כן קשה לו למצא פרנסתו ואפלו כשמגיע לו מעט פרנסה, בהכרח שתהיה ביגיעה גדולה ועצומה מאד. וזה: כל הדוחק את השעה - השעה דוחקתו, כי כל מה שנמשך אחר הזמן ביותר ודוחק את השעה, הוא נתקשר ונתאחז ביותר בבחינת זמן ומקום ונתרחק ביותר משרש ההשפעה, שהוא בבחינת למעלה מהזמן והמקום, ועל כן השעה דוחקתו - השעה דיקא, מחמת שנתקשר ביותר לבחינת שעה וזמן, ועל כן יש לו דחק יותר, כי נתרחק פרנסתו לזמן רחוק ולמקום רחוק ביותר, עד שלפעמים צריך לנוד על ידי זה למקומות רחוקים ביותר ובהמשך הזמן הרבה בשביל פרנסתו אבל הנדחה מפני השעה ומאמין, שהכל מהשם יתברך, ובוטח בהשם יתברך, שבודאי יתן לו פרנסתו בזמנו בסבה קלה, אזי הוא מקושר ביותר לבחינת למעלה מהזמן והמקום, ואז השעה נדחית מפניו, כי זוכה על ידי זה למעט ולבטל בחינת הזמן והמקום, ושולח לו השם יתברך פרנסתו במעוט זמן ובקרוב מקום. ואם היה זוכה האדם לבטחון חזק מאד, אזי לא היה צריך לעשו"ת שום סבה בשביל פרנסה, והיה נעש הכלי והצנור של פרנסה על ידי הבטחון בעצמו, כי על ידי בטחון נעשה כלי לקבל השפע היורד מלמעלה, כמבאר במקום אחר. (הלכות רבית הלכה ג', אות א):

ב.

כל החסרונות והעניות והעניות והדחקות, שיש לאדם, הוא רק מחמת חסרון הבטחון, כי אם היה לו בטחון שלם בהשם יתברך, לא היה דואג כלל ולא היה חסר לו דבר, כמו שכתוב: ברוך הגבר אשר יבטח בהשם וגו', ובשנת בצרת לא ידאג. ועקר הבטחון הוא בחינת יראה בשלמות, דהינו שנשמר מיראות הנפולות ואין לו שום יראה נפולה, שאינו מתירא משום דבר, רק מהשם יתברך, אז הוא בודאי בוטח בהשם יתברך, כי זה עקר הבטחון - שלא יירא ולא יפחד משום דבר, רק מהשם יתברך לבד בבחינת:

אבטח ולא אפחד, בחינת: באלקים בטחתי לא אירא מה יעשה בשר לי, הינו שיש לו בטחון שלם בהשם יתברך ואין לו שום יראה נפולה ושום פחד כלל, ואינו דואג כלל מה יאכל למחר, שזה בחינת יראות נפולות, שזהו עקר העניות - כשיש לו יראות נפולות, הואבודאי עני ממש, אפלו אם יש לו כל הון דעלמא, כי אפלו אם הוא עשיר גדול, הוא מלא דאגות וצער ויסורים ופחדים תמיד, וכל ימיו - כעס ומכאובות, ואין לו שום נחת

ומנוחה ושום חיות כלל, והוא חי חיי צער יותר מכל העניים שבעולם, מחמת שבכל יום נתחדשין לו דאגות ופחדים חדשים מאדונים ושרים וכו' ומכמה וכמה מיני הפסדות, השכיחים ושאינם שכיחים, וגם מצטער בכל עת על רבוי ההוצאה שבביתו, כי נדמה לו כי ההוצאה יתרה על הרוח, וכיוצא בזה רבו מספר רבוי הדאגות שיש לכל אחד ואחד בפרטיות בלי שעור בכל יום ובכל עת ובכל שעה, ואין רגע בלא פגע, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: מרבה נכסים - מרבה דאגה, וכל זה מחמת יראות הנפולות, מחמת שאין לו בטחון שלם בהשם יתברך כי אם היה לו בטחון בהשם יתברך בשלמות, בודאי לא היה מתפחד כלל, כי בודאי הכל ביד השם יתברך, והעשר והכבוד מלפניו יתברך, ואם ירצה השם יתברך שיהיה עני, חס ושלום, בודאי לא יוכל לשמר את עצמו מזה בשום אפן, וכן להפך, רק הוא מחויב לעסק באיזה עסק ומשא ומתן וה' - הטוב בעיניו יעשה, ומאן דיהב חיי - יהב מזוני. נמצא:

כשיש לו בטחון בהשם יתברך ואינו דואג כלל מה יאכל למחר, זהו עקר העשירות בבחינת איזהו עשיר - השמח בחלקו, כי אין לו שום דאגה ופחד כלל, כי הוא בטוח בהשם יתברך, כי בודאי לא יעזבנו לעולם. (הלכות הרשאה, הלכה ג', אות כ):

ערך בגדים

א.

מחמת שהבגדים הם בחינת המדרגה התחתונה והחיצונה של הקדושה כנ"ל, על כן דרך החיצונים להתאחז בהן, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה. ובהבגדים נרשמים כל העוונות, וכן להפך - כל המצוות, כי על ידי המצוות נעשין לבושין וכסויין להנשמה בחינת חלוקא דרבנן, וכשהלבושין נקיים, הם שמירה גדולה, על כן צריך לשמר את הבגדים מאד כנ"ל. (הלכות ציצית הלכה א'):

ב.

צריך לדקדק ביותר, שיהיו הבגדים נקיים בשעת תפלה, כי בגדים נקיים הם בחינת תקון הכללי, שעל ידי זה יוכל לדבר דבור המתקבל, ותפלתו נשמעת ביותר, ועל כן מי שהוא לבוש שעטנז, שהוא בחינת פגם הבגדים, כמבאר בפנים, על כן אין תפלתו עולה ומתקבלת. (שם):

ג.

אנו צריכין להיות בדלין מן העכו"ם אפלו במלבושים, אפלו בלבישת המנעלים, וכעין שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: בשעת הגזרה, אפלו אערקתא דמסאני יהרג ואל יעבר, כי המנעלים שלהם הוא מבחינת פגם כתנות עור, שנאחז בהם מחמת הנחש, בחינת פגם הברית וכו', ומנעלים שלנו דקדושה הם בבחינת תקון והזדככות כתנות עור, בבחינת:

מה יפו פעמיך בנעלים, ועל כן יש אצלנו כמה דינים בלבישת מנעלים, כי אנו צריכין ללבש המנעלים על פי התורה הקדושה כדי לתקן ולזכך בחינת כתנות עור, ולא לחנם אמרו רבותינו זכרונם לברכה: כתפלין כך מנעלים, עין פנים. (הלכות עכו"ם, הלכה א', אות ד):

ד.
על ידי מצות הלבשת ערומים, בחינת: כי תראה ערום וכסיתו, זוכין להנצל מפגם הברית ומפגם תאות ממון, שהוא בחינת אנפין חשוכין, וזוכין להמשיך ש"ע [שלש מאות ושבעים] נהורין של אור הפנים. (הלכות גנבה, הלכה ב', אות ד):

ה.
עקר אחיזת השקר ביותר הוא בהבגדים, כנראה בחוש, כי בגד בא"ת ב"ש - אותיות "שקר", וציצית הם התקון לזה. (שם, הלכה ה', אות טו):

ערך גאות וענוה

א.
מי שזוכה לענוה אמתית, שהוא בחינת אין ממש, ומבטל את עצמו בתכלית השלמות אליו יתברך, הוא יכול למלך ולהשתרר ולהתפאר את עצמו בכל מיני התפארות, ואף על פי כן הוא ענו באמת, כמו שמצינו בגדולי הצדיקים, שהתפארו את עצמם בהתפארות גדול מאד, כמו רבי שמעון בן יוחאי וכן כמה תנאים ואמוראים, וכן משה רבנו עליו השלום ספר וכתב בעצמו כל הגדולות והנוראות שלו, ואף על פי כן לא התפעלו מההתפארות שלהם כלל, כי זכו לבטול כל ההרגשות, עד שעל ידי זה יכולין ורשאין להתפאר בכל מיני התפארות, ואף על פי כן זה דיקא עקר תכלית שלמות הענוה אמתית שלהם, אבל לאו כל אדם זוכה לזה בשלמות, על כן שאר כל אדם צריכין להתנהג בענוה ובשפלות, בפשיטות בבחינת: ונפשי כעפר לכל תהיה, בחינת שנעשה שכן לעפר בחייו, שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. (הלכות תפלין, הלכה ו' אות ה):

ב.
אף על פי שעקר הענוה הוא, שיהיה אין ממש, אוף על פי כן אסור להיות עצל ונבזה, שקורין "שלימזלניק", כי זה כמו ענוה פסולה, חס ושלום, כי צריך להיות חזק ואמיץ וגבור חיל מאד לעמד כנגד כל המונעים מעבודת השם בבחינת: ויגבה לבו בדרכי השם, כי כשמבטל עצמו נגד הבעלי גאוה, הרוצים להרחיקו מדרכי אמת, אזי על ידי הענוה שלו הוא נותן כח להגאות, שהם הבעלי גאוה הנ"ל, ועל כן ענוה פסולה הוא בחינת פגם הגאות. וזה היה הפגם של שאול, שהחיה את אגג על ידי שבטל דעתו נגד דואג, ושמואל הנביא הוכיחו על ענוה זאת: הלוא אם קטן אתה בעיניך, ראש שבטי ישראל

אתה. והתקון היה על ידי מרדכי, שאף על פי שהיה ענו באמת בבחינת אין, אוף על פי כן לא רצה להכניע את עצמו נגד הבעלי גאוה, שהם בחינת המן, כמו שכתוב: ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה. ובאמת יש בענין זה משקל גדול ודק מאד, שצריכין להיות בבחינת אין ומה, ממש ואף על פי כן יהיה גבור חיל וחזק מאד נגד כל הרשעים והמונעים. (שם, אות כג):

ג.

עקר נפילת הנפש, חס ושלום - על ידי גדלות, שמשם עקר הנפילות, כמובא בדברי רבנו זכרונו לברכה במקום אחר, שעקר הנפילה - על ידי גדלות, כי באמת אין שום נפילה בעולם כלל, כי השם יתברך בכל מקום, כי מלא כל הארץ כבודו, אך כשיש לו גדלות, אז אין אני והוא יכולין לדור וכו'. נמצא, שכל הנפילות הם על ידי גדלות, ועל כן אלו הנפשות, שנפלו כל כך עד שנתגלגלו בחיה, ועקר נפילתם היה על ידי גדלות כנ"ל. ועקר תקון כל הנפשו"ת הוא על ידי ענוה, שזה עקר תחית המתים ותענוג עולם הבא, כמו שכתב רבנו זכרונו לברכה במקום אחר, בחינת: הקיצו ורננו שוכני עפר - מי שנעשה שכן לעפר בחייו וכו', עין שם. ועל כן השחיטה, שהיא בשביל תקון ועלית הנפש, על כן היא במקום המשכת הצואר להכניע ולבטל את הגדלות, שהוא בחינת משכה דצוארה וכו'. (הלכות שחיטה. הלכה ג', אות ג):

ד.

על ידי שיודע שפלותו באמת ומשים עצמו כעפר ממש, על ידי זה זוכה להסתכל על האמת לאמתו ושיתגלה לו אור האמת, עד שזוכה על ידי זה להתגבר בחשך, ורצון דקדושה, עד שנשבר על ידי זה כל המניעות, ויזכה להתקרב אל הקדושה ולהוציא כל הדברים שבקדושה מכח אל הפעל בשלמות. (הלכות הכשר כלים, הלכה ד', אות יח):

ה.

ומה שאמרו בבית שני בשמחת בית השואבה: אבותינו שהיו במקום הזה - אחוריהם וכו', ואנו ליה עינינו, והיו כופלים ואומרים: אנו ליה וליה עינינו, ופרשו שם בגמרא: דאמרי הכי, אנו ליה משתחוים וליה עינינו מיחלות, הינו כנ"ל, שהיו משתחוים ומודים להשם יתברך על גדל הישועות והחסדים הנפלאים שעשה עמהם לבנות להם בית המקדש מחדש, שזהו ליה אנו משתחוים, כי ההשתחויה הוא בחינת הודאה על העבר, אבל אוף על פי כן ידעו בעצמן כמה הם רחוקים עדין מהגאולה השלמה, ועל כן אמרו פעם שני: ועינינו ליה, שהוא: וליה עינינו מיחלות, כי בודאי אף על פי שכבר עזר לנו השם יתברך הרבה ישועה כזאת, אשר בעבדותנו לא עזבונו השם אלקינו ויט עלינו חסד לפני מלכי אשור וכו', כמפרש בעזרא ונחמיה, אוף על פי כן עדין ליה עינינו מיחלות,

שיגאלנו גאולה שלמה, שאין אחריה גלות. וכן הוא בכל אדם ובכל זמן, כי גם עתה בתקף מרירות הגלות הזה, אנו רואים נסים וחסדים נפלאים בכל יום, כמו שאנו אומרים שלש פעמים בכל יום: ועל נסיך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים וכו', וצריכים להודות לו יתברך הרבה על זה, כמו שכתוב שם: וכל החיים יודוך סלה וכו' אבל צריכים לידע, שכל הישועות באים ממרחק מאד כנ"ל וצריכים בכל יום לצפות לישועה להלן בבחינת: ליה אנו משתחוים ומודים, וליה עינינו מיחלות. וזה שהזכירו בגנות הראשונים ואמרו: אבותינו שהיו במקום הזה - אחוריהם אל היכל השם ופניהם קדמה והמה משתחוים וכו', שהיו עושים דברים מגונים ומתעבים הרבה להכעיס, רחמנא לצלן, כמו שפרשו רבותינו זכרונם לברכה שם. והדבר תמוה, לכאורה, מה להם להזכיר בשמחתם גדל גנות אבותיהם. אך כל זה היה בשביל לבוא לשמחה והתחזקות בהשם יתברך ותורתו הקדושה, כי הזכירו גנות הראשונים, שנפלו לתעובים וטנופים כאלה, רחמנא לצלן, והכל היה מחמת גאות ורום לבב, שמביא את האדם לכל הרעות והצרות, רחמנא לצלן, ומשם עקר כל הנפילות, עד שיכולין לפל מאד מאד לצאת מעולמו לגמרי, כמו אלו שהזכירו, שעשו דברי שטות ותעובים כאלו, שהפכו אחוריהם אל ההיכל והתריזו וכו' - הנשמע כזאת?! וזאת צריכים לידע, שגם הם בודאי לא היו שוטים וכסילים, כי בודאי היו חכמים נפלאים להרע, כי זה ידוע, שדורות הראשונים היו חכמים יותר, אך כל נפילתם, שבאו לידי רעות כאלה, היה על ידי גאות ורום לבם, כי היה להם כל טוב, והיצר הרע וחמימות התאוות מתגבר בכל דור, עד שהפיל אותם בכל פעם, ובכל עת שנפלו, לא היו יכולים להתחזק לקרב עצמן להשם יתברך גם ממקום רחוק כזה, כי לא היו יכולים לסבל הקטנות והשפלות בעיני עצמן, כי בודאי הרחוקים מחמת תאוותיהם, כשרוצים אוף על פי כן לחתר חתירות ולהתקרב להשם יתברך, צריכים על כל פנים פנים להרגיש שפלותם ורחוקם ולבטח בעצם חסדיו יתברך, המתחדשים בכל עת, שגם הם יכולים להתקרב, אבל הם היו בעלי גסות הרוח ולא היו יכולים להשפיל עצמן ולהקטין עצמן כל כך, עד שנפלו בכל פעם, נפילה אחר נפילה, עד שהתגבר עליהם הרוח שטות, עד שנפלו לדברים תעוביים כאלה, ועל כן זכרו בשמחתם ההפך מכל זה ואמרו: אבותינו וכו', אבל אנו ליה ועינינו ליה, שכל מה שהשם יתברך מושיענו בחסדיו הנפלאים, אנו יודעים שהכל בחסד נפלא, ואנו ליה משתחוים ומודים על זה, ועדין ליה עינינו מיחלות, שישיענו מעתה, כי עדין אנו יודעין רחוקנו ממנו יתברך, וזה עקר שמחתנו, שהושיע לנו ברחוק כזה לישועות נפלאות כאלה. (הלכות שלוח הקן, הלכה ה', אות יב):

1.
עקר הגאות וההתנשאות הוא בענין הממון והחפצים והעשירות של אדם, וכנראה בחוש, שרובם אובדים עולמם על ידי תאות ממון, והעקר - על ידי הגסות והגאות והכבוד, שכל אחד רוצה להתנהג למעלה ממדרגתו, ועקר פגם הגאות הוא נוגע בהבגדים ביותר, מחמת שהבגדים בשרשם הם גבוהים מאד בחינת: השם מלך, גאות לבש וכשפוגם בזה, חס ושלום, על ידי עוונותיו ונופל לגאות ורדיפת הכבוד דסטרא אחרא של תאות והבלי עולם הזה, אז עקר פגם הגאות על פי רב הוא בהבגדים, כנראה בחוש כמה וכמה אובדים עולמם על ידי רדיפתם אחר בגדים ותכשיטין, וכמבאר במקום אחר על פסוק:
ותתפשהו בבגדו, וכל הפוגמים בזה, הוא בחינת עוות המשפט כי צריך כל אדם לפי מדרגתו ולפי מעמדו לזהר מאד לכלכל דבריו במשפט ולהתנהג בביתו כראוי לו, ולא לחמד ולהתאוות מה שאין ראוי לו, ולהסתכל בכל דבר רק על התכלית, שיגיע מזה כבוד להשם יתברך, ולבטל גאותו וכבודו של עצמו לגמרי, וכל זה הוא בחינת: יכלכל דבריו במשפט ומי שפוגם בזה, הוא בחינת עוות המשפט, והכהן גדול היה עוסק בהשומונה בגדים שלו שהיה לובש, שהיו יקרים מאד, ועל כולם - החשן והאפוד, שהיו בהם אבנים טובות יקרות מאד, והכהן גדול נשא כל זה על לבו לתקן בזה תאוות הנגידות והעשירות, ששם עקר אחיזת הגאות, שעקר אחיזתם הוא בבגדים, וזה בחינת חשן המשפט, שנשא על לבו, לתקן בזה עוות המשפט, ואף על פי כן גם הכהן גדול, בשעה שנכנס לפני ולפנים, היה צריך לפשט בגדי הזהב, ונכנס רק בבגדים לבנים, שזה בחינת מה שהכהן גדול, שלבש בגדים יקרים אלו, שיש בהם זהב ואבנים טובות, בקדושה גדולה כנ"ל, אוף על פי כן לפני ולפנים, במקום תכלית הקדושה עליונה, אסור גם הוא לכנס בהם, כי שם נתבטל העשירות וחמדת הזהב והאבנים טובות לגמרי, ואי אפשר לכנס לשם כי אם בבגדים לבנים לגמרי, שהם עקר תכלית שלמות התקון העליון בבחינת: בכל עת יהיו בגדיך לבנים, וזה רמז, שאפלו הצדיקים הגדולים, שיכולים לעבד את השם יתברך על ידי זהב ואבנים טובות וכו', אוף על פי כן יש גבוה מעל גבוה, ששם אסור לכנס בזה, כי אם בבחינת בגדים לבנים ממש, ושם עקר כפרת וסליחת כל עונות ישראל לטהר אותם בשלמות מאחיזת הבגדים הצואים, שעקר התגברותם - על ידי גאות וכבוד, כמבאר בפנים, ואי אפשר לבאר הכל והחפץ בחיים באמת, יבין מזה הרבה לבטל גאותו ולכלכל דבריו במשפט כנ"ל. (הלכות ערלה, הלכה ה', אות ז ח יג יד):

2.
עקר החיים טובים הם ענוה, וכל אחד כפי מה שזוכה לשפלות וענוה אמתית, כן הוא זוכה לחיות חיים אמתיים וטובים. (שם, אות יז):

ח.
עקר ההתרחקות מהצדיק ומהתורה הקדושה הוא רק על ידי גאוה וגסות הרוח, וכן להפך - עקר קבלת התורה והמשכת התורה מדור לדור עד עולם הוא על ידי ענוה ושפלות, שעל ידי זה נכללין בשלמות בבחינת מקומו של עולם וכו', עין פנים. (הלכות הרשאה, הלכה ה', אות יט, כב):

ערך דעת

א.
על ידי קימת חצות לילה לעסק בתורה, על ידי זה נמשך הדעת, הינו שזוכין לדעת בידיעה שלמה ובלב שלם שמלא כל הארץ כבודו, ולקים: שויתי השם לנגדי תמיד, ולהתפלל בכונה. (הלכות השכמת הבקר, הלכה ג' אות ד):

ב.
עקר הדעת הוא לידע בידיעה שלמה, שהשם יתברך ברא את הכל, ומנהיג את כל העולם כולו רק ברצונו והשגחתו, ואין שום חיוב הטבע כלל, כי הטבע טבע עצמה מתנהגת גם כן בהשגחתו יתברך. (הלכות נטילת ידים שחרית, הלכה ב', אות א):

ג.
עקר כל הצרות והגלויות, רחמנא לצלן, הם על ידי חסרון הדעת, שכל אחד הולך בעולם כמו משוגע ושובב ממש, כמו שכתוב: וילך שובב בדרך לבו ועל זה צעק הנביא: שובו בנים שובבים. וכשיבין האדם בעצמו כל זאת, איך הוא שובב ומשוגע ממש, כי הולך אחרי שרירות לבו, ואינו מסתכל על תכליתו הנצחי - בודאי יחוס על עצמו ויצעק על כל פנים הרבה להשם יתברך, ועל ידי זה יזכה לפי בחינתו להוליד הדעת והמחין ולהוציא אותן מתעלומתן, שעל ידי זה עקר הגאולה בכלל ובפרט, בכל אדם ובכל זמן, ועל ידי זה היה גאולת מצרים ועל כן בפרשיות שמדברים מגלות מצרים והגאולה, נוהגין אז הכשרים להתענות ולצעק להשם יתברך בתפלות וסליחות, ונקראים שובבים. (הלכות גלוח, הלכה ה', אות ח):

ד.
כל ההזקות, חס ושלום, הם על ידי פגם הדעת, הינו על ידי שמכניס מחשבות זרות וחכמות חיצונות לתוך מחו ודעתו, ומשם יונקין קלפת עשו וישמעאל, שהם מזיקי עלמא, ומהם באים כל ההזקות שבעולם, רחמנא לצלן, כמבאר בפנים. (הלכות נזיקין, הלכה ב', אות ב ומעין זה גם בהלכה ג' שם, אות ב):

ערך דבור

א.
עקר קדושת הדבור והלשון של ישראל הוא, שצריכין לדבר ולהוציא בפה מלא הכסופין והשתוקקות דקדושה שיש להם, הינו מה שהם משתוקקין ומתגעגעין תמיד להשם יתברך, שצריכין להוציא כסופין אלו בפה דיקא, וזה עקר קדושת הלשון של ישראל בחינת לשון הקדש. (הלכות דם, הלכה א', אות ד):

ב.
כל עבודת איש הישראלי כל ימי חייו וכל מה שבא לזה העולם, הוא רק בשביל השגת הנעשה ונשמע, שהוא בחינת קבלת התורה וקיומה, שרק בשביל זה בא האדם לזה העולם, שיהיה יגע בתורה, עד שישיג בכל פעם את הנסתר ממנו, לעשו"ת מתורת השם - תורתו, מהנסתר בחינת נשמע יהיה נעשה אצלו בחינת נגלה, בחינת נעשה. אך אי אפשר לזכות לזה כי אם על ידי הדבור, שהוא עקר התפלה, שצריכה להיות בדבור דיקא. ואם היה כל אדם זוכה להשתדל להרבות בדבורי התפלה ולקדש דבורו כראוי, בודאי היה כל אדם זוכה בכל פעם להשגות גדולות, כי השם יתברך שומע תפלת כל פה וחפץ להיטיב ולגלות לכל אדם נסתרות שבתורה, שבתורה, רק העקר - כשזוכין לשלמות הדבור כנ"ל. (הלכות מתנה, הלכה ד', אות כג):

ג.
צריך האדם לשמר עצמו מאד מכסופין רעים, וירגיל במחשבתו תמיד לכסף רק כסופין טובים, שיתגעגע ויחשק ויכסף תמיד להתקרב להשם יתברך ולעבודתו ולתורתו הקדושה ואפלו כשבאין עליו מחשבות של תאוות וכסופין רעים, רחמנא לצלן, ירגיל עצמו לאחז מחשבתו להטותה מכסופין אלו ולהמשיכה לכסופין טובים, שהם עקר הטוב באמת לעולמי עד ולנצח נצחים. וביותר צריך לשמר הדבור לבלי לדבר שום דבור רע, חס ושלום, ושעל כל פנים לא יוציא מפיו התאוות והכסופין של הבלי עולם הזה הבאין על לבו, רק להפך הדבר ויוציא בפיו כסופין טובים, כי על ידי דבורים רעים של כסופין רעים דהאי עלמא גורם רעה גם לאחרים, כי ההבלים היוצא מפיו על ידי אלו הדבורים רעים הם נפשו"ת רעות ממש והם מזיקי עלמא, רחמנא לצלן, כי הולכים ומעוררים את אנשי העולם לתאוות רעות, חס ושלום, ומשם באין כל ההזקות גם בגשמיות, רחמנא לצלן אבל הדבורים של כסופין טובים הם נפשו"ת טובות, ועל ידם נמשכין כל הברכות וההשפעות בעולם, והם הולכין ומעוררין כל העולם להשם יתברך ולתורתו. וזה שאמר דוד המלך עליו השלום: בחנת לבי, פקדת לילה, צרפתני בל תמצא, הינו שאמר בשביל כלל ישראל: ידעתי, שלא עמדתי בנסיון כראוי, כי לא זכיתי עדין

להנצל בשלמות מכסופין דהאי עלמא, אך זמתי בל יעבר פי, כי על כל פנים שומר אני את עצמי, שלא להוציא הכסופין והמחשבות אלו על הדבור פי, חס ושלום, כי ידעתי גדל כח הדבור של הכסופין, שנעשין על ידו פעולות ממש בעולם, על כן אני שומר את עצמי לבלי להוציא על פי כסופין רעים, חס ושלום, בכדי שלא יהיו נעשין על ידם פעולות רעות בעולם, רחמנא לצלן, רק אני מרגיל את עצמי לדבר תמיד דבורים קדושים של כסופין טובים לקרות תמיד אליך, שתשיבנו אליך באמת, ועל ידי זה נעשין פעולות טובות בעולם, וזה: לפעולות אדם בדבר שפתיך, שאני נשמר לדבר רק דבורים קדושים, שהם בחינת דבר שפתיך, כדי שעל ידי זה יהיו נגמרין כל פעולות אדם לטובה. וזה: אני שמרתי ארחות פריץ, כי הדבור יש לו כח גדול, ועל ידי שאני נשמר מלדבר דבורים של תאוות וכסופין רעים, רק הרגלתי לשוני לדבר תמיד דבורים של כסופין טובים כנ"ל, על ידי זה אני זוכה להנצל ולהשמר מארחות פריץ, שהם כל הדרכים רעים, רחמנא לצלן, רק תמך אשורי במעגלותיך בל נמוטו פעמי, כי הדבורים טובים הנ"ל הם תומכים וסועדים אותי לילך במעגלותיך ובל נמוטו פעמי מהם, אף על פי שרצו לדחות אותי מהם כמו שרצו, רחמנא לצלן, אבל השם יתברך עזרני בכח הדבורים הטובים לתמך אשורי במעגלותיך. וזה שסים: אני קראתיך כי תעניני וגו', הינו שמבאר ביותר על ידי מה זכיתי לסמך אשורי במעגלותיך - על ידי שקראתיך בכל פעם בדבורים של כסופין טובים, שזהו כל ענין ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו, שצריכין להרגיל את עצמו בזה הרבה, דהינו שירגיל את עצמו בזה לכסף ולחשק תמיד כסופין טובים, מתי יזכה לסור מרע ולעשו"ת הטוב בעיניו יתברך תמיד וכו' ולהוציא הכסופין דקדושה מפיו בכל יום, ועל ידי זה יזכה להנצל מארחות פריץ, רק השם יתברך יתמך אשוריו במעגלותיו וכו', כנזכר לעיל. (הלכות אמנין, הלכה ד', אות כב, כט):

ערך התבודדות

א.
כשבא לפרש שיחתו לפני השם יתברך, ואינו יכול לפתח פיו כלל, אף על פי כן הוא צריך להתחזק לבקש רחמים על זה בעצמו, שיסיעוהו מלמעלה ויאמצו את כחו, שיהיה יכול לבקש רחמים. (הלכות ברכת השחר, הלכה ה', אות צז):

ב.
על ידי אמירת תהלים ושיחה בינו לבין קונו, על ידי זה יכולין לפרש שיחתו על הכל ולבקש להשם יתברך על זה בעצמו, שנוכל לבקשו "השיבנו השם אליך" באמת, עד שזה בעצמו יהיה נחשב להתעוררות שלנו בבחינת אתערותא דלתתא, ועל ידי זה יומשך

עלינו הארה גדולה לתשובה גם מלמעלה בחינת: שובו אלי ואשובה אליכם. גם על ידי זה זוכין לקבל הארה מהעצות הקדושו"ת והתמימות, הנמשכין מהתנוצצות משיח, שזה בחינת הארת שער החמשים דקדושה, שעל ידי זה יכולין לעלות מכל הנפילות והירידות שבעולם ולהנצל מתאוות וטרדות הממון והפרנסה ולידע ולהאמין באמת, שהפרנסה נמשכת רק מאתו יתברך, ולהתחזק בבטחון בהשם יתברך באמת. (הלכות קריאת שמע הלכה ה', אות יא, טו טז):

ג.
אמרו רבותינו זכרונם לברכה: ועיני לאה רכות - שהיתה בוכה, שלא תפל בחלקו של עשו. זה רמז על כנסת ישראל, שכל אחד מישראל צריך לבכות כל כך כמו לאה, שלא יפל בחלקו של הס"מ, חס ושלום, שהוא בחינת עשו. (הלכות ראש חדש, הלכה ה', אות כט):

ד.
בעת שאיש הישראלי נכנס להתפלל תפלתו ושיחתו לפני השם יתברך, שיזכה להתקרב אליו ולקים תורתו ומצוותיו, ורוצה לעשו"ת מהתורה תפלה, אבל עדין אין מלה בלשונו לדבר, כי עדין אינו יודע דרכי וסימני התורה, ואינו יודע איך לדבר ולשוח ולהתפלל, אזי התורה בעצמה מרחמת על איש הישראלי הזה המתפלל, ומוסרת לו הסימנים של התורה, כדי שיוכל לעשו"ת מהתורה תפלה, כדי שיהיו נולדין מזה מעשים טובים, וזה בחינת הדבורים הנשפעים לאדם בעת שנכנס להתבודד ולפרש שיחתו לפני השם יתברך, שבתחלה אינו יודע שום דבור לדבר, וכשהוא חזק בדעתו ומתחזק את עצמו אוף על פי כן לדבר, אזי על פי רב באים לו דבורים, שלא עלה על דעתו שידבר אותם, ואלו הדבורים נשלחים לו מן השמים מבחינה הנ"ל. (שם):

ה.
צריך כל אדם להתחזק בכל פעם בתפלה ותחנונים והתבודדות וצעקה להשם יתברך, יהיה איך שיהיה, אפלו אם יעבר עליו מה, כי אפלו אם רואה שאינו פועל, חס ושלום, בתפלתו, ואדרבא, הרע מתגבר עליו ביותר, אוף על פי כן ידע ויאמין, שפועל הרבה בתפלתו וצעקתו, כי על כל פנים צעקתו ותפלתו הוא בחינת מחאה, המבאר בדין חזקת קרקעות, שכל זמן שהוא מוחה, אז אין חזקת המחזיק מועלת כלום, כמו כן לענין זה גום כן, כי קדושת כל אחד מישראל הוא בחינת קדושת ארץ ישראל, וכשהרע מתגבר על האדם בתאוות ומדות רעות, זה בחינת שרוצין לגרשו, חס ושלום, מהסתפח בנחלת השם, שהוא ארץ ישראל, וכל מה שחותר לשוב לקדושתו, אין מניחין אותו מעצם ההתגרות שמתגרין בו, והוא אינו מתגבר נגדם כראוי, ועל כן כשמתגבר אוף על פי

כן בתפלה וצעקה להשם יתברך, אזי לא יוכלו לגרשו ולכבש חלקו בארץ ישראל, חס ושלום, בשום אפן, כי תפלתו וצעקתו הוא בחינת מחאה, שעל ידי זה אין יכולה הסטרא אחרא להחזיק בנחלתו, חס ושלום, בשום אפן, כי אין חזקה מועלת כשיש מחאה נגדה. (הלכות חזקת מטלטלין, הלכה ה', אות יג):

1.
צריך האדם להרבות בתפלה מאד מאד כל ימי חייו, ואפלו כשרואה, שמתפלל הרבה ואינו נענה, והתאוות והבלבולים מתגברים עליו בכל פעם ביותר, אוף על פי כן אל יטעה שתפלותיו הם לריק, חס ושלום, רק ידע ויאמין, שאין שום דבור נאבד לעולם, וכל תפלה ושיחה בינו לבין קונו עושה רשם, והצדיקי אמת מלקטים כל אלו התפלות והשיחות ובונים מהם בנינים נפלאים בחינת בנין המשכן. וצריך כל אחד להתחזק הרבה בתפלה ושיחה תמיד, יהיה איך שיהיה, עד אשר על ידי רבוי התפלות יהיה נשלם הבנין בשלמות, ואז יכמרו רחמיו יתברך, ויקרב אותו בשלמות, וישוב אל השם וירחמהו, אך אוף על פי כן כשיהיה לו איזה ישועה, אל יטעה שעל ידי תפלותיו ומעשיו הטובים פעל זאת, רק ידע שהכל רק בחסדו יתברך ואף על פי שאנו יודעים, שאי אפשר לנו לפעל הישועה השלמה בתפלתנו לבד כנ"ל, אוף על פי כן אנו צריכין לעשו"ת את שלנו להרבות בתפלה בכל כחנו, ואז יכמרו רחמיו יתברך, ויעשה בחסדו ויושיענו בקרוב למען שמו. וגם זה בכלל מה שמבאר במקום אחר, שצריכין בתפלה להיות קולע אל השערה ולא יחטיא, הינו שלא יטה לימין לשמאל, הינו שלא יטעה, חס ושלום, שהתפלות הם לריק, חס ושלום, מחמת שזה כמה שצועקים ואינם נושעים, שזה בחינת נוטה לשמאל וכן אל יטעה לומר: מה לנו להרבות בתפלה, מאחר שעקר הישועה הוא רק בחסדו לבד, אם כן נסמך רק על חסדו, שזה בחינת נוטה לימין שלא כראוי, כי באמת צריכין להרבות בתפלה מאד תמיד ולידע אוף על פי כן האמת, שאין אנו כדאי לפעל בתפלתנו כי אם בחסדו, בחסדו, ואף על פי כן אנו צריכין לעשו"ת את שלנו להרבות בתפלה תמיד, והשם יתברך יעשה את שלו, וימשיך עלינו חסדו למענו ויושיענו מהרה למען שמו. (הלכות נחלות, הלכה ד', אות י, כ):

2.
ישראל על ידי תפלתם מעוררים רחמיו יתברך מעט מעט בכל פעם, עד שבמהרה יתעורר, כביכול, משנתו בבחינת: וייקץ כישן השם, ויגאלנו במהרה. כי באמת אין שנה לפניו יתברך, כמו שכתוב: הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, רק שמחמת מדת הדין הוא יתברך, כביכול, כמסתיר פנים מאתנו, עד שנדמה כישן, חס ושלום, ואנו מחויבים להתפלל ולצעק אליו יתברך תמיד ולעורר רחמיו יתברך כמו שמעוררין

מהשנה, כביכול, בבחינת: עורה למה תישן השם, עד אשר על ידי רבוי התפלות יתעורר, כביכול, בשלמות וישוב אלינו וירחמנו. (שם, אות יא):

ערך התחזקות

א.

מה שרב בני אדם טועים בעצמם וסוברים, שנפשם אינה קדושה משרשה, וקשה להם לשוב אל השם להיות איש צדיק או איש כשר באמת כמו שאר צדיקים וכשרים, כמרגלא בפומא דאנשי לומר, כשמספרין מאיש צדיק או מאיש כשר וירא באמת, ומתחיל להתעורר בהם הרהורי תשובה גם כן להתקרב להשם יתברך, כי כל ישראל מלאים מחשבות של הרהורי תשובה והתקרבות להשם יתברך תמיד, אך אחר כך תכף אומרים: מי יכול להתדמות לזה האיש צדיק וכו', כי היה נשמה קדושה מנעוריו, כאלו צדקת הצדיקים וכשרים הוא רק מצד הנשמה הקדושה שיש להם מתולדותם, אשר באמת אינו כן, כי עקר צדקת הצדיק הוא רק על ידי יגיעתו וטרחתו בעבודתו יתברך כמה וכמה ימים ושנים הרבה, והתגבר והתחזק בכל פעם, ולא הניח את עצמו לפל בשום אפן, והרבה בתפלה ותחנונים, עד שזכה למה שזכה, וכל אדם יכול להיות כמותם, כי הבחירה - חפשית, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה: כתר שם טוב מונח וכו'. ובאמת ענין הטעות הזה, שסוברים שנפשם אינה קדושה משרשה, ומחמת זה אינם מתגברים לעשו"ת כמעשה הצדיקים, כל זה נמשך מבחינת היכלי התמורות, שמשם בחינת החלוף שנחלף הבן מלך לבן העבד, כמבאר בספורי מעשיות, שמחמת זה נפל למקום שנפל והלך בדרכים לא טובים, עד שהיה מסופק בעצמו אם הוא בן המלך או בן העבד, כמו כן הוא בכל אדם הרחוק מהשם יתברך, בפרט בתקף סוף הגלות המר הזה, שהתגבר הבעל דבר מאד מאד, עד שכמה בני אדם מיאשין את עצמם, כאלו נפשם אינה מסוגלת כלל לעבודת השם, וכל זה הוא רק פתוי היצר, כי באמת צריך האדם לידע ולהאמין, שנפש כל אחד מישראל גבוה ויקרה מאד מאד, וכולם הם בחינת בני מלכים, ויכולים לזכות למדרגות גבוהות וקדושו"ת מאד מאד כמו כל הצדיקים והכשרים, כי גם עליהם עברו מחשבות וחלישו"ת הדעת כאלה וכאלה, אך היו משכילים לבלי להניח להטעות אותם, והתגברו והתחזקו מאד, עד שזכו למה שזכו - אשרי להם - וזה בחינת: ויגבה לבו בדרכי השם. (הלכות ברכות השחר, הלכה ג', אות ו):

ב.

כמו שהאדם צריך לעמד בנסיון לבלי לילך אחר תאוותיו בהתר או באסור, חס ושלום, כמו כן צריך להתחזק לעמד בנסיון אם כבר נכשל, חס ושלום, ועבר עליו מה שעבר לבל

יפל על ידי זה לגמרי, חס ושלום. כי מה שנמצאים הרבה בני אדם, שנופלים בדעתם ואומרים, שאי אפשר להם לילך בדרך הישר עוד, זהו רק מחמת תאותם ויצרם הרע, שמבקשים תואנה ועלילה לפרש מאחרי המקום, חס ושלום, כדי שיוכלו לילך אחרי תאוותם הרעות, חס ושלום, כי התואנות והעלילות, שהבעל דבר מוצא לכל אדם, רבו מספר, ולכל אחד מוצא עלילות מיוחדות, רובם על ידי חסרון פרנסה ומניעות המונעים וכו', אך אוף על פי כן כל אחד מישראל נפשו מרה לו מאד על זה, כי יודע, שיצטרך לתן דין וחשבון, ועל כן מתגבר בו הטוב בכל פעם ומתעורר לשוב להשם יתברך, אך בשום דבר אינו מוצא לעצמו עלילה ופטור כל כך כמו על ידי התחבולה הנ"ל של הבעל דבר, שמפילו בדעתו בכל פעם ומראה לו כאלו אפס תקוה, חס ושלום, כי רואה בעיניו, שכבר חתר כמה פעמים לשוב להשם יתברך ונפל אחר כך, כל אחד כפי מה שנפל, וכן היה כמה פעמים בלי מספר, ועל כן הוא פטור כבר בעיני עצמו מלחתר עוד חתירות לשוב להשם יתברך, אבל באמת כל הרעיונים והמחשבות של נפילות כאלו הם רק מעשה בעל דבר, שמוצא לו עלילה לפרש מאחרי המקום כנ"ל, כי באמת אין שום יאוש בעולם כלל, וכל אדם צריך שיעבר עליו הרבה קדם שזוכה לכנס אל הקדושה, ומי לנו גדול מאדם הראשון, שפרש מאשתו ושב בתשובה שלמה מאה ושלשים שנה, ודיקא בכל אלו המאה ושלשים שנה באו רוחות וחממו אותו וכו', כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, ובודאי נחלשה דעתו מאד מזה בכל פעם, ובודאי ארב עליו הבעל דבר ורצה להפילו בדעתו לגמרי בכל פעם, אבל הוא התגבר כנגדו בכל עת, ולא הניח דרכי תשובתו שעסק בהם, עד שזכה בסוף המאה ושלשים שנה להוליד את שת, שממנו הושתת העולם, ויצאו ממנו האבות ומשה ומשיח. ואדם הראשון בעצמו היה גום כן כל ימיו צדיק וחסיד ונפטר בשם טוב, ואף על פי שעדין צריכין לתקן הפגם שלו בכל דור ודור, אוף על פי כן אם לא היה מתגבר ומתחזק בעצמו לתקן מה שתקן, בודאי היה קשה מאד התקון ביותר גם לצדיקים הבאים אחריו, וכמו כן הוא ממש בכל אדם גם עכשו, כי זהו עקר הנסיון שלו, שיתחזק את עצמו בכל הירידות שבעולם, רחמנא לצלן, בכל אשר עליו, וירגיל את עצמו בכל יום להתחיל מחדש, וידמה בדעתו כאלו נולד היום וכו', ואז מה שיזכה לתקן בעצמו על ידי תשובתו השלמה, בודאי מה טוב, ומה שלא יזכה לגמר התקון, יהיה בטוח בכח וזכות הצדיקים הקדושים, שיש להם כח להפך הכל לטובה, ובלבד שלא יתיאש את עצמו מלצפות ולקוות להשם בקווי אחר קווי ולהרבות בצעקה ובקשה ותחנונים לפניו יתברך, כי עם השם החסד והרבה עמו פדות וכו'. (הלכות פסח, הלכה ט', אות כא):

ג.
כל הבלבולים של כל אדם - שמתאוה לכל התאוות, ואף על פי כן רוצה לידע ולהבין הכל בשכלו המגושם, ובכל פעם קשה לו כמה קושיות על השם יתברך ועל הצדיקים וכו'. ואפלו אם קשה לו קושיות על עצמו, גם זה אינו טוב, כי גם זה מעשה בעל דבר, שמחליש דעתו על ידי הקושיות, שקשה לו על עצמו: איך אתה רוצה להתפלל בכונה והתלהבות, והלא בשעה הקודמת עשית כך וכך וכו', וכיוצא בזה בלבולים הרבה בלי שעור, וכל זה נמשך מזוהמת הנחש, שמבלבל דעת האדם, שרוצה להבין הכל, כי באמת אין אנו יודעים כלל, ואפלו שלמה המלך, עליו השלום, אמר:
כי בער אנכי מאיש ולא בינת אדם לי, וכן בתהלים נאמר: ואני בער ולא אדע, בהמות הייתי עמך מכל שכן אלף אלפים ורבי רבבות קל וחמר אנשים פשוטים בפרט בדורות הללו. והכלל - שאין האדם יודע כלל, רק צריך להתחיל בכל פעם מחדש בעבודת השם, וכל אשר תמצא ידך לעשו"ת בכחך - עשה, ואז טוב לך לעולם, וסוף כל סוף תגיע לתכלית הטוב והנצחי בזה ובבא. (הלכות בשר בחלב, הלכה ד', אות יב):

ד.
בכל יום ויום שולח השם יתברך ישועות חדשו"ת להציל את האדם מסטרא אחרא, המתגברת עליו בכל יום, וזה בחינת: בשרו מיום ליום ישועתו, וכן בתפלת שמונה עשרה אומרים ועל נסיך שבכל יום עמנו וכו', וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה: בכל יום ויום יצרו של אדם מתגבר עליו, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו וכו'. נמצא, שבכל יום ויום נעשים עם האדם ענינים חדשים לגמרי, והקדוש ברוך הוא עוזרו ומושיע בכל יום. על כן אין להאדם לבלבל את עצמו כלל מיום לחברו, כי מי יודע כמה גדלה הישועה החדשה, שהשם יתברך ישלח לו היום, אם יזכה להתגבר להתחיל מחדש. (שם, אות יד):

ה.
צריך האדם לחזק את עצמו להתקרב להשם יתברך תמיד מכל מה שיעבר עליו בגוף ונפש וממון, כי יש מי שמטעה את עצמו, שאינו יכול להתקרב להשם יתברך מחמת רבוי היסורין והתלאות ודחקות הפרנסה שעובר עליו, ואם יסתכל בעין האמת, יראה, שכל היסורים העוברים עליו הם בחסד גדול, ולא באו עליו לרחק אותו על ידי זה מהשם יתברך, חס ושלום, רק אדרבא, לקרב אותו ביותר ולעורר בתשובה ולפדותו על ידי זה מענשים קשים, רחמנא לצלן, ומדינה של גיהנם ולזכותו לעולם הבא, ובפרט שבתוך הצרה והיסורים בעצמן יכולים למצא בהם הרחבות גדולות בחינת: בצר הרחבת לי, וכמבאר במקום אחר. וכן יש מי שמטעה את עצמו, שאינו יכול להתקרב להשם יתברך מחמת עצם רבוי פגמיו, שנתרחק על ידם מאד מהשם יתברך וכבר מבאר בדברינו הרבה

פעמים, שאסור לאדם ליאש עצמו, חס ושלום, כי אפלו אם הוא כמו שהוא, אוף על פי כן עדין יכול לחטף תורה ומצוות ולזכות לחלק טוב לעולם הבא, וצריך לחזק את עצמו מאד בהנקודות טובות שמוצא בעצמו עדין, וידע ויאמין, כי עדין יש לו תקוה לשוב להשם יתברך באמת. ואם יאמר: האמת - שהיסורים בחסדים גדולים, וגם יש בי נקודות טובות עדין, אך אוף על פי כן מה אעשה, שרבוי הפגמים והקלקולים גברו עליו כל כך, עד עד שקשה לי לסבל גם מעט היסורין וכן עצם הקטנות וחלישת הדעת שיש בלבי מרבוי פגמי וקלקולי, אוף על פי כן על ידי שיחזק את עצמו ויסתכל על החסדים וההרחבות וכן על הנקודות טובות, על ידי זה יוכל על כל פנים לחזק לבבו לשפך שיחו ותפלתו לפני השם יתברך ברחמים ותחנונים הרבה, עד שיושיעו השם יתברך בשלמות ויציל אותו מכל היסורים וימחל לו על כל עוונותיו ויזכהו לתשובה שלמה. (הלכות פריקה וטעינה, וטעינה, הלכה ד', אות יג):

ערך השגת והתנוצצות אלקות

א.

אפלו להאדם שהוא במדרגה התחתונה, בבחינת חשכות וגלות, אוף על פי כן השם יתברך מרחם עליו ומאיר עליו לפעמים התנוצצות גדול בלבו ודעתו, והכל - כדי שיתעורר האדם על ידי זה ויהיה נמשך אחריו יתברך בבחינת: משכני אחריך נרוצה ועל כן אחר כך מיד נעלם ועובר ממנו ההתנוצצות וההארה הזאת, כי ההתנוצצות היתה רק לרמז לו נעימות האור, כדי שירדף אחריו. וזה עקר בחינת הכרוז, שקורין להאדם בכל פעם שישבו אליו יתברך, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה. וזה בחינת פסח וספירה ושבועות, כמבאר בפנים. (הלכות קריאת שמע, הלכה ה', אות ט):

ב.

צריך האדם להאמין באמונה שלמה, שכל מה שעובר עליו בכל יום ובכל עת ובכל שעה מיום הולדו עד יום מותו, הכל הוא רק סבובים מאתו יתברך, כדי שיזכה להשגות אלקות לדעת ולהכיר אותו יתברך, כי רק בשביל זה נברא, ואין שום תכלית אחר חוץ מזה, כמבאר בזהר הקדוש, שעקר הבריאה היתה בגין דישתמודעין לה, וזה עקר כלל כל התורה וכלל כל הכונות של כל המצוות הקדושות, כי כולם הם שעורים וצמצומים לזכות על ידם להשגת אלקות לדעת ולהכיר אותו יתברך, אך מחמת שזה לעומת זה עשה אלקים, כי יש מלכות דסטרא אחרא, שהם מתגברים בכל עת לבלבל דעת האדם, שלא יסתכל ולא יתבונן על כל זה מה שנעשה עמו, שהוא לטובתו הנצחית כדי לזכות לחיי עולם להשגת אלקות, והוא שוכח, חס ושלום, את העקר, ועושה מהטפל עקר,

כאלו העקר היה, חס ושלום, עסקי העולם הזה וטרדת הפרנסה וכו', רחמנא לצלן - על כן צריכין לבקש מאד את הצדיק האמת הגדול במעלה מאד, שהוא הרבי ההגון, שיוכל לסבב עם כל אחד לפי בחינתו בדרכים נפלאים, עד שיכניס בו גם כן השגת אלקות. (הלכות נזיקין, הלכה ד', אות ב):

ערך זכרון ושכחה

א.
על ידי שהאדם מרגיל את עצמו להרבות באמירת תהלים ושירות ותשבחות להשם יתברך, וכן על ידי שמרגיל את עצמו להחיות את עצמו על ידי איזה נגון וזמרה לשם שמים, כי הנגון יש לו כח גדול לעורר את הלב ולהמשיכו אחר השם יתברך - על ידי זה זוכה להנצל משכחת התורה, וזוכה לראות אור התורה בשלמות בבחינת סם חיים. (הלכות נשיאת כפים, הלכה ה', אות ו):

ב.
עקר השכחה - על ידי תאות נאוף, שהוא תאות נשים, שהוא לשון שכחה, כמו שכתוב: כי נשני אלקים וגו', כי שמירת הברית הוא בחינת סטרא דדוכרא, בחינת זכר, לשון זכרון. (הלכות ערב, הלכה ד', אות י):

ערך חצות

א.
על ידי שמשברין השנה וקמים בחצות לילה ומתאבלים על חורבן בית המקדש ועוסקין בתורה, על ידי זה מקימין את האמונה ומבטלין הכפירות, וזוכין לשבר תאות ממון ולעשו"ת משא ומתן באמונה, וזוכין לבחינת בנין בית המקדש, שהוא בחינת בנין הדעת, ולחדש נפשו לטובה וליחד קודשא בריך הוא ושכינתה ולהמשיך תורה. ועל ידי זה זוכין להשגחה שלמה ולבחינת: שויתי השם לנגדי תמיד. (הלכות השכמת הבקר, הלכה ב'):

ב.
על ידי שמבטלין השנה וקמים בחצות לילה לעסק בתורה, על ידי זה נתבטל אחיזת הזמן, שמשם כל השנויים והמחלוקות ואחיזת היצר הרע והסטרא אחרא, ועל ידי זה נמשך שפע ופרנסה לישראל. (הלכות רבית, הלכה ה', אות ה ו):

ערך טלטול

א.
על ידי ברכת כהנים נתקן הדרך מכל צער ויסורין שיש לאדם בדרכים, ועל כן נוהגין לברך את היוצא לדרך עם ברכת כהנים. (הלכות נשיאת כפים, הלכה ג' אות ד):

ערך יראה ועבודה

א.

כשרואה האדם, שהיצר הרע והתאוות מתגברים עליו מאד מאד, ונדמה לו שקשה לשברם - צריך לידע, שבודאי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עמו, ובודאי אם לא היה לו כח לשבר, לא היה השם יתברך מגרה בו יצר הרע כזה, רק אדרבא, ידע מזה, שבודאי נפשו יקרה וקדושה מאד בשרשה, שמחמת זה מתגברין עליו כל כך, כי כל הגדול מחברו, יצרו גדול ממנו, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, כי אין זה דרך הענוה אמתית להחזיק את עצמו לרשע גמור, חס ושלום, ולהקטין מעלת נפשו הקדושה, רק אדרבא, צריך לידע ולהאמין, שנפשו בשרשה היא גדולה ויקרה וגבוהה מאד מאד, ואלפי אלפים ורבי רבבות עולמות בלי שעור תלויים בה, כי אפלו נפש הפחות שבפחותים שבישראל גום כן גבוהה מאד מאד, מכל שכן וכל שכן נפשו"ת בעלי תורה, ובפרט אותם שיש להם שכל גדול, כל כל מה שהשכל גדול ביותר - הנשמה גבוהה ביותר, על כן האדם הבר שכל, כשרואה שיצרו מתגבר עליו ביותר, צריך לידע, שבודאי נפשו גבוהה ביותר, וצריך להתגבר לרחם על עצמו לבל יאבד אוצרות וסגולות יקרות מאד התלויים בנפשו, עין לא ראתה וכו', ויתגבר בכל עז להציל נפשו מני שחת מן העשק והתמורה, חס ושלום, והעקר - על ידי רבוי תפלות ובקשו"ת כנ"ל. וזה בחינת: ויגבה לבו בדרכי השם, שצריכין להגביה לבו ודעתו בדרכי השם ולומר בנפשו, שאין נאה לו לעשו"ת מעשם כאלה מעשה בהמה, חס ושלום, כי נפשו גבוהה מאד מאד. (הלכות ברכות השחר, הלכה ג' אות ד ה):

ב.

על ידי שרואין, שבדרך שאדם רוצה לילך - מוליכין אותו, ומצליחין בידו מלמעלה שיגמר חפצו, הן לטוב או לרע, חס ושלום, כנ"ל - על ידי זה יש טועין וסוברין, שחס ושלום השם יתברך בטל רצונו לגמרי ומסר ביד האדם הכל כפי נטית רצונו, שמי שרוצה לילך בדרך הקדש והפרישות, צריך לשמר את עצמו מאד, שלא יפגם, חס ושלום, בכדי שלא יפל על ידי זה באין סומך, אבל מי שנטית רצונו הוא לילך שובב בדרך לבו, אזי לא יזיק לו שום פגם כלל, אדרבא וכו', חס ושלום, ונדמה להם שיש להם ראיות על סברות אלו, חס ושלום. ובטעות כאלו יש הרה מדרגות, כי יש סברות משובשו"ת אפלו אצל אנשים כשרים קצת, שמשתלשלין בדקות גדול מסברות הרעות כאלו, שהם אפיקורסות גמורה, כמובן לכל משכיל, ובאמת איש בער לא ידע וכו', כי בודאי רצונו יתברך, שכל אדם יעשה רק טוב ויהיה בורח מן העברה ויפריש את עצמו מתאות עולם הזה, ולא בלבד מן המותרות, אלא גם בהכרחיות ימעט בכל מה דאפשר ויקדש עצמו במותר לו, ורק בזה

חפץ השם יתברך, ואף על פי שגם עם הרשעים גומר השם יתברך למלאת רצונם, כמו שכתוב: כי אתה עמל וכעס תביט לתת בידך, וכמו שפרש רש"י שם, אוף על פי כן בודאי הביט אל עמל לא יוכל כלל, והרשעים הם כמשא על פניו, כביכול, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, ומה שממלא גם רצונם, הוא רק בשביל בשביל כח הבחירה, כי אם לאו - תתבטל הבחירה לגמרי, אשר אין זה רצונו יתברך. אבל המשכיל, החפץ באמת, יראה ויבין החלוק שבין הכשרים והיראים, שהצלחתם לנצח, ובין הצלחת רשעים, שהיא רק לפי שעה בחינת: בפרח רשעים כמו עשב וגו' להשמדם עדי עד, וגם זה הוא רק בשביל כח הבחירה כנ"ל. (הלכות ברכות השחר, הלכה ה', אות עט, פב):

ג.

יש בני אדם, שנמשכו אחר דרכי המחקרים, שקשה להם למה הרבה השם יתברך לישראל כל כך תורה ומצוות, שקשה לקימם, ולפי דעתם הרעה והמשובשת היה יותר זכות להם אם היה רק מצוות מועטים, אבל באמת הבל יפצה פיהם, כי באמת עקר התכלית של האדם הוא, שישבר כל התאוות כל כך, עד שלא יהיה בו אפלו צד רש"ימה משום תאוה, אפלו של התר, וזה אי אפשר לזכות כי אם על ידי רבוי התורה והמצוות, שיש בכל פרט ופרט מדברי העולם, ועל ידי זה יכולין לזכות להמשיך עלינו קדושה גבוהה כל כך, עד שנהיה זכים ונקיים וקדושים לגמרי מכל התאוות, כמו שזכו אבותינו הקדושים, אבות העולם, שבשביל זה מרבה התורה לספר מכל עניניהם ומעשיהם, ואיך שחפרו בארות, ויעקב אשר הציג את הומקלות ברהטים וכיוצא בזה, כל זה - לגלות לנו גדולת מעלתם וקדושתם, שזככו את עצמם כל כך, עד שזכו לעבד את השם יתברך בכל תנועותיהם ועניניהם, ובכל תנועה היה להם סודות נוראים, רזין דרזין, וכל זה - להעיר אזנינו ולבנו, שגם אנחנו נטהר ונקדש עצמנו גם בכל העבודות החיצוניות ועסקי חל, כדי שנזכה גם אנחנו לבוא לאיזה בחינה ומדרגה ממעלות קדושת אבותינו הקדושים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, כי הבחירה - חפשית בכל דור, וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה: אין דור, שאין בו כאברהם וכו', ועל כן מצינו גם בדורותינו צדיקים אמתיים, גדולים ונפלאים מאד, שזכו לעבד את השם יתברך גם בכל עסקי חל, וכמפורסם הרבה ספורים כאלה מהצדיקים הגדולים, שהיו מימות הבעל שם טוב, זכר צדיק לברכה, עד הנה, ועל כן, מאחר שעקר התכלית של ישראל הוא לזכך את עצמם בתכלית הקדושה מכל התאוות שבעולם - על כן בודאי הוא טובה גדולה מה שהרבה לנו תורה ומצוות, כדי שיהיה גם גם לנו כח להתעורר להשם יתברך ולהמשיך עלינו קדושה גדולה בכל ענין וענין על ידי רבוי התורה והמצוות, כדי שנזכה לתכלית

האמתי, לאור הגנוז, שאי אפשר להגיע אליו כי אם על ידי זה. וכל זה הוא לאותן שזוכין לקים כל התורה, אך אפלו מי שאינו זוכה להתגבר על יצרו ולקים כל התורה והמצוות, הוא הוא גם כן טובה אליו מה שיש הרבה תורה ומצוות, כי על ידי זה אפלו הגרוע שבגרועים מקים כמה מצוות, כי אפלו פושעי ישראל מלאים מצוות כרמון, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, ועל ידי זה יזכה כל אחד מישראל להזדכך בודאי, כי הקדושה של המצוות, שמקים כל אחד מישראל, אינה מנחת אותם להשתקע בהטומאה והתאוות שנפלו בהם ומעוררם לתשובה בכל פעם, וכמו שכבר נמצאו הרבה בעלי תשובה בעולם, אשרי להם ואפלו אם, חס ושלום, לא יזכה לתשובה שלמה בחייו, אוף על פי כן סוף כל סוף יזדכך בודאי, ועקר הזכוך יהיה על ידי הטוב והמצוות, שזכה לחטף בעולם הזה דיקא על ידי שיש הרבה תורה ומצוות, וגם כי בכח הצדיקים אמתיים הנפלאים במעלה, שזכו לקים כל התורה בשלמות, עד שזככו עצמן כל כך, עד שהיו יכולין לעבד את השם יתברך גם בכל עסקי חל, על כן יש להם כח להעלות אותנו גום כן מחל לקדש ומטומאה לטהרה, עד שעל ידי זה יתהפך הכל לטובה. וכל זה כלול במאמר רבי חנניה בן עקשיה: רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות - לזכות דיקא, שיהיו מזוככים לגמרי, כנזכר לעיל. (הלכות סימני דגים, הלכה ד', אות ג):

ד.

כל הצרות והגלויות הם רק מחמת גאות, שהוא בחינת רבוי, שנדמה לו להאדם כאלו רבים ימיו וכאלו יש לו קביעות בעולמו, ובאמת צריך האדם לידע, שאין לו בעולמו כי אם זה היום לבד שעומד בו, וישתדל לעסק בו בעבודת השם יתברך: היום אם בקולו תשמעו. (הלכות ערלה, הלכה ה', אות טז):

ערך כבוד

א.

על ידי שלש תאוות, שהם: תאות ממון ואכילה ומשגל - על ידי זה פוגמין בכבוד דקדושה, ואז הנשמה ערומה מבלי לבוש בבחינת: ואת ערם וערי‍ה. (הלכות ציצית, הלכה ג', אות ג):

ערך כעס

א.

ידוע ומבאר במקום אחר, כי כעס מזיק לעשירות, אף על פי שאנו רואים כמה עשירים, שהם כעסנים, ואף על פי כן יש להם עשירות גדול, ובפרט העכו"ם, שמלאים כעס ורציחה, ואף על פי כן כל העשירות אצלם, אך באמת עקר העשירות הוא עשירות

דקדושה (עין פנים) ולעשירות כזה אי אפשר לזכות כי אם על ידי כבישת כעס דיקא. (הלכות פורים, הלכה ו', אות א):

ב.
עקר יגיעת וטרדת הפרנסה בא על ידי שטות וחסרון הדעת, הבא על ידי כעס, בחינת: כל הכועס - חכמתו מסתלקת וכו', כי הכעס הוא בחינת פגם אכילת עץ הדעת, שדרשו עליו רבותינו זכרונם לברכה: אויל ביום יודע כעסו, ועל ידי זה נגזר עליו: בעצבון תאכלנה וגו', בזעת אפך תאכל לחם וכו'. (הלכות הרשאה, הלכה ד', אות טו טז):

ג.
כשהיצר הרע מסית לאדם שיכעס, צריך להזכיר את עצמו כמה וכמה יפסיד על ידי זה ברוחניות ובגשמיות, כי כי יפסיד על ידי הכעס העשירות דקדושה, שהוא בחינת שרש כל הנפשות, ועל כן שם בהעשירות דקדושה כל הגונין עלאין וכל הניצוצות הקדושים, ואם, חס ושלום, לא יעצר ברוחו ויכעס, חס ושלום יאבד הכל ויפל ליגיעות וטרחות ומרירות הפרנסה, שהוא בחינת תאות ממון, שהוא בחינת טיט היון, שהוא עקר מרירות הגלות, ועל זה נאמר: טבעתי ביון מצולה ואין מעמד, כי מכל התאוות בנקל יותר להוציא, חוץ מתאות ממון, כמבאר במקום אחר. (שם, אות יח):

ערך ליצנות

א.
עקר הליצנות הוא מחמת גסות הרוח, שהוא גבה לב וגדול בעיני עצמו, עד שכל בני העולם הם כלא בעיניו ומתלוצץ מכל אחד ואחד, כאשר נמצא הנגע הרעה הזאת בכמה בני אדם, שמתלוצצים מכל אחד ואחד, בפרט מיראים וכשרים, ומוצאין מומין וחסרונות בכל אחד ואחד, וכל זה - מחמת גסותו, שנדמה לו, שאין חכם ממנו, וכל העולם צריך ללמד ממנו ולהתנהג כפי חיוב דעתו. ואלו הליצנים מתגברים בליצנותם, עד שמחלישים דעת של כמה כשרים ומפילים אותם מעבודתם על ידי ליצנותם הרעה, רחמנא לצלן, וכל זה בא מחמת גסותם הרעה. ועל כן נקרא הליצנות תועבה כמו הגאות והגבהות, שנקרא גם כן תועבה, וזה בחינת: אם ללצים - הוא יליץ, ולענוים יתן חן, כי הפך הליצנות הוא ענוה. (הלכות ספר תורה, הלכה ג', אות ג):

ערך ממון

א.
זה הטעות והמבוכה של תאות ממון הוא גדול יותר מכל הטעויות שבעולם, כי מחמת שהממון המוכרח הוא הכרח גדול להאדם, על כן שם מתגבר הטעות והמבוכה ביותר, עד שנדמה להם, שהממון - עקר התכלית, חס ושלום, אשר באמת הוא בהפך ממש,

כי באמת עקר הפרנסה הוא רק מהשם יתברך לבד וצריכין למעט בעסק ולעסק בתורה ולבטח בהשם יתברך, שיצליחו במעט העסק שעוסק ויזמין לו פרנסתו בסבה קלה, כי הכל - ממנו יתברך לבד. (הלכות תפלה, הלכה ד', אות יא):

ב.

וצריכין לזהר ולשמר עצמו מאד, שלא יגזל ולא יזיק את חברו בממונו, כדי שלא יפגם בנפשו, חס ושלום, כי הממון דקדושה הוא משרש אחד עם הנפש, ועל ידי שנזהרין מלהזיק את חברו, ואם הזיקו, חס ושלום, משיב לו ומשלם את נזקו - על ידי זה נדחה הדין והחשך והכסילות מן העולם, ונתעלה הנפש והזכרון והתורה, ונמשך חסד בעולם. (הלכות ברכות הפרות, הלכה ג', אות ב):

ג.

הכסף יענה את הכל, וכל הדברים שבעולם יכולים לקנות על ידי ממון, ומזה נמשך תאות וחמדת הממון, מחמת שעל ידי הממון יכולים לקנות כל דבר אבל מי שיש לו דעת אמתי יודע, שהכל - הבל, כי הממון עם כל הדברים והחפצים שיקנה על ידם, הכל יכלה ויאבד, ולא ישאר ממנו כלום, ואין מלוין לו להאדם לא כסף ולא זהב וכו', אלא תורה ומעשים טובים בלבד. ועל כן הצדיקים והכשרים, כשזוכין לעשירות, הם מעלין כל הממון עם כל החפצים שקונים בעדו הכל אל הקדושה רק בשביל כבוד השם יתברך לבד בבחינת מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: הרחל הזו כולה קדש: קרנה לחצוצרות, עורה לתף וכו', הינו עשירות שבקדושה, שהוא בחינת צאן, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: עשתרות צאנך - שמעשרת את בעליה, בעליה, הוא כולה קדש, ונתבררין ונתגלין על ידי זה דברים נפלאים, שהם בחינת נגונים נפלאים, כמבאר בפנים. (הלכות פורים, הלכה ו', אות י):

ד.

עקר אבדת הימים, שהאדם אובד את ימי חייו, חס ושלום, העקר הוא על ידי תאות ממון וטרדות הפרנסה, כנראה בחוש. ועל זה נאמר: עושה עשר ולא במשפט, בחצי ימיו יעזבנו, כי אינו זוכה להשלים את ימיו, כי אובד את ימיו על ידי זה וכמורגל לשון זה בספרי מוסר: אדם דואג על אבוד דמיו, ואינו דואג על אבוד ימיו. ועקר מרירות וטרדות הממון של כל אחד הוא על ידי הכעס, כי מי שמבטל את הכעס זוכה לעשירות תמיד, כי הוא שמח בחלקו תמיד, ועל ידי זה זוכה לעשירות ממש כנ"ל, אבל מי שאינו משבר את הכעס, עליו נאמר: והיה כי ירעב והתקצף, ואפלו כשיש לו עשירות, הוא מלא כעס, כמו שכתוב: כל ימיו כעס ומכאובות, כי בכל פעם חסר לו יותר, ועל כן באמת כל עשירות שלו אינו כלום, ועליו נאמר: דעת חסרת - מה קנית, הינו על ידי הכעס, שעל ידי זה

חכמתו מסתלקת ממנו והוא בבחינת חסר דעת, אז מה קנית, כי בודאי אין העשירות שלו כלום, כי תמיד חסר לו יותר, ולבסוף אין נשאר לו כלום ומאומה לא ישא בידו, ועל כן עקר תקון הימים - על ידי שמבטל הכעס, שלא לכעס ולהתקצף על החסרונות שלו, רק להיות שמח בחלקו, ועל ידי זה זוכה לעשירות ממש כנ"ל. (שם, אות יח):

ה.
עקר דאגת הפרנסה, שעל ידי זה בא לתאות ממון, הוא על ידי שחושב מיום לחברו ודואג מהיכן יתפרנס להבא, כי רב העולם יש להם לאכל ביומם, ואפלו מי שהשעה דחוקה לו ביותר, שאין לו אפלו פרנסת יומו, אוף על פי כן אם תדקדק בזה תראה, שרב עקר דאגת בני אדם הוא על יום המחרת ועל זמן שלהבא, כי יום אחד יכול האדם לסבל בלי אכילה כלל, רק עקר דאגתו - שמתירא, שגם למחר לא יהיה לו פרנסה, מכל שכן שהרב יש להם פרנסת יומם, ויש הרבה שיש להם ממון ונכסים, שיכולים להתפרנס מהם חדש או שנה או יותר, רק כל דאגתם - מה יעשו כשיכלה הממון ברבות הימים. נמצא, שעקר דאגת הפרנסה ותאות ממון הוא מחמת הזמן. וכל זה נמשך מחמת שהממון נמשך מבחינת צפון, מבחינת שמאל, ששם עקר אחיזת הכסילות וחסרון הדעת, שזה עקר אחיזת הזמן, ועל כן צריכין להתגבר לקשר דעתו אל האמת ולהאמין ולהבין, שבאמת אין שום זמן כלל, כי הזמן פורח מאד, כי כל ימינו - הבל, וכל הזמן נמשך רק מבחינת למעלה מהזמן בשביל הבחירה, אבל באמת אין שום זמן כלל ועל ידי זה יהיה לו כח להמתין לישועת השם תמיד, ולא יטריד דעתו בטרדת הפרנסה ודאגת הממון, רק יהיה רגיל לומר: ברוך השם' יום יום, ומאן דברא יומא ברא מזונה. (הלכות רבית, הלכה ה', אות ב):

ו.
קימת חצות מסוגל לפרנסה. (שם, אות ו):

ז.
כשאחד נוגע בממון חברו שלא כדין, שזה בחינת פגם המשפט, בחינת עושה עשר ולא במשפט, על ידי זה בא בא לפגם הברית. (הלכות דינים, הלכה ה', אות ב):

ח.
כשאחד רוצה להכחיש ממון חברו ולגזל את חברו, הוא בחינת פגם בכח מעשה בראשית, כי לפי כח מעשה בראשית, שנסדר כל אחד על מקומו, שזה האדם יהיה לו כך וכך ממון ונכסים, וזה - כך וכך, הכל לפי סדר כח מעשה בראשית, וכשאחד גוזל את חברו, הוא משנה סדרי בראשית: נמצא, שפוגם בכח הנ"ל. וזה מרומז בדברי רבותינו זכרונם לברכה: כח מעשיו הגיד לעמו - כדי שלא יאמרו: לסטים אתם וכו', כי הגזלה והלסטיות הוא ההפך מבחינת כח מעשיו, וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: כל דין,

שדן דין אמת לאמתו (הינו שמציל בדין ומשפט את העשוק מיד עושקו) כאלו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית. (הלכות הרשאה, הלכה א'):

ט.
כל הדברים והחפצים כשיוצאין מרשו"ת זה לרשו"ת זה, שכל זה הוא רק בשביל ברור הניצוצות הקדושים שיש בכל דבר, זה בחינת שעולין מדרגא לדרגא, ואז צריכין לשבר הקלפה הקודמת לפרי, שזה בחינת הסבובים והדמיונות,, שמסבבין הקדושה שבזו המדרגה ועל כן רב הקנינים - על ידי כסף, כי על ידי התגלות הגונין עלאין, המלובשין בכסף וזהב דקדושה, על ידי זה משברין הקלפה הקודמת לפרי. ועל כן הזהירו רבותינו זכרונם לברכה על כל המצוות, שצריכין לקנותם באגר שלים, בכסף מלא. ועל כן צריכין להרחיק עצמו מלקבל מתנות, כמו שכתוב: ושונא מתנות יחיה, כי עלית הקדושה קשה שתהיה בחנם, כי אם בכסף מלא כנ"ל. (הלכות מתנה, הלכה ד' אותד):

י.
כמו שעל ידי שבירת תאות ממון זוכין לדעת גדול ונפלא מאד, כמבאר בפנים, כמו כן להפך כשמתגבר תאות ממון, חס ושלום, על ידי זה נפגמין ונתקלקלין כל המחין והדעת, שזה בחינת מלכות יון, שטמאו כל השמנים הקדושים, כי לא די שתאות ממון מתגברת על רב העולם להשכיחם התורה לגמרי, רחמנא לצלן כנראה בחוש שרב בטול ושכחת התורה הוא על ידי תאות וטרדות הממון והפרנסה, אף גם אותן שנשאר להם איזה דעת קצת ועוסקים בתורה, גם עליהם מתגברת תאות ממון, עד שפוגמת גם את דעתם, וצריכין להלחם מאד עם הפניות והמחשבות זרות שמבלבלין אותם מעבודתם, שרובם הם מתאות ממון, ועל כן באמת כפי התגברות והתפשטות תאות הממון כמעט שנשתכחה תורה מישראל, ועקר התקון הוא רק על ידי הצדיקי אמת שבכל דור ודור, והם מאספין ומקבצין ומעלין כח וזכות של הצדקה וחסד, שישראל עושין בכל דור ודור, ועל ידי זה הם ממשיכין רוח נדיבה לשכך ולבטל ושבר תאות ממון מישראל, ואז לא די שלא תשתכח התורה מישראל, חס ושלום אף גם הם זוכין על ידי זה להמשיך התחדשו"ת התורה בכל דור ודור. (הלכות אבדה ומציאה, הלכה ג', אות ז):

יא.
עקר האזהרה על אהבת חברים הוא ביותר בענין הממון, שלא יקפידו ולא יקנאו זה על זה בממונם, רק אדרבא, יהיה ממון חברו חביב עליו כשלו. (הלכות פקדון, הלכה ה', אות יד):

ערך מחשבות

א.

עקר הטהרה מפגם ברית הוא על ידי טהרת המחשבה, כמאמר רבותינו, זכרונם לברכה, שלא יהרהר אדם ביום שכל אדם, אפלו אם הוא כמו שהוא, צריך לשמר את עצמו מעתה על כל פנים לבל תצא מחשבתו לחוץ כלל, כי צריך לזכר היטב, שהמחשבה - ביד האדם להטותה כרצונו, ואפלו אם כבר הורגלה מחשבתו לצאת לחוץ הרבה, אף על פי כן בידו להטותה בכל פעם לדרך הישר, והוא כמו סוס שיוצא מהדרך, שיכולין לתפסו באפסר בעל כרחו להטותו לדרך הישר, כי אי אפשר שיהיו שני מחשבות יחד בשום אפן, ועל כן אם יחשב מחשבה אחרת לטובה, בהכרח שתדחה מחשבתו החיצונה וכל ההרהורים, כי אי אפשר שיהיו שני מחשבות יחד בשום אפן. וצריכין לזכר ולחזר זאת היטב היטב בכל פעם, כי הרבה נלכדו, רחמנא לצלן, במה שנלכדו, וכל זה - מחמת שנדמה להם כאלו אין מחשבתם בידם, חס ושלום, ובאמת לא כן הוא, כי המחשבה ביד האדם תמיד, על כן צריך לשמר המח כחוט השערה לבל יצא חוץ לגבול ואפלו אם כבר יצא כמו שיצא, בקל יכולין להחזירו על ידי חוט השערה, כי תכף כשיתחיל כחוט השערה לחשב מחשבה אחרת טובה וכשרה, תהיה נדחה המחשבה ראשונה ממילא. (הלכות תפלין, הלכה ו', אות לב):

ב.

עקר המחשבות רעות הם בתאות נאוף, רחמנא לצלן, ואפלו שאר מיני מחשבות זרות ורעות, הכל נמשך משם, כי על ידי פגם הברית נשחת ונפגם הדעת, עד שבאים על ידי זה לכל בלבולי וערבובי המחשבות, ומהם באים כל החטאים והפגמים שבעולם רחמנא לצלן. וכשבלבולי המחשבות מתגברים, בפרטי בלבולים והרהורי נאוף בעצמם, רחמנא לצלן, זה בחינת מבול ממש, שרוצים להטיף את האדם ממש ולהאבידו משני עולמות, רחמנא לצלן, כאשר יודעים רב בני אדם כל אחד בנפשו נגעי לבבו ומכאוביו מה שעובר עליו בענין זה, והכל - על ידי פגם המחשבה. ואפלו אנשים כשרים קצת, אשר נצולין ממימי המבול השוטפין כל כך אך אוף על פי כן מתגבר הבעל דבר להתיז קצת ממי המבול גם עליהם, שזה בחינת מה שבארץ ישראל לא היה המבול,כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, אוף על פי כן התיזו לתוכה קצת, ודוד המלך עליו השלום צעק על זה בשב יל כלל ישראל בכמה מקראות בצעקות גדולות בחינת: על זאת יתפלל כל חסיד וגו', רק לשטף מים רבים וגו', וכן:אל תשטפני שבלת מים וגו' וכמוהו רבים, וכמבאר בכתבי האר"י, זכרונו לברכה, שההרהורים ובלבולי המחשבות נקראים מצולות ים, ועל כן צריכין לזהר ביותר לברר המחשבה, שבזה תלוי כל הקדושו"ת וכל המתקת הדינים

שבעולם. וכל אחד כפי מה שזוכה לקדש מחשבתו, כמו כן נתגלה בחינת קדושת ארץ ישראל, שהוא בבחינת תקון הברית, שתלוי בקדושת המחשבה. אך אי אפשר לזכות לקדושת המחשבה ולהנצל מכל מיני מימי המבול שבעולם כי אם על ידי דרכי התמימות והפשיטות, שממשיך הצדיק האמת בעולם. (הלכות בית הכנסת, הלכה ה', אות כג כד):

ג.

אין לאדם לחשב כלל מיום לחברו, ואפלו משעה לחברתה, כי אפלו בכל רגע נעשים שנויים נפלאים מאד מאד לטוב ולהפך, כמו שכתוב: ותפקדנו לבקרים, לרגעים תבחננו. ואין האדם יודע כלל מה נעשה עמו בכל עת ורגע, כמו שכתוב: רבות מחשבות בלב איש, ועצת השם היא תקום. וכתיב: אל תתהלל ביום מחר, כי לא תדע מה ילד יום, וכיוצא פסוקים הרבה כאלה, וכנראה בחוש, כי לפעמים האדם טרוד בדאגותיו ותחבולותיו, ופתאם באים עליו צרות משונות, רחמנא לצלן, מה שלא עלו על דעתו כלל לחשב ולדאג עליהם, ועל כן באמת אמרו רבותינו זכרונם לברכה: לעולם יקדים אדם תפלה לצרה וכן לפעמים להפך, כי מדה טובה מרובה, וחסד השם מלאה הארץ, ועל כן על פי רב מתחדשין על האדם ישועות וחסדים נפלאים פתאם, מה שלא עלו גום כן על דעתם כלל על כן מה יתרון להאדם על רבוי מחשבותיו ותחבולותיו, וצריך רק לתלות עיניו למרום בכל עת, כמו שכתוב: אך לאלקים דומי נפשי כי ממנו תקותי, וכתיב: גל אל השם מעשיך ויכנו מחשבתיך וכתיב: השלך על השם יהבך וכו'. (הלכות מתנה, הלכה ה', אות לב):

ערך מחלקת

א.

כל אדם איך שהוא צריך לזהר על כל פנים מחכמות, שלא יהיה חכם בעיני עצמו, כי החכמות של העולם מזיקין מאד מאד, בפרט כשבא על ידי זה לידי מחלקת, חס ושלום, מכל שכן כשחולק על ידי זה על יראים וכשרים ממנו. ויש שאומרים בפה מלא: אמת, שהוא ירא השם וטוב וכשר ממנו, אבל אוף על פי כן אינו מתנהג כראוי לפי דעתו, שנדמה לו שהוא חכם בעיניו, כמצוי זה הרבה בכמה בחינות, וזה מזיק לכל אחד יותר מכל העוונות, כי מחלקת ושנאת חנם קשה מהכל, ועל ידי זה נחרב בית המקדש וכו' וכל זמן שהאדם שומר את עצמו מכל מיני מחלקת על האמת ומבטל דעתו נגד דעת התורה והצדיקים אמתיים -יש לו תקוה לעולם, יהיה איך שיהיה, כי גדולת השם יתברך אין חקר, והכל יוכל להתתקן על ידי תמימות ואמונה שלמה בהשם יתברך ובצדיקים הקדושים. ועקר הפגם של קרח, שהיה גדול במעלה מאד, כמאמר רבותינו

זכרונם לברכה, ונפל לשאול תחתיות על ידי שחלק על משה - הכל היה על ידי שעמד וסמך על דעתו והיה חכם בעיניו, כמרומז בדברי רבותינו זכרונם לברכה, שחרה לו ואמר: לא די שהוציאו אותי מכלל כהונה ומתנות, אלא שגלח ראשי ועשה אותי סכל - מיד נתקנא על משה לערער. מובן, שעקר הקנאה היה על ידי שהוא צרה להיות חכם, ועל זה נאמר: ראית איש חכם בעיניו -תקוה לכסיל ממנו, והלואי היה סכל בעיני עצמו לבטל דעתו נגד משה, אז היה יודע, כי כל מה שעשה עמו משה, הוא לטובתו והצלחתו הנצחית, כמבאר בפנים. הכלל - כי עקר הקדושה והחכמה הוא לבטל דעתו לגמרי נגד דעת רבו האמתי, ואז טוב לו. (הלכות נטילת ידים לסעודה, הלכה ז', אות ז):

ב.

אף על פי שבודאי צריכין לקים מאמר רבותינו זכרונם לברכה: אל תהי בז לכל אדם, ולדון את הכל לכף זכות, אבל מי שהוא חולק על הצדיק האמת ומבזה ומחרף אותו וכל הנלוים אליו בחרפות ובזיונות גדולות, ורוצה לשפך דמם ממש, חס ושלום - זה הוא מסטרא דהמן עמלק, שנאמר בו: ויבז בעיניו וגו', ואסור לזכותו ולרחם עליו, ואדרבא, בזה שמשתדלין להפיל אותו ולהכניעו, בזה מקימין מצות אל תהי בז וכו', כי על ידי זה מתגבר כח הצדיק, שמקים זאת בשלמות. (הלכות אפותיקי, הלכה ה', אות יב):

ערך מניעות

א.

האדם צריך שיהיה לו אריכת אפים, שיאריך אפו על כל דבר, ולא יכעס ולא יקפיד על שום דבר, ולא יסתכל על שום מניעה ובלבול בעבודתו, הן מניעות ובלבולים שיש לו מעצמו, מתאוותיו ומחשבותיו וכו', הן מניעות ובלבולים ועכובים ויסורים שיש לו מבני העולם: מאביו וחותנו ואשתו וקרוביו או שאר בני עולם, כי ידוע ונראה בחוש, שבכל פעם שאיזה אדם כל שהוא רוצה לכנס בעבודת השם להתחיל להתפלל בכונה וכו' וכו', תכף יש לו מניעות רבות בלי שעור, וצריך כל אחד להיות עז כנמר וגבור כארי לעשו"ת רצון אביו שבשמים, להתגבר נגד כל ולעבר עליהם ולבלי להסתכל עליהם כלל, ולהתחזק מאד לעשו"ת את שלו, ולעס,ק בתורה ותפלה בכונה ובעבודת השם וכו'. וזה בחינת אריכת אפים, לבל תקצר רוחו, חס ושלום, להפסיק עבודתו על ידי המניעות והיסורים, רק רק יחזק את עצמו ויאריך אפו על כל דבר, ולא יסתכל על שום מניעה כלל. (הלכות תפלין, הלכה ה', אות ו):

ב.

לשבר כל המניעות הוא רק על ידי תקף החשק והרצון, כי המניעה לא באה כי אם בשביל החשק, כמבאר בפנים. ועקר התגברות החשק דקדושה הוא על ידי אמת, כי

אם יסתכל על האמת לאמתו ויראה פחיתותו וגריעותו והבל העולם, שהוא צל עובר וכו', וכל ימיו כעס ומכאובות ואחריתו עפר, רמה ותולעה, ואחר כל אלה צריך לתן דין וחשבון - אם ישים כל לבו אל זה באמת, בודאי יבין היכן נקודת האמת, ואם עם כל זה יתפשטו כנגדו המניעות, עד שקשה לו לשברם, אז על כל פנים יהיה חשקו ורצונו וכסופו חזקים מאד להתקרב אל האמת לאמתו, כי מאחר שיודע על כל פנים האמת, אזי אף על פי שאין מניחין אותו מרבוי המניעות העצומות המתפשטין כנגדו, על כל פנים יהיה החשק והרצון שלו דקדושה חזק מאד, כי מהחשק והכסופין אי אפשר למנעו למנעו בשום אפן, כי אוף על פי כן אני רוצה וחושק בתכלית האמתי, כמבאר במקום אחר גדל מעלת החשק והרצון דקדושה, ושצריכין להיות עקשן גדול בענין הרצון והחשק דקדושה, ואז על ידי כל זה יזכה להנצל מידי עברה ומכל מיני מוציא מכח אל הפעל שאינו דקדושה, ויזכה להתקרב באמת לצדיק אמת, שעל ידי זה יוציא מכח אל הפעל כל הדברים שבקדושה בשלמות כרצונו. (הלכות ראש השנה, הלכה ב', אות יח):

ערך מקוה

א.

על ידי טבילות מקוה נופלים כל השונאים, ונתבטלים כל הצרות והמניעות, שמונעים את האדם מעבודת השם יתברך, כי על ידי טבילת מקוה מבטלין עצמן אל השם יתברך בבטול גמור בבחינת מסירות נפש, שזה עקר שלמות הרצון דקדושה, שצריך שיהיה הרצון חזק במסירות נפש - זהו בחינת טבילות מקוה. ועל כן כשהוא נכנס ונתעלם בתוך המים ומוסר נפשו אל השם יתברך ומקשר עצמו אליו יתברך בתקף החשק והרצון אל הקדושה, וזה עקר כונתו בטבילתו כדי שיזכה להמשיך עליו על ידי זה רוח חדש דקדושה, ואז על ידי זה הוא נכלל בשרש הרוח העליון דקדושה, שהוא בחינת רוח אלקים, המרחפת על פני המים, ועל ידי זה הוא זוכה להוציא רוח חדש דקדושה מכח אל הפעל כנ"ל וכשזה קם זה נופל, וממילא נתבטלים ונופלים כל השונאים והחולקים, שהם עקר המונעים מלהוציא הדברים שבקדושה מכח אל הפעל. וזה מרומז במקרא שכתוב: מקוה ישראל השם, כל עזביך יבשו וסורי בארץ יכתבו, כי עזבו מקור מים חיים וכו', כמבאר בפנים. (הלכות הכשר כלים, הלכה ד', אות כ):

ב.

איתא בספרים, שאי אפשר להחזיר הנשמה כי אם על ידי טבילה במקוה. (הלכות גרים, הלכה א'):

ערך מועדים

א.
אותיות שניות של ש'א'ר' הם אותיות ש'ב'ת', כי אחר שין הוא תיו, ואחר אלף הוא בית, ואחר אות ריש הוא שין - אותיות שבת למפרע, כי עקר בטול חמץ ושאר שבעיסה, שהוא היצר הרע, המעכב מלעשו"ת רצונו יתברך, והוא בחינת אל אחר, שמד, חס ושלום - עקר בטולו הוא על ידי קדושת שבת, שאז מתגלה מצח הרצון בחינת רעוא דרעוין, ומשם ממשיך הצדיק פדיון עליון הכולל, עד שמבטל השאר הנ"ל ומעלה משמד לרצון. (הלכות ברכות השחר, הלכה ה', אות כא):

ב.
עקר פגם אמונת חכמים הוא על ידי החולקים על החכמים אמתיים מחמת שהם חכמים בעיניהם בחכמות ההבל של עולם הזה, שכולם הם חכמות של שקר, מאחר שאין זוכים על ידי חכמות אלו לתכלית האמתי והנצחי. ובאמת שרש כל החכמות אלו, הן חכמות חיצוניות ממש של המחקרים והפילוסופין, הן סתם חכמות של העולם, שהם נגד נקודת האמת, הכל נמשך רק מחמת שכל כונתם הוא רק בשביל תאות הגוף, שזה בחינת אכילת חל, שהכבד נזון תחלה ואחר כך המח, ועל ידי קדושת ענג שבת, שאז המח נזון תחלה, על ידי זה על ידי זה נכנעים כל החולקים הנ"ל ונתתקן אמונת חכמים. (הלכות שבת, הלכה ו', אות ד):

ג.
גדל מעלת מצות קדוש לבנה - יקרה מאד, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, והיא מרמזת על חדוש העולם שלעתיד, שישראל עתידין להתחדש כמותה, ומחמת שעקר אמונת חדוש העולם נמשך על ידי התפלה של הבעל כח, שעל ידי זה העננים, שהם הסטרא אחרא, כלים והולכים בבחינת: מחיתי כעב פשעיך וכו', כמבאר בפנים, על כן אין לקדש הלבנה כי אם כשאין העננים מכסין אותה. אך מה שיש מדקדקים, שלא לקדש אותה אף כשנראית מתוך ענן דק וקלוש, וכל זה מחמת גדל חביבת המצוה, על כן חפצים שתהא זכה לגמרי אבל לא כונו יפה בזה, כי בזה העולם השפל והחשוך, בפרט עתה, בדורות הללו, שהסטרא אחרא התפשטה מאד, על כן אם נרצה לדקדק כל כך בכל המצוות ולהמתין עד שנוכל לקים אותם בבהירות ובזכות ובצחות גדול, בפרט בצחות המחשבה, שהיא העקר, אז כבר בטלה, חס ושלום, כל התורה ומצוות, ובאמת אנו צריכין לקים כל המצוות כפי מה שנוכל, ורק בזה אנו מחיין עצמנו בגלות המר הזה, במעט דמעט אור המאיר עלינו מתוך עמק החשך והאפלה הזאת דיקא, ואם נרצה לדקדק ולהחמיר בחומרות יתרות, יכולים להכשל ולפל על ידי זה יותר, חס ושלום, על כן בודאי חלילה

לנו למנע ממצות קדוש לבנה בשביל דקדוקים הנ"ל, רק לקים כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בגמרא ופוסקים, שחיבים לקדשה אפלו כשנראית מתוך ענן קלוש, בפרט בעת שהזמן דחוק וסמוך לסוף זמנה, בפרט בחרף. (הלכות קריאת התורה, הלכה ו', אות ו):

ד.
שנים עשר חדשי הלבנה הם בחינת שנים עשר נוסחאות התפלה, כנגד שנים עשר שבטים, וחדש העבור הוא כנגד שבט יוסף, שנחלק לשני שבטים. ועקר העבור הוא כדי להשוות שנות החמה עם שנות הלבנה, דהינו שמחבר השנים עשר שבטים, בחינת השנים עשר נוסחאות התפלה, לבחינת יעקב, שהוא בחינת עצם האמת, בחינת חמה, שעל ידי זה עקר שלמות התפלה. (הלכות דינים, הלכה ג', אות טז):

ה.
על ידי שנזהרין מחמץ שבעת ימים ואוכלין מצה, על ידי זה נתגלה הדעת של אמונת ההשגחה, עד שיודעין באמת, שגם הטבע בעצמה, שהוא בחינת חמץ, מתנהגת רק בהשגחתו יתברך לבד, כי השם יתברך ברא הכל ומנהיג ברצונו את הכל, ועל כן אחר כך הותר לאכל חמץ גום כן. (הלכות נטילת ידים שחרית, הלכה ב', אות יב):

ו.
צריך האדם לזכר היטב כל ימי חייו בכל יום ויום את יום צאתו מארץ מצרים, כמו שכתוב: למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים וכו', דהינו מה שיצא ממצרים קדם הקץ רק בחסדו, שמחמת זה עובר עליו מה שעובר, כי בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, כי על כל אדם עובר כל הנ"ל, על כן צריכין לזכר בכל יום גדל חסדו יתברך, שהוציאו ממקום שהוציאו, שזה בחינת יציאת מצרים ואף על פי שעתה עובר עליו מה שעובר, אוף על פי כן בודאי החסד והטובה, שעשה עמו השם יתברך, בודאי אינו לריק, חס ושלום, רק שצריך עתה לעבר בענינים אלה ולהתנסות בהם, אבל סוף כל סוף יגמר השם יתברך את שלו, ויזכה להתקרב לעבודתו יתברך ולמצא כל אבדותיו בשלמות, כי דבר אלקינו יקום לעולם. (הלכות ברכות הפרות, הלכה ה', אות י):

ז.
עקר הגאולה תלויה באמונה, ולאמונה שלמה אי אפשר לזכות כי אם על ידי אמת, ולבוא לאמת הוא על ידי שמקבל העצות הקדושו"ת של הצדיקי אמת, וזה בחינת כלליות התורה, תרי"ג עטין דאוריתא, וזה בחינת גדל הנס של יציאת מצרים, כי אז היה עדין קדם מתן תורה, שהוא תרי"ג עטין הנ"ל, כי מחמת שנאחז בהם עדין זוהמות מצרים

מאד, על כן לא היה אפשר להם עדין לקבל אור העצות הקדושות, מחמת זוהמות הנחש, שהוא בחינת עצת רשעים, שהיה נאחז בהם עדין, וממילא כשאין זוכין לקבל אור העצות הקדושות, אזי הם רחוקים מאמת ומאמונה - ואיך תהיה הגאולה?! והפליא השם יתברך חסדו עמנו, והאיר עלינו אור גדול ונורא מאד שלא בהדרגה, דהינו שהאיר עלינו אור עצם האמת קדם שזכינו לקבל העצות הקדושות, ועל ידי אור האמת זכינו לאמונה גדולה, שעל ידי זה היתה הגאולה. וזה בחינת המחין הגדולים והנוראים, המרומזים במצות אכילת מצה, הינו בחינת גדל הארת עצם האמת, שמאיר עלינו אז, כי עקר תכלית גדלות המחין הוא אמת, שהוא כלל כל המחין הקדושים שבעולם, ועל כן אסור אז החמץ באסור חמור, כי אכילת האדם הוא בחינת דעת, כי המח והדעת הוא כפי האכילה, וכמבאר במקום אחר, וכל העצות הקדושו"ת הם בחינת חמוץ המח דקדושה, כי העצה צריכה להיות בישוב הדעת ובמתון, עד שיחמיץ את הדבר היטב; אך לעומת זה יש גם כן בחינת חמוץ המח דסטרא אחרא, שהם העצות רעות ומחשבות ורעיונים רעים, שהם כנגד התורה הקדושה, ועל כן נקרא היצר הרע שאור שבעיסה, ואין חכמה ואין עצה לעמד כנגדו, כי אם על ידי העצות הקדושו"ת של התורה הקדושה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: בראתי יצר הרע - בראתי תורה תבלין, ומחמת שאז היה עדין קדם קבלת התורה, והיה בלתי אפשר להמתין עד שיקבלו אור האמת על ידי העצות הקדושו"ת בהדרגה וכסדר, מחמת שהיה נאחז בהם עדין זוהמות הנחש, שהוא בחינת עצת רשעים - על כן אסור אז החמץ ושאור, כי אז החמץ הוא בחינת חמוץ המח דסטרא אחרא, רק אנו צריכין לקבל אז אור האמת בעצמו קדם שנחמץ ונתלבש בבחינת עצות. ועל כן בשבועות, שזכינו לקבל התרי"ג עטין ופסקה מאתנו זוהמות הנחש, אז נמתק ונתתקן החמץ בקדושה גדולה, עד שמביאין אז שתי הלחם דיקא מחמץ. וזה הענין של יציאת מצרים נעשה בכל אדם ובכל זמן, כי בכל עת שהאדם משוקע, חס ושלום, בגלות הנפש, יש לפעמים שהאדם משוקע כל כך, עד שאי אפשר לגלות לו שום עצה קדושה איך לצאת מן החשך והגלות, כי כל מה שיתנו לו איזה עצה, תתגבר הסטרא אחרא על זה, עד שתקלקל אותה על ידי עצות רעות שלה, שהם בחינת זוהמות הנחש אבל כשהשם יתברך חומל על האדם ורוצה להכניס בו התעוררות לתשובה, אזי השם יתברך מאיר בדעתו אור עצם האמת קדם שנתגלין העצות הקדושות, על ידי עצם האמת הזה הוא נמשך אחר הקדושה בהשתוקקות גדול וזוכה לאמונה, ועל ידי זה נתקרב לצדיקי אמת והולך בדרך עצתם, ואז מקבל אמתת האמת של הצדיק אמת ושל התורה הקדושה על ידי שמקבל העצות הקדושות, שמלובש בהם אור האמת, כי עצת צדיקים היא בחינת

כולה זרע אמת. וזה גום כן בחינת אכילת מרור, שהוא זכר לשעבוד וגלות, כי צריכין לסבל מרירות גדול קדם שזוכין לברר העצות הקדושו"ת מאחיזת הסטרא אחרא, שהוא בחינת עצת הנחש, שמבלבלת כל העצות הקדושו"ת וממררת את החיים ממש, שזה בחינת וימררו את חייהם בחמר ובלבנים - בחומרא דשמעתא ובלבון הלכתא, שכל זה הוא בחינת ברור ולבון העצות הקדושות, שהם כלל הלכות שבתורה, שהוא תרי"ג עטין, ונקראת עצה ותושיה, אך על ידי הארת עצם האמת, שהאיר עלינו השם יתברך בפסח, על ידי זה נתבטל כל המרירות הנ"ל על ידי הארת המחין הגדולים, בחינת אור האמת, שהוא בחינת מצה כנ"ל. (הלכות פסח, הלכה ז', אות ד, ח, יא, יב):

ח.

היין מרים את הדעת למעלה ממדרגתו, ועל כן יש בו שתי בחינות: זכה - נעשה ראש, לא זכה - נעשה רש, כי אי אפשר לשתות היין בקדושה גדולה כי אם כשזוכין לתקון הברית, שעל ידי זה זוכין לעצות קדושו"ת ולאמת ואמונה, ואז יכול לזכות על ידי היין, שיתרוממם מחו ויתרחב דעתו, עד שיעלה לשרש הדעת, שהוא בחינת שרש התורה והמצוות, ששם הוא למעלה מכל מצוות התורה, וכל המצוות מקבלין חיות והארה משם, וכשעולה לשם, נתלהב ביותר ונתחזק ביותר לקים מצות התורה, מחמת שממשיך על עצמו אור שרש המצוות אבל להפך, חס ושלום, כשאין זוכין לבחינות הנ"ל, ואין אמונתו שלמה עדין, אזי על ידי שתית היין והשכרות יכול לקלקל מאד, עד שכל הדרכים רעים דומות עליו כמישור, חס ושלום, כמו שכתוב: כי יתן בכוס עינו יתהלך במישרים, כי מחמת שנתרוממם מחו למעלה מכלי המחין שלו, על כן אינו רואה עוד לפי בחינתו כל האזהרות של המצוות של משה משה רבנו, וכמבאר במקום אחר על פסוק: פן ישתה וישכח מחוקק. ועל כן בפסח, שאז נתגלה אור האמת בעצמו למעלה ממדרגת המחין, הינו קדם שנתלבש האמת בהעצות כנ"ל, ועל כן חיבין אז לשתות יין ארבע כוסות, כי עכשו על ידי היין דיקא נתרומם המח ומקבלין אור האמת בעצמו למעלה מכלי המחין, ועל ידי זה נשלמת האמונה הקדושה, ומתקנין בזה הפגם של אדם הראשון, שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: סחטה ענבים ונתנה לו, וכן הפגם של נח, שנאמר בו: וישת מן היין וכו', כמבאר בפנים, ועל כן הם ארבע כוסות - כנגד ארבע לשונות של גאולה, שעקר הגאולה תלויה באמונה כנ"ל, וארבע כוסות הם כנגד הארבע בחינות, שהם: אמונה ותפלה ונסים וארץ ישראל כל כוס כנגד בחינה אחת בפני עצמה, כמבאר בפנים. (שם):

ט.

בכל דור חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, כי זאת הבחינה הוא בכל אדם ובכל זמן, שעקר מרירת הגלות לכל אחד הוא בחינת טרדת הממון והפרנסה, ועקר

גאולת הנפש לכל אחד הוא כפי מה שזוכה לקרב את עצמו לצדיקי אמת, שעל ידי זה משבר תאות ממון וזוכה להיות שמח בחלקו על ידי שמרגיש עניותו בכל הבחינות: בגוף ונפש וממון, ועל ידי זה זוכה לבחינת גאולה, לבחינת עשירות דקדושה, עד שיכול לזכות על ידי זה גם לעשירות גדול ממש בגשמיות, וזה עקר הגאולה שלמה שתהיה על ידי משיח צדקנו, שאז יוחזר כל העשירות אל הקדושה לישראל, שיהיו אז כולם צדיקים, וכמבאר במקראות הרבה גדל העשירות שיהיה אז, וכל זה יזכו דיקא על ידי העניות המר, שסבלו בגלות הזה, וגם אז, כשיצאו מהגלות הזה ויזכו לעשירות, אף על פי כן לא ישכחו עניותם ולא יתגאו, רק יחזיקו עצמם כעניים, כמו שכתוב:
וחסו בו עם עני ודל. וגם משיח בעצמו נקרא עני ורוכב על החמור, כי עקר העשירות האמתי ברוחניות וגשמיות זוכין על ידי עניות ושפלות באמת כנ"ל. (הלכות פורים, הלכה ו', אות יג):

.

מי שרוצה לכנס לעבודת השם יתברך, הוא בחינת יציאת מצרים ממש, כי עקר יציאת מצרים הוא מה שיוצאין מטומאה לטהרה מטומאת וזוהמת פרעה ומצרים לקדושת ישראל, כמו שכתוב: בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים וכו', וזה מוכרח לעבר על האדם בכל זמן ובכל דור ודור, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, כי כל מה שעבר על ישראל ביציאת מצרים וקבלת התורה ואחר כך, וכל המלחמות לכבש ארץ ישראל, וכל מה שעבר עלינו אחר כך, הכל כאשר לכל עובר על כל האדם הרוצה לזכות לחיי עולם, שבהכרח שיעבר עליו כמה מיני מלחמות בלי שעור, ובכל עת שרוצה להתעורר ולהתחזק בעבודת השם, אזי מתגברים בכל פעם ביותר, בפרט בהתחלה, שזה בחינת תכבד העבודה וכו', הנאמר בהתחלת גאולת מצרים, כי הסטרא אחרא כשרואה שבא צדיק אמתי בחינת משה ורוצה להוציא את איש הישראלי מגלות נפשו, הוא מתגרה ומתגבר עליו יותר ויותר ומכביד עליו על העולם הזה והתאוות והפרנסה, עד שקשה עליו לזוז ממקומו לשוב להשם יתברך אבל דרך ישראל עם קדוש, שהם תופסים אמנות אבותיהם בידיהם, ובכל פעם הם צועקין אל השם ועל ידי זה הם מכניעין בכל פעם פרעה וחילותיו, שהם הסטרא אחרא וכתותיהם, אבל אף על פי שמכניעים אותם, אוף על פי כן הם חוזרין ומתגברין בכל פעם, וכן פעם אחר פעם כמה פעמים, כמו שראינו אצל פרעה, שבכל עת שבא עליו איזה מכה נכנע קצת, ואחר כך הכביד לבו וחזר והתגבר, ואפלו אחר כל יציאת מצרים לגמרי, חזר וקבץ חילותיו ורדף אחריהם והשיגם על הים, ואז

היו ישראל בצרה גדולה ובדחקות גדול, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על פסוק: יונתי בחגוי הסלע וכו', וכמו כן ממש עובר על כל אדם בכל זמן, לכל אחד כפי בחינתו. וזה בחינת קריעת ים סוף, בחינת: ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה, הינו כשהמים הזידונים, שהם בחינת ההרהורים רעים וכו', שהם נקראים מצולת ים ממש, מתגברים, חס ושלום, ואין מקום לברח, לא לפנים ולא לאחור ולא לשום צד, ממש כמו שהיה אז בשעת קריעת ים סוף, שהים היה סוער לפניהם, והמצרים מאחוריהם היו ומצדדיהם היו חיות רעות ונחשים ועקרבים, שאז נפש הישראלי בצרה ובמצוקה גדולה - אזי אין תקנה כי אם לצעק אל השם יתברך, ואזי השם יתברך שולח לו התחזקות גדול בלבו ודעתו לבלי להסתכל לאחוריו כלל על המחשבות המבלבלות, שהם בחינת מצולת ים הנ"ל, רק יזדרז כגבור לרוץ ארח לעבר על כל המחשבות והבלבולים וכו' ולילך בדרך הקדוש, שהוא עוסק בו בתורה ותפלה וכו', וזה בחינת: דבר אל בני ישראל ויסעו, שילכו לדרכם ויקפצו לתוך הים, ולא יחשבו ולא יסתכלו לאחוריהם כלל, וכן עשו, שנכנסו בים עד חטמם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, הינו שלא התסכלו כלל על המים הזידונים השוטפים, רק הלכו לבטח דרכם ועסקו בעבודתם בתורה ותפלה בתוך התגברות שאון גלי הים, שהם המחשבות והבלבולים, ולא התסכלו לאחוריהם כלל, רק עשו את שלהם ואז, כשראה השם יתברך חזק לבבם, שאינם מניחים עבודתם בשום בלבול שבעולם אף על פי שכבר נכנסו במים עד חטמם, אזי חמל עליהם השם יתברך ובקע הים מפניהם, ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה, כי כן הדבר: כשמתחזקים בהתחזקות גדול לילך לדרכו בתפלתו ועבודתו ולבלי להביט לאחריו כלל, אזי פתאם הם מתבטלים ממילא לגמרי ממש, כמו הים שנתבטל לפני ישראל ונתהפך ליבשה. (הלכות שלוח הקן, הלכה ד', אות ה ז):

יא.

בענין פסח שני מרומז כי אין שום יאוש בעולם, כי אפלו מי שהוא טמא או בדרך רחוקה מאד מהשם יתברך ואינו יכול להקריב את קרבן השם במועדו, דהינו שאינו זוכה לעבד עבודתו תמיד בסדר, במועדו ובזמנו, כראוי לאיש ישראל, אוף על פי כן אם אינו מיאש את עצמו מחמת זה והולך אל הצדיק האמת, שהוא בחינת משה, לדרש את השם, ושואל ומבקש: למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן השם וכו', כי אף על פי שטמאתי את נפשי ונתרחקתי מהשם יתברך, אוף על פי כן אני שואל עצה ותחבולה איך להתקרב אל השם יתברך מעתה על כל פנים, כי בודאי יש עצה גם בשבילי איך להתקרב להשם יתברך, ואז השם יתברך מרחם עליו וזוכה על ידי זה לתכלית העליה, וזוכה על ידי זה להוסיף

פרשה בתורה, כי על ידי שמבקשין ומחפשין איה מקום כבודו, על ידי זה זוכין אחר כך להתגלות התורה, התורה, כמבאר במקום אחר. (הלכות גבית חוב מהיתומים, הלכה ג', אות יח):

יב.
אף על פי שבאמת צריכין לזרז ולמהר מאד מאד להמלט על נפשו, ובפרט מי שכבר נכשל ונלכד במה שנלכד, רחמנא לצלן, אוף על פי כן אי אי אפשר לדחק את השעה, וצריכין להמתין ולהמתין עד ישקיף וירא השם משמים, אבל אוף על פי כן גם בתוך זמן ההמתנה והשהיה אסור להסיח דעתו מזה, רק ליחל ולקוות ולצפות ולמנות ולספר הימים ולכסף ולהשתוקק בכל עת, מתי יזכה ליום ישועת נפשו בשלמות. וזה בחינת ספירה, שאין אנו עושין שום דבר, רק אנו סופרין הימים והשבועות, ובזה ממשיכין על עצמנו קדושת קבלת התורה מחדש בכל שנה, הינו על ידי בחינה זו הנ"ל שאנו רוצים וחפצים ומשתוקקים לקבל את התורה, וכפי רצוננו ותשוקתנו החזקה בודאי היינו חפצים לקבלה בזריזות תכף ומיד, אך באמת אי אפשר לדחק את השעה, וההכרח להמתין עד עד יום החמשים, אבל אוף על פי כן גם לעת עתה אסור לשכח ולהסיח דעתו מזה, חס ושלום, שזה בחינת מה שסופרין הימים, כי הספירה מורה על גדל עצם עצם התשוקה והגעגועים, והגעגועים, כמו מי שמתגעגע וחושק לאיזה דבר, אזי הדרך - שסופר הימים עד שישיג תשוקתו, כמו כן אנו סופרין ומונין הימים והשבועות, שזה מורה על עצם התשוקה והרצון החזק שיש לנו לקבלת התורה. ועל כן באמת נוהגין כל ישראל לקים מצות ספירת העמר בהתעוררות גדול ובתשוקה גדולה להשם יתברך, ועל ידי זה אנו זוכין להמשיך בשלמות בחינת דבורים חמים כנחלי אש, בחינת: כי עזה כמות אהבה וכו', הינו על ידי גדל האהבה והשתוקקות דקדושה הנ"ל זוכין על ידי זה: רשפיה רשפי אש, ועל ידי זה זוכין לקבלת התורה בבחינת: ודבריו שמעת מתוך האש, כנזכר לעיל. (הלכות גזלה, הלכה ה', אות כב, כג, כה):

יג.
כל ימות השנה צריכין להכין עצמו על ראש השנה, שהוא יום הדין, כי העקר הוא ראש השנה, כי כמו שהאדם צריך להכין את עצמו כל ימי חייו ליום הדין הגדול והנורא שלעתיד, כמו כן בפרטיות צריך להכין את עצמו כל ימות השנה על ראש השנה, שהוא יום הדין, כי הוא נורא ואים וכו', וביותר צריכין להתחיל ולהכין את עצמו כשרואין הימים ממשמשין ובאין, שהם מחמשה עשר באב ואילך, שאז מתחיל ההמתקה של חטא העגל וחטא המרגלים, שעל ידי זה כל זה נפגם הזכרון דקדושה, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה: מיום שנשתברו הלוחות, ירדה שכחה לעולם, ובחמשה עשר באב

התחיל ההמתקה של שבירת הלוחות, ומתחיל להאיר הארה מארבעים ימי רצון, שאז קבלו אחר כך ביום כפור הלוחות האחרונות, שזכה בחינת תקון הזכרון, ועל כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום כפור, כי בחמשה עשר באב מתחיל להאיר הארה מהלוחות האחרונות, שנתנו ביום כפור, ועל כן נתתקן בחמשה עשר באב גם חטא המרגלים, כי בו פסקו מתי מדבר, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, ועל כן מחמשה עשר באב צריכין להתחיל לקום בחצות, שזה בחינת תקון הזכרון, ואחר כך בימי אלול, עוסקין בזה ביותר, וכל ישראל מתעוררין אז וזוכרין בהשם יתברך ובעלמא דאתי, וזה בחינת מה שתוקעין בשופר כל חדש אלול, כי שופר הוא בחינת זכרון, כמו שכתוב: והיה לכם לזכרון, ועקר תקון הזכרון נמשך בראש השנה, שאז עקר מצות שופר, שהוא יום הזכרון, כי הוא ראשון לעשרת ימי תשובה, וצריכין להמשיך על עצמו הזכרון הנ"ל, שעל ידי זה עקר התשובה, ובשביל זה צריכין לנסע לצדיקים על ראש השנה, כי זה עקר עסק הצדיקים תמיד - שיזכירו אותנו תכליתנו הנצחי לעולם הבא וילמדו אותנו עצות ודרכים ישרים לזכות לזה, וביותר עוסקים הצדיקים בזה בראש השנה, כמבאר בפנים, והזכרון הזה הוא בכלליות ובפרטיות, וזה סוד השנה והתעוררות השנה שבראש השנה, כי השנה הוא בחינת זכרון בעלמא דאתי בכלליות, כי אז עולה הנשמה לבחינת עלמא דאתי, ואחר כך, בהתעוררות השנה, אז צריכין לעסק בזה בפרטיות, ואחר כך, ביום כפור, אז גמר התקון של הזכרון, ועל כן נתנו אז לוחות האחרונות, והכהן גדול נכנס בו לפני ולפנים, כמבאר בפנים ואחר כך נכנסין לסוכה, שהיא הקף ענני כבוד, שהם מגנים עלינו שלא ישלט בנו עוד הרע עין, שהוא בחינת קלפת עמלק, בכדי שלא לפגם עוד, חס ושלום, בזכרון הקדוש שהמשכנו עלינו בימים האלה, בפרט בראש השנה ויום כפור וזה בחינת השמחה שמרבין בסוכות, בכדי לתקן גם על ידי זה בחינת בחינת המדמה, שכל זה בחינת תקון הזכרון הנ"ל, ועל כן לוקחין אז הארבע מינים שבלולב, ומבאר בזהר הקדוש, שעל ידי זה אנו לוקחין אותו יתברך, כביכול, בידינו, הינו שאנו ממשיכין עלינו בחינת הזכרון בפרטיות, שהוא בחינת הרמזים מה שהשם יתברך מצמצם את עצמו מאין סוף עד אין תכלית בהמחשבה דבור ומעשה שבכל יום, ומרמז להאדם בכל מקום ובכל זמן שיתקרב אליו, שזה בחינת הנענועים שמנענעין לכל רוחות, הינו שאנו ממשיכין עלינו את הרמזים הנ"ל. (הלכות ברכות הראיה, הלכה ה', אות יז יט):

יד.
צריכין לנסע לצדיקי אמת על ראש השנה, כי רק הם יכולין להמשיך דרכי התשובה בשלמות, והעקר - להמתיק תקף הדין של ראש השנה ולהמשיך שמחה על עצמו, שעל ידי זה עקר תקון התשובה, כי אף על פי ששופר של ראש השנה הוא בחינת לב נשבר, כי הבעל תשובה צריך שיהיה לו לב נשבר, שזה בחינת: אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו אבל אחר לב נשבר צריך לבוא לשמחה, וזה בחינת: אשרי העם יודעי תרועה וכו', וסמיך לה: בשמך יגילון כל היום וכו'. (הלכות שבת, הלכה ז', אות מו):

טו.
עקר קדושתו של אדם - כשמסגיר עצמו בתוך ביתו וחדרו בבחינת: לך, עמי, בא בחדריך וכו', ונאמר: והצנע לכת עם אלקיך, וזה בחינת השבח שנאמר על תלמידי חכמים: כל כבודה בת מלך פנימה, כי עקר תפארתו וקדושתו של האדם הוא כשיושב בתוך ביתו, ששם עקר המשכת הקדושה, אבל בחוץ הוא מקום שליטת החיצונים, ועל כן היה ראוי שישב האדם תמיד בתוך ביתו, אבל האדם מוכרח לצאת גם לחוץ בכל פעם, אך זה בחינת עיל ונפיק, כי אף על פי שהיה ראוי שיהיה אדם דבוק בקדושה תמיד בבחינת עיל, אוף על פי כן עקר שלמות הקדושה הוא דיקא כשזוכה האדם להיות עיל ונפיק, כי בהכרח שיעבר על האדם עליות וירידות הרבה בכל יום, וכשזוכה להיות בקי בהלכה בחינת בקי בעיל, בקי בנפיק, לקים כמו שכתוב: אם אסק שמים - שם אתה, ואציעה שאול - הנך, להחזיק עצמו בהשם יתברך תמיד בקשר אמיץ, בין בעליה בין בירידה - אזי הוא זוכה להעלות גם מקומות החיצוניות ומדרגות התחתונות כולם אל הקדושה, ואז הירידה - תכלית העליה. וזה בחינת מה שצריכין לצאת מן הבית אל החוץ בכל פעם, כי כשיוצא לחוץ, שזה בחינת ונפיק, כי שם שליטת החיצונים, וכשזוכר גם שם בהשם יתברך ומדבק את עצמו בו יתברך, אזי הוא מברר מקומות החיצונים ומגביה הכל אל הקדושה, וזה בחינת: בשבתך בביתך ובלכתך בדרך, בחינת עיל ונפיק. וזה בחינת מה שהלכו ישראל במדבר, שהוא מקום החיצונים, מקום נחש שרף ועקרב, כדי להכניע הסטרא אחרא ולברר הקדושה גם משם בבחינת: זכאה מאן דעיל ונפיק, ואז דיקא, כשהולכים במדבר במקומות החיצונים, שזה בחינת ונפיק, וכשזוכים אז למצא את השם יתברך - אז דיקא השם יתברך חופף על ישראל בקדושה גבוהה מאד, שזה בחינת הקף ענני כבוד שזכו ישראל במדבר, שהם בחינת סוכה, בחינת אמא דמסככא על בנין, שהוא קדושה גבוהה מאד וחופפת וסוככת על האדם דיקא בעת שהוא בבחינת ונפיק בכדי לשמרו ולהצילו לבל יפל שם, חס חס ושלום, ועוזרת אותו להכניע הסטרא אחרא ולברר משם דיקא את הקדושה. נמצא, שדיקא על ידי בחינת ונפיק זוכין לעליה

גדולה מאד, לבחינת סוכה, שזה בחינת ירידה תכלית העליה הנ"ל. וזה בחינת מצות סוכה, שזכה אותנו השם יתברך בתחלת השנה, בתחלת התשובה, שצריכה להיות בבחינת עיל ונפיק דיקא, ובחינת עיל מקימין בראש השנה ועשרת ימי תשובה ויום כפור, ואחר כך צריכין לקים גם בחינת ונפיק, שזה בחינת תמה שיוצאין מן הבית לישב בסוכה להורות, שכשהאדם בבחינת ונפיק ומבקש ומבקש ומחפש גם שם לדבק את עצמו בהשם יתברך, אז דיקא זוכה לקדושה גבוהה מאד, לבחינת סוכה, שהוא בחינת מקיפים, ששומרים ומגנים על האדם אז, כשהוא בבחינת ונפיק, ועל ידי מצות סוכה אנו זוכין בכל השנה לעשו"ת לעשו"ת תשובה, שלמה בבחינת עיל ונפיק, ובכל עת שאנו בבחינת ונפיק, אז מגן עלינו סוכת שלום כאם המגנה על בנה לבלי לפל, חס ושלום, כשהולך במקום סכנה, וזה שמבקשין בלילה דיקא (שהיא בחינת ונפיק, כנגד מדת יום) ופרס עלינו סוכת שלומך, כי אז דיקא מגן סוכת שלם, כי סוכת שלם מגן על האדם תמיד, בכל עת סכנה שצריכין שמירה, אז מגן סוכת שלם. וזה בחינת: כי יצפנני בסוכה ביום רעה, שדיקא ביום רעה, שהוא בחינת ונפיק, דהינו בעת שנופל האדם מעבודתו וכשזוכה לחזק את עצמו ולבלי ליאש את עצמו גם אז, אזי הסוכת שלם מגן עלינו כנ"ל. (הלכות ראש השנה, הלכה ד', אות ז):

טז.

כל הגזרות, רחמנא לצלן נמשכין מעוונות, ותקון הכללי של כל העוונות הוא תקון הברית, וכן תקון הכללי של הדבור הוא שבח הצדיקים, ותקון הכללי של משא ומתן הוא צדקה וזה בחינת: תשובה, תפלה וצדקה מעבירין את רע הגזרה, שהם: צום, קול, ממון, כי צום הוא בחינת תקון הברית כנ"ל תפלה היא בחינת רבוי התפלות והשבחים, שמרבין להשם יתברך ביום כפור, וצדקה היא בחינת תקון הכללי של משא ומתן כנ"ל. (הלכות יום כפור, א ו):

יז.

צריך האדם לידע ולהאמין, שהשם יתברך עושה חדשו"ת בכל עת, ואין יום דומה לחברו, מכל שכן שאין שנה דומה לחברתה ובכל יום, ובפרט בכל שנה ושנה, מתחדש הכל לגמרי, ובודאי יגמר השם יתברך והצדיקים מה שהתחילו. ואם בתוך כך עובר עלינו מה שעובר בכלל ובפרט, והסטרא אחרא והבעל דבר מתפשט לארך ולרחב בכל פעם, אוף על פי כן השם יתברך עוזר לנו בכל יום, ובפרט בכל שנה, שאנו מקבלים קדושת ראש השנה ויום כפור עד שמחת תורה, ואז מסימין התורה וחוזרין ומתחילין אותה, ונגמר בכל שנה תקונים חדשים לכל אחד באפן שיוכל כל אחד להתחדש לטובה תמיד, ובלבד שיאמין בהאמת, שהשם יתברך מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית,

בפרט כל שנה ושנה, עד שסוף כל סוף יהיה נגמר התקון בשלמות על ידי משיח צדקנו, שיבוא במהרה בימינו. (הלכות ספר תורה, הלכה ד', אות ח):

יח.

במקום מנוחת הצדיקים בקבריהם הקדושים, שם נמשך קדושת הכסא כבוד, שהוא נחלתם, כמו שכתוב: וכסא כבוד ינחילם, ועל כן שם כלולים כל המקומות של כל אחד ואחד, ויכול כל אחד ואחד למצא שם את מקומו, עד שיזכה על ידי זה לשוב להשם יתברך, מחמת ששם מאיר קדושת בחינת מקומו של עולם שהוא שרש כל המקומות כולם, ושם יכול כל אחד למצא ההתחלה והראשית, שהוא שרש כל המקומות כולם, ושם יכול כל אחד למצא ההתחלה והראשית, שהוא צריך להתחיל משם לשוב להשם יתברך, ובשביל זה נוסעין על קברי הצדיקים בערב ראש השנה. (הלכות ערלה, הלכה ד', אות ח):

יט.

בראש השנה, אז השם יתברך מרחם עלינו ודן אותנו לכף זכות לכל אחד כפי מקומו, ועל ידי זה אנו נכנסים באמת לכף זכות עד שאנו זוכין על ידי זה לצעק להשם יתברך מעומקא דלבא ולשוב בתשובה לפניו יתברך, ואחר כך, בהושענא רבא, בסוף סוכות - על ידי שזכינו לישב בסוכה, שהיא בחינת כסא הכבוד, מקומו של עולם, על ידי זה אנו זוכין כל ישראל לקבל הארה משם, עד שכולנו זוכין לבחינה זאת לקים אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, ולידע לדון את הכל לכף זכות, אפלו הפושעי ישראל, עד שנזכה להכניס כולם לכף זכות ולהאיר בהם ההארה של ראש השנה, דהינו שכולם ימצאו תמיד פתח ודרך התשובה בכל מקום שהם בכל עת וזמן. ועקר הפתח והדרך הוא לצעק תמיד להשם יתברך מעומקא דלבא, יהיה איך שיהיה, ולא יתיאש עצמו מן הצעקה לעולם, שזה בחינת רבוי הצעקות, שמרבין לצעק בהושענא רבא כמה וכמה פעמים: הושענא, וכן נעורין כל הלילה וגומרין ספר תהלים, שהוא מלא צעקות וזעקות ושועות וכו' להשם יתברך, עד אשר לא נמצא שום אדם שבעולם, שלא יוכל למצא את עצמו בספר תהלים, הכולל כל באי עולם בכל הדורות ובכל המדרגות שבעולם עד תכלית המדרגה התחתונה מאד, ומעורר כולם לשוב אל השם יתברך, כי תהלים מסוגל לתשובה, ובהושענא רבא אנו ממשיכין הדרך הנפלא הזה, שיזכה כל אחד מישראל על ידי קדושת ראש השנה ויום הכפורים וסוכות לדון את הכל לכף זכות ולהכניס דרכי התשובה בכל אחד מישראל, דהינו לומר תהלים ולצעק להשם יתברך תמיד, יהיה איך שיהיה. וכמו כן צריכין לדון גם את עצמו לכף זכות ולקים גם בעצמו: אל תדין וכו' עד שתגיע למקומו, כי בודאי גם מקום עצמו אינו יודע מאיזה מקום נמשך וכל מה שעברו

עליו בכל הגלגולים ומאיזה מקום נמשכין עליו היצרין רעים והמחשבות רעות שלו וכו', על כן אסור ליאש את עצמו לעולם, כי צריכין לקים גם בעצמו: אל תהי בז לכל אדם, שזה בחינת אסור שפיכת דמים, כמבאר בפנים, כי האדם מוזהר על אסור שפיכת דמים גם בנפש עצמו, וכמו שכתוב: ואך את דמכם לנפשתיכם וכו', ודרשו רבותינו זכרונם לברכה: זה השופך דם עצמו, כי גם לבזות את עצמו ביותר, עד שיוכל לפל ביותר על ידי זה, חס ושלום, הוא בודאי אסור חמור, כי צריכין לדון גם את עצמו לכף זכות, כי מי יודע את מקומו. והעקר - שלא תיאש את עצמך מן הצעקה לעולם, ולצעק ולהתחנן לפני השם יתברך תמיד מעמק הלב בחינת: שפכי כמים לבך נכח פני השם, שעל ידי זה נזכה כולנו לשוב אליו יתברך. וכל זה אנו עוסקין להמשיך בהושענא רבא, ועל כן עוסקין אז עם ערבי נחל, שמרמזין על פושעי ישראל, לקים גם בהם: אל תהי בז לכל אדם, ולדון אותם לכף זכות. וזה בחינת מה שאומרים בהושענא רבא משנה תורה, שכולו סובב והולך על קטב זה, להזהיר את ישראל, שבכל מה שיעבר עליהם וכו', אוף על פי כן אל ייאשו את עצמם מן הצעקה לעולם, כי לא יטש השם עמו ורחמיו אינם כלים לעולם, ואחרי כל החטאים והכעסים, שמכעיסין לפניו יתברך בכל דור, אוף על פי כן ימין השם רוממה, ועל כן תמיד יכולין להתקרב ולשוב אליו יתברך מכל מקום שהוא. (שם, אות טז):

ערך נגינה

א.

עקר התחברות שני דברים הרחוקים זה מזה מאד, שהם כמו שני הפכים, עקר התחברותם - על ידי נגון, כמבאר בפנים, ועל כן עקר הדבקות להשם יתברך מזה העולם השפל והגשמי והנמוך מאד הוא על ידי נגון וזמרה, וכמו שרואין בחוש, שאפלו האדם הרחוק מאד מהשם יתברך ומונח בדיוטא התחתונה, אוף על פי כן על פי רב על ידי נגון נתעורר להשם יתברך ומזכיר את עצמו היכן הוא בעולם, רק שצריכין לזהר, שלא לשמע נגינה ממנגנים רשעים וקלים, המצוי עכשו ביותר, כי זה יכול להזיק לו, חס ושלום, ביותר אבל על ידי נגינה מאנשים כשרים באמת, המכונים את לבם באמת להשם יתברך, או כשמנגן בעצמו איזה נגון, וכונתו לשמים, יכולים להתעורר על ידי זה מאד להשם יתברך, כי עקר החבור והדבקות מעולם הזה, הגשמי, להשם יתברך שהוא מרומם ונשגב מאד, בפרט מי שחטא ונתרחק מאד מאביו שבשמים, הוא על ידי נגון וזמרה, שהוא בחינת כל השירות והתשבחות שאומרים להשם יתברך, ועל זה יסד דוד המלך, עליו השלום, כל ספר תהלים, שכלול מכל עשרה מיני נגינה, כי הוא בחינת משיח, שעוסק לתקן פגם שברי לוחות, שעל ידי זה היו כל החורבנות ודוד, שהוא משיח, שעוסק לתקן

זאת, שהוא תקון כל העולמות, על כן יסד ספר תהלים הכלול מעשרה מיני נגינה, כי על ידי עשרה מיני נגינה מתקנים שברי לוחות, כי על ידי נגון לשם שמים מדבקים ומחברכים הלב להשם יתברך מכל מקום שהוא, עד שיוכל לקבל אור אותיות התורה בחינת: כתבם על לוח לבך, וכמו כן כפי מה שהלב נמשך אחר השם יתברך, כמו כן יש כח ללוחות לסבל אור אותיות התורה, שזה בחינת תקון שברי לוחות, שהיו על ידי בחינת אותיות פורחות, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה וזה בחינת: קשרם על גרגרותיך - דיקא, בחינת הגרגרת והגרון, שמשם יוצא הקול, יהיו מקושרים בו דברי תורה הינו שיהיה נגינתו לשם שמים, ועל ידי זה: כתבם על לוח לבך, הינו כנ"ל, ועל ידי זוכה להנצל משכחת התורה וזוכה לראות אור התורה בשלמות בבחינת סם חיים. (הלכות נשיאת כפים, הלכה ה', אות ו):

ערך עינים

א.

עקר הגאות הוא בבחינת עינים, כמו שכתוב: רום עינים ומי שמשבר גאותו ומבטל את עצמו בתכלית הבטול, אזי זוכה על ידי זה להסתכל בעיניו למעלה לחזות בנעם השם, כי אי אפשר לעלות מדרגא לדרגא ולהסתכל למעלה כראוי בשלמות כי אם על ידי תכלית הבטול. (הלכות ערלה, הלכה ה', אות ז):

ב.

אמרו רבותינו זכרונם לברכה: רהיטי ביתו של אדם וקורותיו ואבני ביתו מעידין בו בשעת הדין. ולכאורה תמוה, ואם כן, אם אחד עבר עברה, חס ושלום, בחוץ או בשדה, שאין בו מחצות, מי מעיד בו. אך באמת עקר העדות הם בחינת מחצות הבית בגשמיות וברוחניות, כי כל העברות והתאוות באים על ידי פגם העינים על שהלך אחרי עיניו, בפרט תאות נאוף, שעקרה על ידי ראית עינים, כמו שכתוב: ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וכו', כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה. והעקר - על ידי ראית עיני המחשבה, כי בכל מה שהאדם מעין במחשבתו לטוב או להפך נקרא גם כן ראיה, וצריך האדם לשמר עיניו בגשמיות וברוחניות, שלא יסתכל, חס ושלום, בשום דבר המביא לידי הרהור, ובמה שמוכרח לראות בעיניו, צריך לזהר מאד שלא יניח עיני מחשבתו להסתכל ולעין בזה, חס ושלום, עד שיבוא לידי הרהור, חס ושלום, רק צריכין תכף לפרס מחצות המחין כנגד התאוה הזאת, כי המחין הם מחצה פרוסה בפני זאת התאוה, והבחירה ביד האדם לתפס מחשבתו ולפרס מחצות המחין ולהנצל מתאוה זאת, כי המחשבה ביד האדם להטותה לדרך הישר, וכמובא במקום

אחר, ועל כן הקורות ואבני ביתו של אדם, שהם בחינת המחצות, הם דיקא מעידין בו, כי גם המחצות של בית האדם בגשמיות, הכל ברא השם יתברך בשביל שמירה, כי השם יתברך ברא כמה מחצות להאדם לפני עיניו, כדי שיוכל לשמר עיניו מראות ברע, חס ושלום כי ברא על העין שתי מחצות לכסות עליה, שהם ריסי ועפעפי העינים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, וכן ברא מחצות הבתים, שבהם צריך האדם להיות נסתר ברב העתים, כדי להשמר מהזק ראית עינים שבחוץ. ועקר המחצות השלמות, שהם עקר השמירה על כל השמירות, הוא מחיצות המחין כנ"ל, כי אפלו כשיושב בבית, צריך להזהר שלא לפגם מחצות המחין, שלא יבוא לידי הרהור, חס ושלום, ואז, כששומר מחצות המחין כראוי, אז אפלו כשמוכרח לצאת לשוק, יהיה נשמר גם כן על ידי מחצות המחין, שהם מחצות פרוסות בפני תאוה זאת ועל כן מי שפגם באיזה עון, חס ושלום, שהוא רק על ידי פגם המחצות, על כן קורותיו ואבני ביתו, שהם המחצות, מעידין בו. ועל כן התורה מתחלת בבית דבראשית, כי בראשית הוא מרמז לתלת גונין דעינא ובת עין, כמובא במקום אחר, כי עקר קיום התורה - על ידי שמירת העינים, על ידי תקון המחצות, שהם בחינת בית, בחינת בית דבראשית. (הלכות שותפים בקרקע, הלכה ד', אות ד):

ערך עצה

א.

עקר חסרון הפרנסה הוא מחמת חסרון העצה, כי כל הפרנסה באה בנקל כשיודעין לתת עצה לנפשו איך להתנהג ובמה להשתכר, וכמו שכתוב: כי הוא הנותן לך כח לעשו"ת חיל, ותרגומו: ארי הוא יהב לך עטא למקני נכסין, כי בודאי בכל עת ובכל זמן יש סחורה ומשא ומתן, שבו היה יכול להרויח בודאי, ואם היה האדם יודע העצה באמת בכל זמן איזה סחורה צריכין עכשו לסחר, בודאי היה לו פרנסה ועשירות גדול, וזה פשוט ומבאר. (הלכות תחומין, הלכה ה', אות ט):

ב.

מי שרוצה לשום לבו על דרכיו, להסתכל על תכליתו וסופו הנצחי - הוא יודע ומבין, שצריכין בכל יום ויום עצות עמוקות הרבה להנצל ממה שצריך להנצל, כל אחד כפי ענינו, עד שיזכה לעבר היום בשלום, כי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, וכמה סבות והרפתקאות שעוברין על האדם בכל יום ויום, וכמה וכמה עצות עמוקות ותחבולות גדולות צריך בכל יום, שיזכה להנצל מהרוצחים והאורבים האכזרים, העומדים עליו בכל יום, שהם היצר הרע וחילותיו, וצריכין בכל יום ויום לצעק הרבה ממעמקים, מעמק הלב

מאד מאד, בבחינת: ממעמקים קראתיך השם, בחינת: צעק לבם אל השם, עד שיזכה להמשיך עצות עמוקות מהצדיק האמת, שהם בחינת: מים עמוקים עצה בלב איש, ואיש תבונה ידלנה, כדי שיזכה לידע לתת עצות בנפשו בכל דבר באפן שיצליח על ידי זה הצלחה אמתית ונצחית. ועל זה צעק דוד המלך, עליו השלום, הרבה: עד אנה אשית עצות בנפשי וכו', וכתיב: בעצתך תנחני, וכתיב: אברך השם אשר יעצני וכו', ועל זה תקנו חכמינו זכרונם לברכה להתפלל בכל יום: ותקננו בעצה טובה מלפניך. (הלכות ראש חדש, הלכה ו', אות ז):

ג.

ידוע מאמר רבותינו זכרונם לברכה: בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, ומזה באים כל העצות המקולקלות, שנדמה לו כי מאת השם הם או שהצדיק יעץ לו כך, ובאמת הכל ממנו בעצמו, כמו שכתוב: אולת אדם תסלף דרכו וכו', כי כמו ששואלין את הצדיק, כן הוא משיב על כן מי שרוצה לחוס על עצמו באמת, צריך לבקש מאד בתחנונים רבים את השם יתברך ואת הצדיקי אמת, שישימו לבם היטב על מה שנעשה עמו וירחמו עליו באמת באפן שיתנו לו עצה אמתית, שיצליח על ידה לנצח באמת. (הלכות תענית, הלכה ד', אות ח):

ד.

לפעמים נופל האדם לספקות ועצות חלוקות כל כך, כד שאי אפשר לו בשום אפן לידע האמת איך להתנהג, וכל מה שחותר למצא עצה שלמה, מבלבלין עצתו בכל פעם כי עכשו נגמר בדעתו בראיות ברורות, שהוא צריך להתנהג כך, ובתוך כך עולה על דעתו סברא אחרת, עד שעצתו הראשונה נסתרת לגמרי, ועולים סברות בדעתו שצריך להתנהג בהפוך ממש ממה שחשב מקדם, וזה בחינת עצות חלוקות הנ"ל. ולפעמים מתגבר חלוקת העצה כל כך, עד שאינו יודע בשום אפן להכריע העצה לכאן או לכאן, וכשהאדם רואה בעצמו, שהוא מונח בחשך זה זמן רב ואינו יודע שום עצה איך לצאת ממה שצריך לצאת, ועצתו חלוקה מאד, חס ושלום, אזי זהו בעצמו תקנתו, שיצעק על זה בעצמו להשם יתברך על אשר נפל כל כך, עד שאינו יודע העצה שלמה איך לצאת מחשך לאור, כי בודאי אין שום יאוש בעולם כלל, ובודאי גם במקומו נמצאין עצות איך לצאת מחשך לאור, מרע לטוב, רק שבעוונותיו נעלמו ממנו העצות בבחינת: מי זה מחשיך עצה במילין וכו', ועל כן תקנתו, שידע על כל פנים האמת, שנפל כל כך ונתרחק כל כך עד שאינו יודע שום עצה, ויצעק על זה בעצמו להשם יתברך, שיורהו העצה והדרך איך להתנהג באמת, וכמו שדוד המלך, עליו השלום צעק על זה הרבה, כי באמת גם על הצדיקים הגדולים במעלה מאד עוברים עליהם גם כן עצות עצות חלוקות

בעניניהם ובהנהגותיהם, וכמובן במה שצעק דוד המלך, עליו השלום: עד אנה אשית עצות בנפשי וכו', שמובן מזה, שעברו עליו חלוקות העצה הרבה מאד, מכל שכן וכל שכן קטני הערך, מכל שכן הנלכדים במאסר התאוות ובהרהורים וכו' וכו', רחמנא לצלן, שצריכין לידע ולהאמין, שבודאי בכל מקום שהם יש שם עצה ותחבולה איך לצאת ולשוב משם, אך שאין יודעין העצה, ועצתם חלוקה תמיד, על כן תקנתם - שידעו האמת, שאין יודעים שום עצה, ויתפללו על זה הרבה להשם יתברך, ואז יכולין לזכות שתהיה הירידה תכלית העליה, כמבאר בפנים, (הלכות גטין, הלכה ג', אות כה):

ערך צדיק

א.
צריכין לנדד שנה מעיניו ומעפעפיו - תנומה לשוטט ולבקש ולהרבות בתפלה ותחנונים, שיזכה למצא הצדיק, שיוכל לרפאתו ולהכניס בו השגת אלקות ולהציל את נפשו מני שחת, ועל זה צריכין לשבר השנה ולקום בחצות לילה ולבכות ולצעק מאד על חורבן בית המקדש ועל הסתלקות הצדיקים, שקשה כפלים כחורבן בית המקדש, עד שיזכה גם עתה למצא הרבי והמנהיג האמתי, האמתי, שיוכל להכניס בו ידיעת אלקותו יתברך, שעל ידי זה יתמלאו לו כל החסרונות ויתבטלו כל הצרות ויתתקן הכל. (הלכות השכמת הבקר, הלכה ד', אות ז):

ב.
הצדיק הגדול הנ"ל, שעוסק לקרב הרחוקים, שנאחז בהם הבעל דבר וחילותיו ביותר, הוא בעצם חכמתו מורידו את עצמו כל כך אליהם, עד שנדמה כאלו עושה מעשה נערות, כי מדבר עמהם שיחות חולין ואוכל ושותה עמהם ולפעמים מטיל ומשחק עמהם, וכל כונתו -כדי לקרבם על ידי זה להשם יתברך. (שם, אות טז):

ג.
מעלה גדולה להיות אצל הצדיק בזמן שיש אצלו קבוץ גדול מהרבה אנשים מישראל, כי בודאי כל אחד ואחד בפרט הוא רחוק הרבה מאד מקדושת הצדיק הדור, ואי אפשר לקבל ממנו רק על ידי כלליות ישראל, שעל ידי זה נמשכת הארתו הגדולה, ואז יכול גם כל אחד ואחד לקבל הארתו בפרטיות. (הלכות תפלין, הלכה ב', אות ד):

ד.
מה שמועיל תשובה לכל החטאים, הוא רק מצד החסד ועל עוון הוצאת זרע לבטלה אמרו רבותינו זכרונם לברכה, שאין מועיל לו תשובה, כי כך ראוי לו, כמבאר בפנים אבל באמת אין לך דבר, שעומד בפני התשובה, אך עקר תקונו הוא על ידי הצדיק הדור, כי הוא יכול לעורר ולהמשיך עליו חסד חדש, עד שיתתקן גם כן. (שם, אות יא):

ה.
בכל דור ודור יש כמה צדיקים אמתיים, אבל יש אמת למעלה מאמת, כי בודאי אין מדרגת כל הצדיקים שוין, וכל מה שמעלת ומדרגת הצדיקים גדול יותר, בודאי האמת שלו גדול ומברר ביותר, כי העקר הוא האמת, עד שיש בכל דור צדיק אמתי, שהוא בחינת נקודת האמת שבין הצדיקים, רק מחמת התגברות החלופים והתמורות, על ידי זה קשה מאד לידע היכן האמת, כי על פי רב מתגרה הבעל דבר בהצדיקים בעצמן ומכניס ביניהם מחלקת גדול לחלק על זה הצדיק האמת, שהוא בחינת נקודת האמת שבין הצדיקים, ונדמה להם כאלו זה הצדיק דיקא נוטה, חס ושלום, מדרך האמת, ומזה היה בחינת המחלקת שחלקו השבטים על יוסף, עד אשר לעבד נמכר יוסף, ועל ידי זה נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים והיו שם עבדים, וכן מחלקת שאול, שרדף את דוד בחנם, וכמו שמצינו בכמה וכמה דורות, בפרט בדורות הללו בעקבות משיחא, שהתגבר הקטגוריא והמחלקת גם בין הצדיקים, עד שאין יודעים היכן האמת, על כן צריכין להתפלל להשם יתברך על זה הרבה כנ"ל. (הלכות ברכות השחר, הלכה ג', אות יז):

ו.
תקון זה, שעוסק הצדיק בחינת משה להעלות משמד לרצון, זה צריך גם כל אחד לפי מדרגתו, כי אפלו הכשרים, כשסרים לפעמים מאחרי השם יתברך, נחשב לעבודה זרה בחינת שמד, רחמנא לצלן, בחינת: וסרתם ועבדתם אלהים אחרים, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה. ועקר בחינת עבודה זרה ושמד הוא בחינת תאות ממון וטרדת ומרירת הפרנסה, שהשטן והבעל דבר מפיל את כל אחד בדעתו לטבעיות ורוצה להרחיקו מאמונת ההשגחה והרצון העליון, ומחמת זה דואג תמיד על ממון ופרנסה, ויש שיש לו ממון הרבה ומתאוה יותר ויותר, וכל זה הוא בחינת שמד, כי כל העבודות זרות תחובים בממון, כמבאר במקום אחר והתקון לזה - לקשר את עצמו לצדיקי הדור האמתיים בחינת משה ולהרבות בצדקה דקדושה לשם שמים, ולא להתפאר, חס ושלום, ועל ידי זה ממשיכים הארת הרצון מבחינת משה, שנסתלק, ונכלל בשרש הרצון רעוא דרעוין, עד שעל ידי זה יאיר להם הרצון דקדושה בכל מיני חשך להעלותם משם, משם, שעל ידי זה עולין משמד לרצון. (שם, הלכה ה', אות מה, סא):

ז.
זה ידוע לכל אדם כמה וכמה עתים עוברים עליו ברוחניות וגשמיות בגוף ונפש וממון וכו', וכמה וכמה ישועות נפלאות שהשם יתברך עוזר לו בכל פעם, בפרט בענין קדושת יהדותו, שזהו העקר. ובכל עת ועת שעובר על האדם, בין בטיבו בין בעקו, בין בעליה בין בירידה - בכולם מאיר בהם הצדיק, שידעו ישראל עצות מה לעשו"ת ובמה יחיה

את עצמו בכל עת ועת כפי העת אשר עובר עליו, באפן שישארו על עמדם ולא יפלו ולא יתרחקו לעולם. והעקר - על ידי שיקשרו כל העתים העוברים עליהם לעת האחרון, שהוא עת קבול השכר של כל אחד מישראל, שאז יזכה כל אחד כפי עבודתו להארת הרצון המופלג להשם יתברך בהשתוקקות נפלא ונורא, שזה בחינת: כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, כמבאר בפנים, ולעת הזאת צריכין לקשר כל העתים העוברים עליו בעולם הזה, כי עקר ההתחזקות הוא על ידי הרצון, שאיך שהוא ואיך שעובר עליו, על כל פנים יחזק את עצמו ברצון חזק להשם יתברך, כי הרצון הטוב בעצמו יקר וחשוב מאד, ועל ידי זה יתעורר ויתגבר להתפלל תמיד להשם יתברך ולהרבות באמירת תהלים ותחנות ובקשו"ת רבות והתבודדות לשפך לבו כמים לפני השם, עד ישקיף וירא השם משמים ויאיר עליו הדעת הקדוש האמתי לבטל הרוח שטות ולשוב מכל העוונות ולהתקרב להשם יתברך. (הלכות נטילת ידים לסעודה, הלכה ו', אות נא):

ח.

עקר היצר הרע, שמתגבר בכל דור ודור, הוא להסתיר ולהעלים את הצדיק האמת שבדור הזה דיקא, כנראה בחוש, שעקר המחלקת - על הצדיק שבאותו הדור, ואחר כך, בשכבר הימים הבאים, מודים העולם גם בזה הצדיק ואומרים, שזה בודאי היה צדיק, רק שחולקים על זה הצדיק שבאותו הדור, כמו שראינו בענין המחלקת שהיה על האר"י זכרונו לברכה, בימיו, ואחר כך הודו כולם בקדושת האר"י וחלקו על הבעל שם טוב זכרונו לברכה,ו וכן בכל דור. וכל זה - מחמת שעקר ברור המדמה, שעל ידי זה זוכין לאמונה שלמה, הוא דיקא על ידי זה הצדיק האמת שבדור הזה דיקא. ועל כן מניח עצמו הבעל דבר לארכו ולרחבו להסתיר ולהעלים זה הצדיק דיקא, ועל כן צריך כל אחד להשתדל ולהתקרב לצדיק האמת שבדור הזה דיקא, כדי שיזכה על ידו דיקא לשלמות ברור האמונה שצריכין כפי אותו הדור והעת והזמן של עכשו דיקא. (הלכות ברכות הריח, הלכה ד', אות לג)

ט.

מי שמפריד את עצמו מהצדיק, הוא בחינת עץ יבש, כי אף על פי שמחדש איזה חדוש בתורה, אינו נחשב בשם עשית פרות כלל, כי אי אפשר להצליח בתורה ולעשו"ת פרות באמת, כי אם כשמקשרין את עצמו להצדיק האמת, שעל ידי זה זוכין לכסופין טובים ולמעשים טובים ולחדושי תורה אמתיים. (הלכות הודאה, הלכה ה', אות ח):

י.

מי שרוצה לחוס על חייו, להציל נפשו ממיתה עולמית ולהנצל מסטרא דמותא, שהוא בחינת כפירות, ולזכות לאמונה שלמה, שהיא עקר החיים, צריך לנסע ולבוא אל

הצדיקים והנלוים אליהם, שזה סוד ארבעים ושמונה ערי מקלט, שישבו בהם הכהנים והלויים, שהיה צריך הרוצח לנוס ולברח לשם, וארבעים ושמונה ערים אלו הם כנגד ארבעים ושמונה תבות שבפרשת שמע ישראל, שהוא יסוד האמונה הקדושה. (הלכות תחומין, הלכה ה', אות לז):

יא.
אמרו רבותינו זכרונם לברכה: עשה לך רב וקנה לך חבר. ומובא בספרים, שמרמז על הקנה והקולמוס, שכותבין בו הספרים הקדושים. וזה: עשה לך רב - ואם אינך יכול למצאו, אזי התקון על ידי וקנ"ה לך חבר, הינו על ידי הספרים הקדושים הנכתבים בקנה, תחבר אותם אליך ואליך ותעין בהם היטב, ועל ידי זה תוכל לידע מי הרב האמת. (הלכות ראש חדש, הלכה ז', אות נה):

יב.
מעלת קברי הצדיקים - כי הם שוכני עפר, שגם בחייהם נעשים שכנים לעפר, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, ועל ידי זה יש להם בחינת כח המושך שיש להעפר, הינו שיש להם כח להמשיך אצלם קדושת אלקותו יתברך ולהמשיך כל העולם אל קדושת עבודתו יתברך, ומכל שכן עתה, אחר ההסתלקות, שהם שוכני עפר ממש, ואז במקום קבורת הצדיק, שם העפר הוא בחינת עפר ארץ ישראל, אדמת קדש, בבחינת: צדיקים יירשו ארץ, כמבאר במקום אחר, ועל כן בנקל להתעורר שם באמת לעבודתו יתברך ולהגביר הכח המושך דקדושה על הכח המכריח. (הלכות יום טוב, הלכה ה', אות ב):

יג.
גדל מעלת קברי הצדיקים - כי שם יכולין הכל להתתקן, אפלו מי שהוא בין שני הס"מ, חס ושלום, יכול הצדיק הגדול להוציאו משם, כשבאים על קברו הקדוש ורוצה לחזר בתשובה שלמה, כי מיתת הצדיק הגדול גבוה ונעלה ונשגב מאד, ואז דיקא הוא מתגבר בכל כחו לגמר מה שצריך לגמר לטובת נפשו"ת ישראל, כי מיתת הצדיק הוא בחינת תפלה בבחינת דין, שמתפלל הבעל כח הגדול והסטרא אחרא בולעת אותה, והתפלה מחמת שהיא קדושה מאד ויצאה מבעל כח גדול, על כן אין כח להסטרא אחרא לבלע אותה לגמרי, רק אדרבא, התפלה עומדת לה בצוארה, עד שהסטרא אחרא מוכרחת על ידי זה להקיא ולהוציא ולהחזיר כל הקדושו"ת שבלעה, אף גם עצמות חיותה ממש. וזה סוד התקונים והברורים הנפלאים, הנעשים עד עתה על ידי מיתת עשרה הרוגי מלכות, כמובא בכתבים. ובאמת מיתת כל הצדיקים היא בחינת מסירת נפש על קדוש השם, בפרט מיתת הצדיקים שבחוץ לארץ, שהכל הוא כענין התפלה בבחינת דין, שמוסרים גופם שיהיה נקבר בחוץ לארץ, ששם שליטת הסטרא אחרא, ונדמה להסטרא

אחרא שהיא בולעת את הגוף הקדוש הזה, אבל זה הגוף הקדוש הוא בעל כח גדול ועומד להסטרא אחרא בצוארה, עד שמוכרחת על ידי זה להקיא הקאות הרבה מקרבה ומבטנה, עד שיגמר הצדיק מה שהתחיל, כי גם בחייו עסק כל ימיו בזה ומסר נפשו בשביל זה, אך אחר הסתלקותו, אז אינו פוסק מלעסק בעבודה הקדושה הזאת, עד שיגמר הכל לטובה כרצונו. ועל כן שם, על קברו הקדוש, יכול כל אחד להתתקן, אפלו הגרוע שבגרועים, אם יזכה לבוא לשם בחייו ויבקש ויתפלל שם על תקון נפשו, וזה גם ענין העשרה קפיטל תהלים שנתיסדו לומר שם, עין פנים. (הלכות חל המועד, הלכה ד', אות יד טו):

יד.
על ידי שזוכין לפרנס את הצדיק, על ידי זה בנקל יותר לקבל ממנו הארת דעתו הקדושה, עד שיכולין לזכות על ידי זה לאכל בעצמו גם כן בקדושה גדולה ולקבל הארת הרצון בשעת האכילה. גם על ידי זה על ידי זה יוכל לקבל הארה יתרה מהשארת הדעת, שנשאר מהצדיק גם אחר הסתלקותו. (הלכות פדיון בכור, הלכה ה', אות ז, י):

טו.
גם יכולין לקבל על ידי זה שפע ברכה ועשירות גדול (שם):

טז.
על ידי ההליכה והנסיעה, שכל אחד הולך ונוסע ממקומו להצדיק, על ידי זה מעלה מקומו לבחינת מקומו של עולם, שהוא הצדיק. וזה בחינת מה שנוסעין והולכין על קברי צדיקים, בפרט קדם ראש השנה, כי במקום ששוכב הצדיק, שם מקום מנוחתו, בבחינת: יבא שלום ינוחו על משכבותם, ועקר מנוחת הצדיק הוא כשמקושר ונכלל בבחינת כסא הכבוד, בחינת מקומו של עולם, ששם עקר המנוחה והנחלה בבחינת: וכסא כבוד ינחילם וכו', ועל כן שם, במקום גניזת הצדיק, זוכה כל אחד שירחמו עליו מלמעלה וידונו אותו לכף זכות על ידי בחינת מקומו של עולם. (הלכות שלוחין, הלכה ד', אות יג):

יז.
בכל פעם שבוכין על הסתלקות הצדיק ומחפשין ומבקשין אותו כראוי, אזי מוציאין קדושתו על ידי הבן או התלמיד, שממלא מקום אביו ורבו, כי זה כלל גדול, שאין הצדיק מסתלק מן העולם עד שנולד אחר תחתיו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: וזרח השמש ובא השמש וכו', אבל צריכין לבקש ולחפש אחר זה הרבה הרבה, בפרט בדורות הללו, ועל כן אף על פי שצריכין לבכות ולספד הרבה על הסתלקות הצדיק, אבל צריכין לזהר מאד, שלא להכשל על ידי זה לומר, שכבר מת הצדיק ואפס תקוה, חס ושלום,

ולא נשאר בעולם חליפתו והשארתו, כי זה פגם עצום, מאד כי בודאי הצדיק לא מת, ובודאי נשאר השארת קדושתו אצל בניו ותלמידיו, רק שצריכין לחפש ולבקש אחר זה מאד מאד, ועל ידי כל חפוש ובקשה מוצאין בודאי קדושת השארתו אצל בניו ותלמידיו, שזהו בחינת: שם מת אהרן ויכהן אלעזר בנו תחתיו, כמבאר בפנים. (שם הלכה ה', אות יז):

יח.

דרך כמה אנשים, שאומרים אחר הסתלקות הצדיק, חס ושלום, שעתה כבר לא נשאר לנו כלום, חס ושלום ואף על פי שמצד אחד אומרים קצת אמת, כי בודאי לא נשאר ממש צדיק כזה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: פני משה כפני חמה, פני יהושוע כפני לבנה, אוי לאותה בושה וכו' אבל אוף על פי כן אסור לשאר, חס ושלום, בזה לומר, שמחמת זה אפס תקוה, חס ושלום, כי נהפוך הוא, כי לא יטש השם את עמו לעולם וממשלתך בכל דור ודור, על כן צריכין להאמין, שאף על פי שצריכין בודאי להתגעגע מאד אחרי הצדיק האמת בחינת משה, אוף על פי כן צריכין לסים בדברי נחמה לנחם ולשמח עצמו בהשארתו, דהינו חדושי התורה הקדושה, שנשאר ממנו על ידי ספריו ותלמידיו, כי מהצדיק האמתי בודאי נשאר השארה טובה לנצח, רק צריכין לבקש ולחפש הרבה כנ"ל. (שם, אות יח):

ערך צדקה

א.

בודאי השם יתברך יכול לפרנס העניים ולתן להם כל טוב בעצמו, אך עקר מצות הצדקה היא מחמת שהממון כבר ביד העשיר, ובידו לעשו"ת בו כרצונו, והוא מתגבר בבחירתו ונותן מכיסו לצדקה, זה יקר מאד אצל השם יתברך, כי על ידי זה ממשיך חסדים בעולם, וזהו רצונו יתברך, שבן אדם הבעל בחירה ימשיך לעולם על ידי הצדקה, שנותן להעני בבחירתו, ובכל זה רואין גדל כח הבחירה. (הלכות ברכות השחר, הלכה ה', אות צא):

ב.

התקון של כל הולכי דרכים בגשמיות ורוחניות הוא על ידי צדקה, כי עקר ידיעת הדרך הישר באמת לאמתו אי אפשר להורות בפרוש, כי אם ברמז בבחינת: אשכילך ואורך בדרך זו תלך איעצה עליך עיני, כי אי אפשר לבאר כל המבוכות והטעויות שיש בהליכת הדרכים, אפלו בגשמיות, מכל שכן בענין דרכים ונתיבות ברוחניות בעבודת השם, שבודאי אי אפשר לבאר ולפרש לכל אחד ואחד הדרך הישר בכל יום ובכל עת להיכן יפנה להציל נפשו ממה שצריך להנצל, כי אם ברמז, שמרמזין לאדם בכל עת בדרך זו

ילך; וכל זה נתתקן על ידי צדקה בחינת: צדקת תמים תישר דרכו, כי על ידי צדקה זוכין לילך בדרך הישר בגשמיות ורוחניות. (הלכות ברכות הודאה, הלכה ה', אות ה):

ג.

מעלת מצות הצדקה הוא בלי שעור, וכל התורה וכל תקון העולמות תלוי בזה, כי הכל נברא בשביל כבודו, וכל כבודו נתגלה על ידי הצדקה, שעל ידה נעשה כלי לקבל השפעת הנעם העליון, שעל ידי זה נעשה הולדה ונתגלה כבודו, כמבאר בפנים, ועל כן שקולה צדקה ככל התורה כולה, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה. אבל צריכין להרבות בצדקה מאד ולבקש מהשם יתברך, שיזכה לקים מצות הצדקה כראוי, שיתן הצדקה בלב שלם למען שמו יתברך באמת ושיזמין לו השם יתברך עניים הגונים לזכות בהם, כי עקר תקון הצדקה - שיתגדל כבודו יתברך על ידי זה כנ"ל, על כן צריך לכון בצדקתו רק בשביל כבוד השם יתברך, לא בשביל כבוד עצמו, חס ושלום לא כמצוי בכמה אנשים, שנותנים צדקה רק למי שיש להם ממשלה וכבוד בעולם, ועל כן הצדקה גם להם לכבוד, ועל עניים הגונים וכשרים העוסקים בתורה ועבודת השם באמת אינם משגיחים כלל ומעלימין עיניהם מהם נמצא, שהצדקה שנותנים הוא רק בשביל כבוד עצמן. ואף על פי שבודאי גם בזאת הצדקה יש נקודות טובות, אבל על ידי צדקה כזאת אין נעשה הכלי הנ"ל בשלמות לקבל על ידה שפע נעם העליון בשלמות, ועל כן עקר תקון הצדקה - שתהיה בבחינת מנחה, שהיא קרבן עני, שנתינתו מועטת, ועל כן אינו מתפאר בה, רק כונתו בקרבנו רק לשמים לבד, כמו כן העשיר - אף על פי שנותן הרבה לצדקה, חלילה לו להתגאות בחינת הצדקה ולהתכון בה לכבוד עצמו, רק אף על פי שיתן לצדקה הון רב, אוף על פי כן יהיה בעיניו כעני, כי באמת נגדו יתברך הכל עניים, כמו שכתוב: מי הקדימני ואשלם, כי הכל רק ממנו יתברך, כמו שכתוב: ממך הכל ומידך נתנו לך, ועל כן דוד המלך עליו השלום, בעת שנתן הון רב לנדבת בית המקדש אמר:

והנה בעניי הכינותי וכו', כי החזיק כל נתינתו לעניות, וצדקה כזאת יקרה מאד, כי הוא בחינת מנחת עני, שחביבה מאד מחמת שכונתו רק לשמים בלי שום התפארות עצמו כלל, ועל כן נקראת צדקה כזאת בשם מנחה בחינת: מגישי מנחה בצדקה. (הלכות תפלת המנחה, הלכה ו', אות ד):

ד.

ביותר צריכין לתן צדקה ברגלים כדי להכניע מצח הנחש ולגלות מצח הרצון, שעל ידי זה נזכה לשמע קול הקריאה של יום טוב, שקורא ומגלה את הרצון, שעל ידי זה זוכין לשמחת יום טוב. וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה ענין יום טוב: אם אתה משמח את

שלי, אני משמח את שלך, כי על ידי זה זוכין לשמחת יום טוב. (הלכות סימני דגים, הלכה ג', אות ו):

ה.
על ידי צדקה משככין חמימות הלב הבוער לתאות משגל ולתאות ממון, אשר שניהם תלויים זה בזה, כמבאר בפנים. (הלכות קדושין, הלכה ג', אות ב, ה):

ערך ציצית

א.
כל אחד מישראל - בפנימיות נפשו הוא משתוקק ובוער מאד להשם יתברך, מחמת שבפנימיות הוא מסתכל בכל עת אל התכלית, שהוא אור האין סוף, שמשם שרשו, ורוצה להתדבק ולהכלל שם, אך מחמת שבחינה זאת היא בבחינת רצוא ושוב, וכשהוא בבחינת ושוב, אז אין הכלים של המחין, שהם בחינת לבושין, יכולין לקבל אור הזריחה משם, ואז על פי רב נשכח ממנו אור הרשימה של הבטול לגמרי, ועל ידי מצות ציצית מתקנין הלבושים, שהם בחינת בחינת הכלים של המחין, כדי שיוכלו לקבל אור הזריחה של הרשימה מהבטול, שמשם שרש כל התורה, וזה בחינת: וראיתם אותו וכו': שעקרו נאמר על התכלת שבציצית, הינו שצריכין לראות ולהסתכל מאד על התכלית, שהוא בחינת תכלת, כמבאר בפנים. וזה: ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, שיסתם עיניו מחיזו דהאי עלמא לגמרי ויכון ראיתו והסתלקותו רק התכלית לבד - למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי, כי על ידי מצות ציצית זוכין לזכר היטב את אור הרשימה הנ"ל, שמשם נמשך כלל התורה ומצוות. (הלכות נטילת ידים שחרית, הלכה ד', אות ח):

ב.
ציצית הוא שמירה גדולה מהקלפות והסטרא אחרא, מחמת ששם נקשר אור הרשימה הקדושה הנ"ל. (שם, אות יד):

ג.
ציצית הם בחינת תקון הברית, תקון הכללי, כי על ידם מרים המחין וממשיך לבנונית לתקן הפגמים של כל החטאים, רחמנא לצלן, ועל ידי זה נתתקנין הבגדים ונעשין בבחינת בגדים לבנים, ועל כן יש בהם ט"ל כריכות - נגד הטל אורות, שזוכין על ידי שמירת הברית ושתים עשרה אצבעות ארכן - נגד שנים עשר שבטים, שנכלל נשמתו בהם על ידי תקון הכללי, ועל ידי זה זוכין לדבר דבורים המתקבלים ונשמעים, ועל כן עקר תקון התפלה, שתהא מקובלת, היא בעטיפת טלית של ציצית. (הלכות ציצית, הלכה א'):

ערך רצון

א.

בכל מה שעובר על האדם, איך שהוא, אם יתחזק את עצמו ברצון, הינו שאפלו כשאינו זוכה להוציא מכח אל הפעל הדבר שבקדושה שחפץ לעשו"ת או המדרגה בעבודת השם שרוצה להשיג, אוף על פי כן לבו הומה ומיחל תמיד בכל מעיו ובכל איבריו הפנימיים שלו לגמר ולעשו"ת רצונו יתברך בבחינת: מעי מעי אוחילה, על ידי זה מרחם עליו השם יתברך ומורה לו דרך האמת לכון רצונו יתברך, עד שזוכה לחבר ספרים קדושים, לבאר דרכים ועצות איך לעשו"ת רצונו יתברך ולבטל כל הספקות שיש לשאר בני אדם בענין עבודת השם ועשית רצונו יתברך, שזה בחינת כל ספקי דינים שיש בתורה, והעקר - לחבר ספרים קדושים, המביאים לידי מעשה ולקיום התורה. (הלכות ברכות השחר, הלכה ה' אות לז):

ב.

בגלותנו הארך, שעובר עלינו מה שעובר בכלליות ובפרטיות צרות מצרות שונות, אשר כמעט אפס תקוה, חס ושלום על כן אין לנו עתה שום חיות, כי אם התקוה והתוחלת והרצון החזק אליו יתברך, שהוא בחינת הארת הרצון, בבחינת: מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ, כי אף על פי שנדמה כבר להסטרא אחרא שפעלה הרבה ובטלה אותנו מכמה קדושו"ת בכלליות ובפרטיות על ידי חורבן בית המקדש ועל הגלות וכו', אוף על פי כן לא הועילה כלום, כי עדין החפץ והרצון והכסופין שלנו חזקים ותקיפים מאד אליו יתברך, ומאחר שהרצון דקדושה חזק מאד, אז בודאי לא יועילו עם כל ההסתות והפתויים והבלבולים והמניעות כי כולם יתבטלו מחמת תקף הרצון. וזה בחינת מצות חלה, שתקנו חכמינו זכרונם לברכה גם בחוץ לארץ, בכדי שלא תתבטל תורת חלה כי עקר הארת הרצון דקדושה זוכין לקבל בשעת האכילה, דעל ידי מצות חלה נתתקנת האכילה, שיזכו לקבל על ידה הארת הרצון, ועל כן נקראת חלה, מלשון תוחלת וקווי, וקווי, שהוא בחינת רצון וגעגועים, ורק זה נשאר לנו בגלותנו הארך, ועל כן חלה אין לה שעור מדאוריתא, כי הארת הרצון הוא בבחינת אין שעור, ועל כן על ידי זה דיקא יכולין להתחזק תמיד ולכבש כל המלחמות מצוה, שצריכין להלחם בזה העולם עם היצר הרע וחילותיו, והם מתגברים מאד מכל צד ורוצים להפיל את האדם גם מהרצון דקדושה, ועל כן צריכין להתחזק בזה מאד ולבלי להתיאש את עצמו בשום אפן ולהיות איש חיל להתגבר על כל פנים על כל פנים ברצונות טובים דקדושה, שעל ידי זה עקר התגברות המלחמה, כי זה נשאר קים לעולם, יהיה איך שיהיה, כי הוא דבר שאין לו שעור, וכל אחד כפי מה שהוא יוכל להתחזק בזה תמיד בכל מה שעובר עליו,

כי יהיה איך שיהיה, אוף על פי כן רצונו חזק מאד אליו יתברך. (הלכות פדיון בכור, הלכה ה', אות כו', כז, ל, לב):

ג.
כל המזיקי עלמא, רחמנא לצלן, עקר יניקתם מכסופין והבלים רעים, שמהם נעשין נפשו"ת לא טובים, שהם הם המזיקין, רחמנא לצלן, כי הם מזיקין בגשמיות וברוחניות, כי הולכים ומעוררים את בני אדם לרע, חס ושלום, שמשם כל ההזקות, רחמנא לצלן ועל כן עקר הכנעתה ובטולה הוא על ידי הצדיקים והכשרים, שיש להם כסופין טובים, שהם בחינת נפשו"ת טובים, שמעוררין העולם לטוב, שהם מכניעים ומבטלים כל המזיקי עלמא בבחינת: על שחל ופתן תדרך וכו', כי בי חשק ואפלטהו. (הלכות אמנין, הלכה ד', אות כב):

ד.
צריכין לשמר עצמו מאד לבלי לדבר שום דבור רע של כסופין ורצונות רעים, חס ושלום, הבאים על לבו, רק יהפך הדבר וירגיל את עצמו לדבר בפיו תמיד כסופין טובים דקדושה, שעל ידי זה נעשין פעולות טובות בעולם, ונמשך על ידי זה כל הברכות וההשפעות, ונעשין נפשו"ת טובים, שהולכים ומתגלגלים בעולם ומעוררים כל העולם להשם יתברך ולתורתו. (שם, אות כט):

ערך שמחה

א.
מי שיש לו אמונה שלמה בהשם יתברך, בודאי ראוי לשמח תמיד בהשם יתברך. וזה הדבר אי אפשר לבאר בכתב, כי הוא לכל חד כפום מה דמשער בלבה, וכן לשמח בשמחת המצוות בחינת: פקודי השם ישרים משמחי לב, כי בודאי אין שמחה בעולם כשמחה זו, כי זה כל אדם יכול להבין, שבעולם הזה אין שום שמחה בעולם, כי מה יתרון לו לאדם וכו', וימינו כצל עובר, ואחרית שמחה - תוגה, ועל כן באמת המחקרים והכופרים, רחמנא לצלן, אין להם שום שמחה אמתית כלל, וכל ימיהם הם מלאים עצבות ויגון ואנחה, כי מאחר שכופרים בתורתו הקדושה ובעשית מצוותיו יתברך ובודים מלבם טעמים של הבל ושטות על עשית המצוות כאלו הם נימוסיות, חס ושלום, אם כן מהיכן יקבלו חיות ושמחה, ועל כן עקר הקטרוג וההתגרות של הסטרא אחרא שמתגרין בישראל, העקר הוא בשמחה של המצוות, כי על גוף המצוה הם יכולין לומר שהיא נימוסיות, חס ושלום, כשאר נימוסי נימוסי העמים, חס ושלום, אך כשרואים שישראל שמחים כל כך בעשית המצוות ומוסרין נפשם עליהם, על זה הם מתקנאים

ומתגרים בנו מאד, ועל כן עקר הכנעת הסטרא אחרא היא דיקא על ידי עשית המצוה בשמחה. (הלכות נפילת אפים, הלכה ד', אות ד):

ב.
העולם הזה הוא מלא כעס ומכאובות ויגון ואנחה, וכל חיותנו וקיומנו הוא רק על ידי בחינת שבת, שהוא עלמא דאתי, כי רק זה כל תכליתנו, כי בודאי לא ברא השם יתברך את האדם בחכמה נפלאה ונוראה כזאת בשביל שיסבל עמל וכעס כזה בזה העולם, כי כונת השם יתברך בודאי רק לטובה, וכל הבריאה היתה בשביל לגלות רחמנותו וטובו, אך עקר בריאת האדם הוא רק בשביל התכלית, שהוא בחינת שבת, וזה כל הנחמה על כל הצרות והיגונות שסובל האדם בזה העולם, ועל כן צריכין להתגבר מאד בכל עת להמשיך שמחה על עצמו, והעקר - על ידי שיסתכל על הסוף, שהוא תכלית עולם הבא, שאז יתהפך הכל לטובה, כי אפלו הפחות שבישראל והגרוע שבגרועים - אין שעור לכל נעימות הטוב הנפלא שיזכה שיזכה אז, ועל ידי זה יוכל לשמח את עצמו גם עתה בכל מה שעובר עליו, עד שיזכה על ידי זה ליצא מן גלותו מהיכלי התמורותויזכה לכל טוב. (הלכות ברכות הודאה, הלכה ו', אות ט י):

ג.
מי שלבו שלם עם השם ואמונתו חזקה ומאמין שהכל ברצונו יתברך, אזי הוא בשמחה תמיד ואין לו שום דאגה ופחד כלל משום דבר שבעולם בבחינת: אל תירא מפחד פתאם וכו', כי מאחר שהכל רק ברצונו יתברך, אם כן אין לו להתירא משום דבר, כי מי יוכל לעשו"ת לו דבר גדול או דבר קטן בלי רצונו יתברך, כמו שכתוב: השם לי לא אירא וכו', ועל כן הוא שמח תמיד, ואפלו אם לפעמים באין עליו איזה יסורים, חס ושלום, אוף על פי כן מאחר שיודע שהכל ברצונו יתברך לבד, הוא יכול לשמח את עצמו תמיד, כי כונת השם יתברך, שמביא עליו היסורין, הוא בודאי רק לטובה: אם להזכירו שישוב בתשובה, בתשובה, אם למרק עוונותיו, ואם כן כל היסורים, חס ושלום, הם טובות גדולות, ועל כן הוא יכול לשמח את עצמו תמיד, כי יודע שהשם יתברך מלא רחמים, וכונתו יתברך בודאי לטובה, ולא לעולם יריב וכו', ובודאי ישוב השם וירחמהו וייטיב אחריתו, והיסורים יתהפכו לו לטובה גדולה לעולמי עד ולנצח נצחים, ועל כן הוא בשמחה תמיד אבל מי שנוטה, חס ושלום מאמונה וטועה, חס ושלום, בכפירות של חכמי הטבע וסובר שיש טבע, חס ושלום - אזי אין לו שום חיים כלל, כי כל ימיו כעס ומכאובות, וכל ימי רשע הוא מתחולל וכו' בשלום שודד יבואנו, כי מתירא פן יבוא עליו שבר פתאם, וכשבא עליו איזה צרה ויסורין, אין לו למי לפנות להושע, ועל כן הוא מלא צער ויסורין ופחדים ועצבות תמיד, ואין לו שום חיים כלל, וכמבאר במקום אחר

אבל מי שיש לו אמונה שלמה ברצון, שיודע שהכל רק ברצונו יתברך, אזי זוכה לשמחה גדולה, וכל היראות והופחדים שיש לו מאיזה דבר שבעולם, כולם נתהפכין לשמחה גדולה, כי על ידי זה הוא חוזר להשם יתברך ויודע שהכל לטובה כנ"ל. (הלכות כלי היין, הלכה א', אות א):

ערך תלמוד תורה

א.

למוד התורה שלומדין בלילה הוא קרוב יותר לעלות אל השכינה, הן מצד האדם, הן מצד השכינה, כביכול, כי האדם יכול לבטל את עצמו ולדבק את עצמו בו יתברך בלילה יותר מביום, מחמת שאז העולם ניח קצת מרדיפת העולם הזה, וגם השכינה היא סמוכה להאדם הלומד בלילה ומקשבת לקולו, כמו שכתוב: קומי רני בלילה וכו' נכח פני השם - נכח פני השם דיקא, כי השכינה קרובה אליו, והוא נכח פני השם ממש, כי בלילה השכינה היא בעולמות התחתונים, ואז עקר מנוחתה אצל האדם הלומד אז. (הלכות תפלה, הלכה א'):

ב.

עקר הטהרה מהבגדים הצואים הנאחזים בכל אחד, שמהם כל המניעות והעכובים מעבודת השם, עקר הטהרה מהם היא על ידי התורה הקדושה, שנקראת באר מים חיים ונהר שאינו פוסק ומעין המתגבר, כי אלו הבגדים הצואים, שיש לכל אדם כל זמן שלא תקן חטאיו, ובפרט מי שנתלכלך כמו שנתלכלך, רחמנא לצלן, שעל ידי זה מתעוררין ומתגברין עליו המניעות והמסכים בכל פעם ומשתטחים לפניו ומפסיקים מאד מאד בינו לבין הקדושה כמו נהר המפסיק ממש, ואלו הבגדים הצואים הם בחינת יון מצולה, בחינת טיט היון, שמתדבק מאד בכל פעם, ומשם באים כל הנפילות וההתרחקות של הרבה בני אדם מהשם יתברך, כי אפלו אם מתעורר לפעמים לשוב להשם יתברך - תכף משתטחים כנגדו ואינם מניחים אותו להתקרב, וכן בכל פעם ועל ועל זה צעק דוד המלך, עליו השלום, בשביל כלל ישראל: טבעתי ביון מצולה ואין מעמד וכו', הצילני מטיט ואל אטבעה וכו'. ועקר התקון לזה היא התורה הקדושה, כי התורה היא מקור מים חיים, שמטהרת מכל הגלולים והטנופים בחינת: וזרקתי עליכם מים טהורים וכו'. וזה צריך כל אדם לידע, שאפלו אם הוא כמו שהוא, אם יברח בכל פעם אל התורה, הן הרבה או מעט על כל פנים, אם אי אפשר לו מחמת פרנסה או שאר מניעות, על כל פנים כשיקבוע עצמו על התורה ללמד בכל יום איך שיהיה ויעבר עליו מה, אזי בודאי סוף כל סוף יהיה נטהר מכל הבגדים הצואים ויתקרב להשם יתברך באמת, כי אף על

פי שהם נסבבים מאד בהאדם, ובכל פעם שמתעורר האדם להשם יתברך הם מתגברים ביותר, וכמובא בכתבי האר"י זכרונו לברכה, שיש שהמצולות ים, שהם ההרהורים רעים ומגונים, מתגברים עליהם ביותר, בפרט בעת עסקם בתורה ותפלה, אבל אוף על פי כן אם לא יניח את מקומו ויכריח מחשבתו להמשיכה לתוך תורה ותפלה בכל פעם, יהיה איך שיהיה, בודאי סוף כל סוף התורה תטהר אותו מכל הנ"ל, כי התורה היא בחינת נהר שאינו פוסק וכו', שאין שום טומאה ולכלוך יכול להתקים כנגדה, כי כל הטומאות והגלולים היא שוטפת אותם ומבטלת אותם ברגע קלה רק שהעקר - שיהיה חזק בזה, כי אחר כך הם חוזרים ומתגברים ביותר, וצריך לחזר ולברח אל התורה, וכן בכל פעם. וזה בחינת קבעת עתים לתורה, קבעת דיקא, שיהיה עסק התורה אצלו בקביעות גדול, אפלו מי שאינו עוסק בתורה כל היום כי אם איזה עתים ושעות, על כל פנים צריך לזהר שיהיה אלו העתים והשעות בקביעות גדול בכל יום, חק ולא יעבר! כדי שיברח בכל פעם למקור מים החיים, המטהרים מכל הטומאות והבגדים הצואים כנ"ל. (הלכות בציעת הפת, הלכה ה', אות ג):

ג.

יש חמשים שערי קדושה וארבעים ותשעה שערים יכולין להשיג, והשער החמשים נאמר עליו: ותחסרהו מעט מאלקים, כי הוא בחינת במופלא ממנו, ואי אפשר להשיגו. וכן להפך, יש חמשים שערי טומאה, וכשלב האדם בוער אפלו אל הקדושה חוץ מהמדה, שזה בחינת שרוצה לכנס במדרגה שהיא בחינת במופלא ממנו, ואז הוא בבחינת שרוצה להשיג מה שהיא בחינת שער החמשים כפי מדרגתו, ואז רבוי האור גורם שבירת כלים, חס ושלום, שמשם עקר יניקת הטומאה, ועל ידי זה יוכל לפל לגמרי ההפך ממש, לבחינת החמימות דסטרא אחרא, שהוא בחינת תבערת הלב ביותר לכל התאוות רעות שהם מבחינת החמשים שערי טומאה, רחמנא לצלן וזה בחינת: יעלו שמים ירדו תהומות, שמחמת שהעליה הוא שלא כסדר, על כן גם הירידה עד התהום, חס ושלום וזה בחינת: פן יהרסו לעלות אל השם ונפל וכו', וזה בחינת: אל תצדק הרבה ואל תרשע הרבה ועל ידי התורה, שנתנה ביום החמשים, על ידי זה יוצאין מחמשים שערי טומאה לחמשים שערי קדושה, כי על ידי התורה מקררין שני מיני חמימות הנ"ל, כי על ידי התורה מצמצמין האור של שער החמשים וממשיכין ממנו הארה גדולה לארבעים ותשעה שערי קדושה, שזה בחינת: מזוקק שבעתים, הנאמר בתורה, וכן על ידי התורה משברין ומבטלין השער החמשים של הטומאה, ואזי ממילא בטלין כל הארבעים ותשעה שערי טומאה שיניקתם משער החמשים שלהם, ואז נתבררין כל

ניצוצות הקדושה מהחמשים שערי טומאה ונכללין בחמשים שערי קדושה, כי עוונות נתהפכין לזכויות, ואז נעשה מהם בחינת מאה שערים, בחינת מאה ברכות, כמבאר בפנים. (הלכות תרומות ומעשרות, הלכה ג', אות ד, ז ח):

ד.

עקר הפגם של עץ הדעת טוב ורע היה, שלא כללו בחינת למדן וצדיק, יחד, שזהו בחינת הפגם של הלומדים החולקים על הצדיקים, שאומרים, שעקר הוא רק הלמוד בעצמו, ואין צריכים להתקרב להצדיקים ולתקן מעשיהם כלל, ולבסוף זה וזה לא עלתה בידם, כי אחר כך משליכין גם למוד התורה אחרי גום, כמצוי, בעוונותינו הרבים, בכמה אנשים, שבימי נעוריהם עסקו בתורה קצת ואחר כך פרקו על תורה לגמרי וגם קלקלו מעשיהם יותר מעמי הארץ, וכל זה - מחמת שלא השגיחו על תקון מעשיהם כלל ולא השתדלו להתקרב לצדיקי אמת ואמרו שעקר הוא הלמוד, ולבסוף זה וזה לא נתקימו בידם, כי באמת עקר תקון למוד התורה הוא על ידי בחינת צדיק, ומי שמפריד בחינת למדן מבחינת צדיק הוא בחינת אחר, שקצץ בנטיעות, כי תכלית תורה - תשובה ומעשים טובים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, וכשהלמדן כפוף להצדיק, אזי זוכה לציר אותיות התורה לטוב על ידי כח הצדיק, שהוא הרב האמת, כמבאר בפנים, אבל כשאינו כפוף תחתיו, ומכל שכן כשחולק עליו, חס ושלום, אזי: לא זכה - נעשית לו סם מות, כי מציר אותיות התורה להפך, להפך, חס ושלום, על ידי שמפריד בין בחינת למדן לבחינת צדיק, כי עקר ציור אותיות התורה לטוב, שיהיו בבחינת סם חיים, הוא רק על ידי הצדיק האמת, שזכה לשמירת הברית בתכלית השלמות ואפלו מי שאינו זוכה לזה שיהיה הוא בעצמו בבחינת צדיק בשלמות, אוף על פי כן אם הוא מכניע את עצמו על כל פנים תחת הצדיק כעבד תחת אדוניו, אזי כל תורתו ולמודו וכל מעשיו מקבלים תקון על ידי הצדיק האמת, שמציר הכל לטוב, ואזי נאמר עליו גם כן: זכה - נעשית לו סם חיים, על ידי כח הצדיק. (הלכות אמנין, הלכה ד', אות כג):

ערך תפלה

א.

קימת חצות או על כל פנים קדם אור היום לעסק בתורה, על ידי זה זוכין לידע בידיעה שלמה שמלא כל הארץ כבודו, ועל ידי זה זוכין להתפלל בכונה גדולה, כי כשיודע שהשם יתברך עומד עליו ושומע ומאזין ומקשיב כל דבור ודבור שיוצא מפיו, בודאי יתלהב לבו מאד בתפלתו וידקדק מאד לכון דבריו ולידיעה זו זוכין על ידי קימת חצות, כנזכר לעיל. (הלכות השכמת הבקר, הלכה ג', אות ד):

ב.
אסור חמור מאד לאכל ולשתות קדם התפלה, כמבאר בזהר הקדוש (לא כמצוי עתה, בעוונותינו הרבים, שמקלין בזה, בפרט בשתית קאווע קדם התפלה) וכמה צדיקים נזהרו, שלא לשתות אפלו מים קדם התפלה, אף על פי שמותר מדינא, ועל ידי זה שאין אוכלין קדם התפלה, על ידי זה ממשיכין בחינת התקון שנמשך על ידי תענית, כי גם זה הוא בחינת תענית שעות, ועל ידי זה נשלם הדבור ומוציאין אותו ממצר הגרון, וזוכין לדבר דבורים שלמים לפני השם יתברך בתפלתו, ועל ידי זה נשלמת האמונה, שהיא בעצמה בחינת התפלה, כידוע. גם על ידי זה זוכין להתחיל לעסק בעבודת השם בכל בקר מחדש בבחינת: חדשים לבקרים. (שם, אות ה):

ג.
על ידי העוונות גורמין, חס ושלום, שנתערב ונחלף רוח האדם ברוח הבהמה, שזה בחינת החלוף שנחלף הבן מלך בבן העבד, וזה סוד כל הקרבנות כולם, לברר רוח האדם מרוח הבהמה, וכל אחד כפי מה שמערב על ידי עוונותיו רוח האדם ברוח הבהמה - כשאינו זוכה לתקן בחייו, חס ושלום, אזי הוא צריך לקבל ענשו להיות נע ונד בתוך כף הקלע ולבקש הניצוצות ורוח האדם שאבד והפיל בתוך רוח הבהמה, עד שמקבל ענשו בשלמות, ואז יתתקן, כי הענש הוא בשביל בשביל תקון. ועל ידי שאומרין פרשת הקרבנות ופרק איזהו מקומן וכו', נחשב כאלו הקריב קרבנות באלו המקומות, ועל ידי זה זוכה לברר כל בחינת רוח האדם מרוח הבהמה מכל המקומות שנפלו שנפלו לשם, ומתקנין ומעלין אותן משם וזה בחינת פסוקי דזמרה שאומרין אחר כך, כי עקר ברור רוח האדם מרוח הבהמה הוא על ידי נגון, שזה בחינת כהנים בעבודתם ולויים בדוכנם. (הלכות ברכות השחר, הלכה ג', אות כז כח):

ד.
כל הענין של הבן מלך שנחלף עם בן העבד, המבאר בספורי מעשיות, הוא כולל כל התורה כולה, וכל מה שעבר מתחלת חטא אדם הראשון, שנתגרש מגן עדן וכו', עד הגמר, שיבוא משיח צדקנו ותשוב המלוכה לבן המלך האמתי וכל עקר עבודת האדם בזה העולם הוא רק בענין זה, כמבאר בפנים, ועל זה סובב והולך סוד ברכת השחר וקרבנות ופסוקי דזמרה וקריאת שמע ושמונה עשרה, ושמונה עשרה, כמבאר בפנים. (שם, כז, כח, חט):

ה.
עקר שמחתן של ישראל הוא על ידי אמונה בחינת: אנכי אשמח בהשם, וזה בחינת קריאת שמע, שהוא יסוד האמונה ומחמת שהשמחה הוא קומה שלמה עם רמ"ח

איברים, על כן קורין אחר שמע ישראל שלש הפרשיות וכו', שהם רמ"ח תבות שיש בקריאת שמע, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה. ועל ידי שמחה זוכין לגאולה בחינת: כי בשמחה תצאו, וזה בחינת ברכת גאולה שאחר קריאת שמע. וצריכין לסמך גאולה לתפלה, כי עקר שלמות עבודת התפלה - כשהוא בשמחה, בחינת: עבדו את השם בשמחה, והתפלה הוא בחינת דבקות בהשם יתברך, כידוע, שזהו תכלית השמחה לשמח בו יתברך ולהדבק בו בדבקות עצום ונפלא. ועקר בנין השמחה הוא על ידי עשרה מיני נגינה, ועל כן עקר התפלה הוא במנין עשרה, ועל כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה: כל תפלה שאין בה מתפלת פושעי ישראל וכו', כי זהו עקר שלמות השמחה - להפך כל מיני יגון ואנחה לשמחה, כדי שיהיה נעשה מהם מרכבה לקדושה, וזה בחינת חלבנה שבקטרת, כי קטרת הם גם כן בחינת שמחה, בחינת: קטרת ישמח לב, והחלבנה הוא בחינת היגון ואנחה, שנהפך גם כן לשמחה, ועל כן צריך כל אחד לזהר להתפלל בצבור דיקא, בכדי שאפלו אם יש בו אחיזת היגון ואנחה, יתהפך גם כן לשמחה על ידי קדושת רב הצבור, ועל כן התפלה היא רפואה לכל, כי כל הרפואות הם על ידי שמחה. (הלכות קריאת שמע, הלכה ב'):

1.
כל המחשבות זרות וכל הבלבולים כולם הם בחינות: ערלת לב, חרפת לב, שבירת לב - כי הם מחרפין ומבזין ושוברין לבו של אדם וזהו עקר עבודת התפלה - לטהר ולזכך הלב מכל אהבות רעות ומכל התאוות והבלבולים, שהם בחינת חרפת לב, ערלת לב כנ"ל, על ידי הדבור של התפלה, שהוא בחינת צדיק מושל, שהוא בחינת הנקודה הקדושה, ששם שורה אור האהבה הקדושה, ועל כן בשעת התפלה מתגברין ביותר כל הבלבולים וכל המחשבות זרות שבלב, כדרך הנלחמים זה עם זה - כשבא צד אחד לבטל את חברו, אזי חברו רוצה להתגבר כנגדו, על כן באמת בשעת התפלה היא מלחמה גדולה, וצריך לזהר מאד לקשר הדבור של התפלה, שהוא בחינת הנקודה הנ"ל אל הלב, כדי לבטל חרפת לב הנ"ל. (הלכות נשיאת כפים, הלכה ה', אות ב):

2.
בשעת המנחה, אז תקפא דדינא שלטא, שמשם כל המניעות מעבודת השם יתברך, ועל כן הזהירו רבותינו זכרונם לברכה ביותר, שלא לאחר תפלת המנחה, כמבאר במשנה: לא ישב אדם לפני הספר, וכו', מחמת שאז שכיחים המניעות ביותר, מחמת שאז הזמן שרב העולם טרודים במשא ומתן ופרנסתם, שמהם כל המניעות מעבודת השם יתברך, ואז צריך האדם להתגבר ביותר ברצונות חזקים וכסופין גדולים להשם יתברך, כדי שיזכר בהשם יתברך בתוך המשא ומתן, בתוך תקף המניעות, שזהו העקר וזה בחינת תפלת

המנחה, כי התפלה היא עבודה שבלב, בחינת רצון, אך עקר התגברות הרצון צריכין בשעת מנחה, ועל כן הזהירו עליה רבותינו זכרונם לברכה ביותר, כי על ידי תפלת מנחה זוכין להמשיך ההמתקה של מנחה של שבת, שאז עקר הארת הרצון, רעוא דרעוין, כידוע, ומחמת שהרצון דקדושה הוא בחינת מנחת עני, על כן קראו רבותינו זכרונם לברכה לתפלה זאת בשם מנחה. (הלכות ברכות הריח, הלכה ה', אות ח):

ח.
בכל היום טרוד האדם בעסקים, במשא ומתן שלו, שהוא בחינת שנה תפלת המנחה הוא, שיזכר בהשם יתברך ויתעורר משנתו, שהוא בחינת המשא ומתן, ויפסיק להתפלל מנחה, ועל כן תפלת המנחה היא בחינת ראש השנה, שהוא בחינת התעוררות השנה, כי יצחק תקן תפלת המנחה, שזה בחינת ראש השנה, פחד יצחק, ועל כן אז דינא שריא ומחמת שעקר יניקת החיצונים הוא מבחינת דינים, על כן גזרו אז, שלא יתחיל לאכל ובמלאכה, כדי שלא ישכח להתפלל, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה: לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, כי אז צריך זהירות יותר מחמת הנזכר לעיל. (הלכות תפלת המנחה, הלכה א'):

ט.
תפלת המנחה בכונה מסוגל לאמונה, ועל כן זכה אליהו לגלות אז האמונה הקדושה בעולם. (שם):

י.
לפעמים האדם בקטנות כזה, עד שאינו יכול להרים קולו כלל, אוף על פי כן אל יתיאש את עצמו מתפלה ותחנונים ויקים: ושפלת מארץ תדברי.. ומעפר אמרתך תצפצף, שזה בחינת: ממעמקים קראתיך השם - מעמקי עמקים, פנימיות הלב, בחינת: צעק לבם אל השם, שזה בחינת תפלה בלחש, שתקנו חכמינו זכרונם לברכה בשביל קטנים שבקטנים וגם בשביל גדולים שבגדולים, כי הקטנים מאד, כל תפלתם היא בחינת תפלה בלחש כנ"ל, וכל תקונם - על ידי גדולי הצדיקים, שמתפללים גם כן בלחש, כי עולים בתפלתם עד בחינת עתיקא, ששם בחינת לחש, בחינת: חכם חרשים ונבון לחש, כי שם בחינת: סיג לחכמה - שתיקה, וזה בחינת: מה תצעק אלי - בעתיקא תליא מלתא, כמבאר בזהר הקדוש, הינו כי שם בעתיקא אין צעקה, רק שתיקה ולחש, וזה בחינת: השם ילחם לכם ואתם תחרישון, כי שם בשעת קטנות צריכין לצעק אל השם יתברך הרבה, אך לכל עת, כי צריכין להתחזק גם אז בתפלה ותחנונים להתפלל בלחש ומעמק הלב על כל פנים, כנזכר לעיל, ואחר כך זוכין להתפלל בקול רם, שזה בחינת תפלה בלחש ואחר כך מתפלל השליח צבור בקול רם. (שם הלכה ז', אות כז):

יא.
יעקב אבינו, עליו השלום, זכה בגדל קדושתו להוריד את עצמו לעמק הנפילות של כל ישראל בכלל ובפרט ושבכל דור ודור עד עקבות משיחא, ועל כן תקן תפלת ערבית, שהוא בעת החשך הגמור, כי הוא מאיר בלב ישראל, שאפלו בתכלית החשך הגמור צריכין להתחזק גום כן לעסק בתפלה, כי לית רעותא טבא דאתאבד וזה תקן בעת שזכה לפגע במקום ההוא, שהוא מקום בית המקדש, ושם זכה להשיג בשלמות עצם מעלת האתערותא דלתתא, שאפלו התעוררות כל דהו, מאיזה בחינה ומדרגה שהוא אינו נאבד לעולם, כי הצדיק האמת בחינת יעקב משגיח על זה ומקבץ ומאסף הכל ובונה מזה בנינים נפלאים, כמבאר כל זה בפנים, על כן תקן תפלת ערבית, שאפלו בחשכת לילה ואפלה ממש יתעורר האדם להתפלל ולצעק אליו יתברך בבחינת: מבטן שאול שועתי, כי גם צעקה מהשאול תחתית אינו נאבד לעולם. (שם אות פב, פט):

יב.
באמת כל מה שהשם יתברך עושה עם האדם, הכל הוא לטובתו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, שצריך האדם לומר: כל מה דעבדין מן שמיא - לטב עבדין, ואם כן, לכאורה, קשה למה צונו השם יתברך להתפלל על הצרה, רחמנא לצלן, הלא כל היסורים והצרות, חס ושלום, הם טובות גדולות באמת לזכותו על ידם לחיים נצחיים, אך באמת בודאי מה שהשם יתברך עושה להאדם, הכל לטובה, ואף על פי כן האדם צריך להתפלל ולבקש מהשם יתברך לצאת מהצרה לרוחה, כי עקר בריאת העולם היה בשביל האדם הבעל בחירה, שיהיה הכל נמסר ביד האדם, הינו שהאדם דיקא יעשה כלים וצנורות להמשיך שפעו וחסדו יתברך למטה, ובלא תקוני הכלים, הנעשים על ידי האדם, אין שפע החסד יכול לירד למטה, כי אם ירד החסד קדם תקוני הכלים, אז יהיה בבחינת: רבוי השמן גורם כבוי הנר, ואזי החסד נתהפך לדין קשה, חס ושלום. ועקר תקון הכלים הוא על ידי תורה ותפלה, והעקר על ידי התפלה, ועל כן קדם שמתפלל האדם, בודאי הוא טובה גדולה כל מה שבא על האדם, אפלו יסורין, חס ושלום, כי הכל - לטובתו, כי לפי מעשיו אין יכול לירד לו שום שפע וחיות כי אם על ידי זה, וגם זה בחסד גדול, כי אם היו משפיעין לו רק חסד בלא דין כלל, היה חס ושלום, בבחינת רבוי האור, שמזיק יותר, על כן עקר התקון - על ידי התפלה, כי על ידי התפלה ממתיק דינים ומתקן כלים באפן שיוכל לקבל שפע חסדו יתברך בלא היסורים, רק על ידי תקוני הכלים שתקן על ידי התפלה, ועל כן עקר תקון התפלה הוא על ידי שמסתכלין על התכלית וכוללין כל התפלה באחד, ששם כולו טוב, וכמבאר בפנים, כי בלא זה אין יכולין להתפלל כלל מחמת קושיא הנ"ל, וכמו שהקשו רבותינו זכרונם לברכה: וכי נותנין לתינוק מה

שרוצה, כי מאחר שהשם יתברך יודע האמת, שהיסורין אלו מחסרון פרנסה וכיוצא הוא לטובתו הנצחית, ואיך ישמע השם יתברך תפלתו לתן לו מה שיבקש ויגרם לו על ידי זה רעה לנצח, חס ושלום וכעין מה שכתוב: יש עשר שמוש לבעליו לרעתו, וכמובא בזהר הקדוש: חיכת בהון בעותרא בהאי עלמא ולבתר קטילת לון, חס ושלום, על כן באמת עקר תקון התפלה הוא על ידי שמסתכלין על התכלית האמת באמת, ויודעים ומאמינים שהכל לטובה, ואז דיקא יכול להתפלל אחר כך על כל מה שצריך, כי אז יכול להמשיך תקונים מאור הרשימה של הבטול אל התכלית, שעל ידי זה יהיו נעשים כלים להמשיך בהם רב שפעו וחסדו יתברך בשלמות באין מחסור כל דבר:

פרנסה ועשירות ובריאות, ובריאות, בני, חיי, מזוני, ואף על פי כן לא יבוא לו על ידי זה שום נזק והפסד, חס ושלום, בשום צד, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, רק הכל יהיה לטובה נצחית גם כן, מאחר שכבר תקן כלים כראוי לקבל בהם שפע החסד, ועל כן באמת אין אדם יודע להתפלל בשלמות, כי אם הצדיקים האמתיים, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: מי שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים ושאר בני אדם צריכים לקשר תפלתם לצדיקים הנ"ל, והם יעלו תפלתם כראוי, שימשיכו להם שפע מה שצריכין: בני, חיי ומזוני וכו', באפן שלא יזיק להם לנצח, חס ושלום, רק אדרבא, על ידי השפע דיקא יתתקנו וישובו אל השם, ועל כן באמת יש בענין זה של התפלה נפלאות ונסתרות הרבה, ועל כן באמת אסור להתעקש ולדחק עצמו על שום דבר בתפלתו, וכמבאר במקום אחר, כי אולי באמת אי אפשר למלאת בקשתו אפלו על ידי התפלה, כי יזיק לו יותר, חס ושלום, כשימלאו בקשתו, ואם ידחק ויתעקש מאד בתפלתו, יוכל להיות שיפעל אצל השם יתברך למלאת בקשתו, כי האדם יש לו כח גדול לפעל בתפלתו, אבל לא יהיה לו לטובה, חס ושלום, כי עדין לא זכה בתפלתו לתקן הכלי בשלמות, שצריך לקבלת השפע שהוא רוצה, נמצא, שכל זמן שאין מתפלל על צרכיו, אזי כל החסרונות שחסר לו הם לו לטובה גדולה, אך על ידי התפלה מתקן כלים כראוי, שעל ידי זה יוכל לקבל שפע החסד למלאת כל החסרונות שלא ולא יזיק לו כלל לנצח גם כן, וכל זה - על ידי שמסתכלין באמת אל התכלית, שכולו טוב כנ"ל, ועל כן באמת עקר התפלה צריך שתהיה באמת בשביל תכליתו הנצחי, וזה בחינת מה שמובא בספרים, שעקר התפלה צריכה שתהיה בשביל להשלים חסרון השכינה, כביכול, ועל כן אפלו התפלה שמתפלל על צרכיו הגשמיים, יתפלל שיתן לו השם יתברך כל צרכיו באפן שיצליח על ידי זה לנצח, וזה בחינת סדר התפלה שמונה עשרה, שסדרו לנו חכמינו זכרונם לברכה, ומתחילין תחלה בשבחו של מקום - בשלש הראשונות, ומזכירין

בברכה ראשונה איך שהוא יתברך גומל חסדים טובים וכל מה שעושה הכל לטובה והוא מלך עוזר ומושיע ומגן ואחר כך בברכת מחיה המתים, כולל גם כן שאר ישועות ופרנסה ורפואה, וכולל אותן כמה פעמים עם ענין של תחית המתים, הינו שאנו משבחין ומודים להשם יתברך, שכל מה שעושה עמנו הוא לטובתנו הנצחית, שהוא בחינת תחית המתים, ורק בשביל זה הוא מצמיח לנו ישועות נפלאים בכל עת בגשמיות גם כן: בענין פרנסה ורפואה וכיוצא, הכל באפן שיצליח על ידי זה לנצח, גם אחר התחיה, וממילא מובן, שגם מה שלפעמים נתעכב השפע, חס ושלום, הכל הוא לטובתנו הנצחית אחר התחיה, כי הלא מאחר שהשם יתברך הוא טוב ומיטיב כל כך וכל יכול ועושה חסד עם כל העולם בכל עת, מכלכל חיים וכו', אם כן מאין בא זה שלפעמים נתעכב השפע, בודאי צריכין להאמין, שהוא רק בשביל טובה נצחית, ועל כן הזכיר שם בברכה זו כמה פעמים ענין תחית המתים בסמוך לענין פרנסה, כי בענין הפרנסה מתעוקם לב האדם ביותר וקשה לו בכל פעם על עכוב הפרנסה, על כן צריכין להזכירו בענין זה ביותר, שכל הפרנסה והכלכלה, שמכלכל השם יתברך את האדם - הכל הוא בשביל טובתו הנצחית אחר תחית המתים, ומחמת סבה זו עצמה מתעכב הפרנסה לפעמים בשביל טובתו הנצחית אחר כך אומרים קדושה וברכת אתה קדוש, שזהו בחינת עצם התכלית, שיזכו כל ישראל לאחר התחיה שיקדישו שמו יתברך בכלל כל הקדושים אשר יהללוך סלה ואחר שכבר סדרו שבחו של מקום והודיעו, שכל מה שעושה השם יתברך הכל לטובה, אחר כך מתפללין על צרכיו, וגם זה מתפללין תחלה העקר על התכלית: על דעת ותשובה וסליחת עון, ואחר כך מתפללין על צרכי הגוף, אבל כל כונתנו גם בזה רק בשביל התכלית הנצחי, כי אנו יודעים ומודים, שהשם יתברך כל יכול, וכל מה שעושה עמנו - הכל לטובה, רק אוף על פי כן רצונו יתברך, שנתפלל לפניו על צרכינו בכדי לעשו"ת כלים לקבל השפע בשלמות, והעקר - רק בשביל התכלית הנצחי, ועל כן אנו אומרים קריאת שמע קדם התפלה, כי על ידי קריאת שמע אנו נכללין באחד, ואז דיקא יכולין להתפלל, כנזכר לעיל. (הלכות מילה, הלכה ה ', אות דף, ה, ז):

יג.

צריכין להתחזק מאד באמונה שלמה להאמין בעצמו, שיש לו כח לפעל כל דבר בתפלתו, כי יש כמה מיני חלישו"ת הדעת בלב האדם בענין זה, כאשר יודע כל אחד בעצמו, ורב בני אדם נדמה להם, שאין להם כח לזה, ועל כן אינם מתחזקים בתפלה, ועל כן צריכין להתיגע ביגיעה ועבודה גדולה מאד לחזק את עצמו להתפלל בכונה. ועקר היגיעה היא בתחלה, דהינו בעת שמתחיל להתחזק להתפלל בכונה בבחינת כל התחלות קשות, כי

אז עדין לא ראה שום פעולה על ידי תפלתו, אבל כשזוכה להתגבר בכל כחו להתפלל בכונה, עד שזוכה לפעל איזה דבר בתפלתו, כגון שהתפלל על איזה דבר ונענה, אז הוא מתחזק בזה להאמין גם בעצמו, שיש לו כח לפעל בתפלתו, מאחר שרואה, שכבר שמע השם יתברך גם תפלתו ונענה, ואז נעשה אצלו כלי שלמה לקבל השפע על ידי דבורי התפלה, כי עקר התהוות הכלי הוא על ידי האמונה, דהינו על ידי שמאמין גם בעצמו, שהשם יתברך שומע תפלתו. (הלכות נחלות, הלכה ד', אות ד):

יד.

יש שני מיני קלפות, שמבלבלין דעת האדם מלהתחזק בתפלה, והם קלפות עשו וישמעאל, שזה בחינת קלפות הערלה והפריעה קלפת עשו עמלק הוא בחינת הערלה הגמורה, כי הוא כופר בעקר ואינו מודה בתפלה כלל ומטעה לב האדם לומר, שאין התפלה מועלת, חס ושלום, מאחר שמתארך הגלות כל כך, ובכל יום צועקים ואינם נושעים ועל ידי מצות מילה, שחותכין הערלה דחפיא על ברית, על ידי זה מבטלין קלפתו הרעה ונמשך בחינת תקון הברית, שעל ידי זה זוכין להתחזק בתפלה תמיד, כי עקר תקון התפלה הוא על ידי תקון הברית אבל עדין יש קלפה אחרת, בחינת קלפת עור הפריעה, שהוא בחינת קלפת ישמעאל, שמשם נמשך טעות אחר בלב האדם להתרשל בתפלה, חס ושלום, מחמת שנדמה לו, שכבר שמע השם יתברך בודאי את תפלתו, בפרט כשרואה איזה צמיחת קרן ישועה, שאז נדמה לו, שכבר נתקבלה תפלתו, והוא מתרשל להתפלל יותר, וזה נמשך מבחינת קלפת ישמעאל, שנקרא כן על שם: כי שמע השם אל עניך, ותרגומו: ארי קבל השם ית צלותיך, ובאמת אפלו כשאין רואין עדין שום ישועה, צריכין להאמין שאין שום תפלה לריק, חס ושלום, ולהתחזק בתפלה יותר, וכן להפך, אפלו כשרואין איזה ישועה, אסור לבטל ולהתרשל מתפלתו על ידי זה, רק צריכין לשמח בישועתו ולהיות מודה על העבר וצועק לעתיד לבוא, כי עדין אנו צריכין הרבה, ישועות מאד כל ימי חיינו, עד שנזכה לבוא למה שאנו צריכין לבוא, אשר בשביל זה באנו לעולם הזה, ואם יתרשל בתפלה על ידי שנדמה לו שכבר פעל בתפלתו הרבה, שזה נמשך מבחינת קלפת ישמעאל, בחינת קלפת הפריעה - על ידי זה, חס ושלום, נתעכב גמר ישועתו ויתארך גלותו, חס ושלום, ואז יחזר ויתעורר קלפת עשו עמלק, שהיא בחינת קלפת הערלה, ויטמטם לבו לגמרי מלהתחזק בתפלתו על ידי זה בעצמו שרואה, שזה כמה שצועק ואינו נענה עדין לזכות לישועה שלמה וזה בחינת: מל ולא פרע, כאלו לא מל, וזה בחינת: וישב מרדכי, ודרשו רבותינו זכרונם לברכה, ששב לשקו ולתעניתו, כי

אף על פי שכבר ראה ישועות נפלאים כזאת, שהרכיבוהו על סוס המלך וקראו לפניו וכו', אוף על פי כן לא נתרשל על ידי זה מתפלתו וצעקתו וכן אצל אסתר כתיב: ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך וכו', ותבך ותתחנן לו להעביר את רעת המן וכו', וזה מרמז על כלל כנסת ישראל, שהם בחינת אסתר, שאפלו כשרואין ישועות ונסים גדולים ונפלאים, שהסטרא אחרא בחינת המן עמלק כבר נפלה מאד, ותלו אותו אותו בניו על העץ אוף על פי כן אינם מסתפקים בזה, ועדין הם עומדים ומתפללים ובוכים ומתחננים לפניו יתברך, כבן המתחטא לפני אביו, להעביר את רעת המן, שהוא הסטרא אחרא, לגמרי, שיזכו להטהר ולהתקדש לגמרי, כי אף על פי שבודאי צריכין להודות הרבה על הישועות שכבר נעשו לו, אוף על פי כן עדין אנו צריכין להרבות בתפלה מאד, כי עדין אנו צריכין ישועות רבות כל ימי חיינו, על כן צריכין להתחזק להרבות בתפלה תמיד. (שם, אות כג, כד):

ערך תפלין

א.

תפלין נכתבין על עור בהמה - זה בחינת בני אדם, שערומים בדעת כאדם ומשימין עצמן כבהמה, שצריכין לשום עצמו כבהמה לסלק דעתו לגמרי כאלו אין לו שום דעת כלל ולסמך רק על אמונה, ואזי נזדכך מחו על ידי זה ונפשט עקמימות שבלבו, כי כשרואה אדם, שיש לו עקמימות בלבו, בפרט כשיש לו, חס ושלום עקמימות הרבה בלבו, אזי הוא צריך לסלק דעתו לגמרי כאלו אין לו שום דעת כלל, וילך רק בתמימות ופשיטות לבד, ואזי זוכה אחר כך לדעת גדול מאד ולפשט עקמימות שבלבו, שכל זה בחינת תפלין. (הלכות תפלין, הלכה ד', אות ו):

ב.

אמרו רבותינו זכרונם לברכה: בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו - לא היה יכול לו. בכל יום יצרו מתגבר עליו, זה נמשך מבחינת: בתחלה עלה במחשבה לברא את העולם במדת הדין, שזה הדין מתעורר בכל יום ורוצה, חס ושלום, לנהג העולם בבחינה זאת, ומשם מתעורר ומתגבר היצר הרע, שנמשך משם בכל יום ויום, כי עקר היצר הרע והסטרא אחרא נמשך מבחינת דינים, שנמשכין מתחלת הצמצום של חלל הפנוי, אך השם יתברך מרחם תכף ומקדים מדת הרחמים למדת הדין, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה: ראה שאין העולם מתקים וכו', שזהו בחינת העזר והסיוע, שמסיע להאדם בכל יום לשבר את היצר הרע, שהוא ממדת הדין וזה בחינת תפלין דרש"י, שהחסדים קודמין לגבורות, וזה בחינת: הקדים מדת הרחמים ושתף למדת

הדין, שזהו עקר ההנהגה והקיום של כל העולם, ועל כן עקר התפלין, שהכל מניחין, הם של רש"י כי זהו עקר הנהגת העולם וקיומו על ידי בחינה זו אבל יש צדיקים גדולים כל כך, שאין צריכין סיוע דלעלא, והשם יתברך מתנהג עמהם כמו בתחלת המחשבה, הינו במדת הדין, והם עומדים בכל הנסיונות והיסורין והצרות, הנמשכין ממדת הדין הנ"ל, ונשארים על עמדם, והם ממתיקין הדין בשרשו בתחלת המחשבה, כי מאמינים ויודעים, שהדינים והיסורים בעצמן הם טובות גדולות, ועל ידי זה באמת הם זוכים לעלות ולהכלל בתחלת המחשבה, שזה בחינת: כך עלה במחשבה, הנאמר על מיתת רבי עקיבא וזה בחינת תפלין דרבנו תם, שהם בחינת מחין גבוהין ביותר, ושם הגבורות קודמין לחסדים, שזה בחינת ההנהגה שעלה בתחלת המחשבה, בחינת הנהגת הצדיקים הגבוהים הנ"ל ועל כן מי שרוצה לקרב את עצמו להשם יתברך, להמשיך על עצמו תוספת קדושה, צריך להניח תפלין דרבנו תם גם כן, כי כל ההתרחקות מהשם יתברך נמשך מהיצר הרע, ששרשו ממדת הדין, שנמשך מתחלת הצמצום של חלל הפנוי, ועל כן עקר תוספת קדושה נמשך על האדם על ידי תפלין דרבנו תם, שנמשכין מבחינת הצדיקים הנ"ל, העולים לבחינת שרש הדין וממתיקין הכל בשרשם, שעל ידי זה נמשך כח על כל הרחוקים לשבר ולבטל היצר הרע שנמשך משם. (שם, הלכה ה', אות כז כח):

ג.

עכשו, בעקבות משיחא, בסוף הגלות, שהגלות והבעל דבר והסטרא אחרא מתגברין מאד, והעקר מה שמתגבר ומתפשט מאד האפיקורסות בעולם, וכל ההתגברות הזה הוא בחינת חבלי לדה, חבלי משיח, שכל זה נמשך משרש הדין של בחינת חלל הפנוי הנ"ל, ועל כן אין כח לעמד עכשו כנגדם, כי אם בכח הצדיקים הגדולים מאד הנ"ל, שיכולין לכנס לשם, לתוך בחינת חלל הפנוי, ולהמתיק הדין בשרשו, שעל ידי זה נתבטל כל כח היצר הרע של כל באי עולם שנמשך משם. על כן צריך כל אחד לזהר להניח תפלין דרבנו תם, שהם נמשכין מבחינת מחין הגבוהים של הצדיקים הנ"ל, כדי לקבל כח מהם לשבר את היצר הרע, שהתגבר עכשו מאד, שנמשך משם. (שם, אות כט):

ערך תוכחה

א.

לפעמים כשאדם מוכיח את עצמו או את חברו ומתחיל להזכיר המעשים רעים שעשה, אזי שכיח שיפל עוד יותר ויותר, כי נופל בדעתו מאד, ויש שנפלו מאד על ידי זה וכל זה נמשך מבחינת התוכחה שאינה כראוי, שמחלשת כח הנשמה על ידי שמעוררין הריח רע של עוונות, כי עקר התוכחה צריכה להיות בבחינת מטה כלפי חסד, לחפש למצא

בעצמו וכן בחברו על כל פנים איזה נקודות טובות, והתוכחה תהיה בדרך חסד לחזק את עצמו ואת חברו בהשם יתברך ולבטח ברחמיו העצומים, שיש אצלו חסד כזה, שגם כל המעשים רעים יכולין להתהפך לזכויות, אפלו אם הרבה לפשע מאד, חס ושלום, כי עם השם החסד והרבה עמו פדות וכו', ועקר התוכחה תהיה באפן שיחזק את עצמו ואת חברו להתעורר להשם יתברך ולהתחיל מעתה להתקרב אליו יתברך, ולא שיקלקל יותר על ידי תוכחתו, שיפל חס ושלום יותר ולתוכחה כזאת אין זוכין כי אם על ידי שמקשרין עצמו לצדיקי הדור, שהם בחינת משה, שעל ידי תוכחתם מוסיפים ונותנים ריח טוב בהנשמות. הלכות ציצית, הלכה ה', אות ז):

ב.

עקר החיוב לדבר עם חברו ביראת שמים ולהאיר בו הדעת האמתי הוא רק בשביל להרחיב דעתו של חברו, כי העקר - להוציא את עצמו ואת חברו מבחינת מחין דקטנות לבחינת מחין דגדלות, הינו להשתדל שיתגדל ויתרחב הדעת ביותר בכל פעם, שזה בחינת הרחבת גבול ארץ ישראל, בחינת: והרחבתי את גבולך, על כן כל אחד העוסק בזה לדבר עם חברו מהדעת הקדוש האמת, ובכל פעם צריך לזהר לעסק סיג לדבריו ולשתק במקום שצריכין לשתק, בכדי שלא להרס את הגבול של חברו לגמרי, שזה בחינת אסור הסגת הגבול, שלא די שאינו משתדל להרחיב גבולו של חברו, אף גם הוא מצר לו ביותר ונכנס בתוך גבולו, כי כל אחד מישראל יש לו גבול בפני עצמו בדעתו להשיג ולהבין עד הגבול דיקא בבחינת: ועלית אתה ואהרן וכו', ודרשו רבותינו זכרונם לברכה: אתה מחצה לעצמך ואהרן מחצה לעצמו וכו', ועל כן אף על פי שבודאי מצוה גדולה לדבר עם חברו בכל פעם ביראת שמים ולרחם עליו ולהוציאו מעוונות וקלקולים שלו, אוף על פי כן צריכין לזהר מאד, שיהיה העסק לטובה ולא לרעה, לתקן ולא לקלקל יותר, חס ושלום, שלא להסתכל ביותר בגנותו של חברו ובחסרונותיו, כי רב הקטטות והמריבות ושנאת חנם נמשך רק מזה, מה שכל אחד מסתכל שלא בעין יפה בחברו ומחפש למצא בו רק הפגמים ומדות רעות, עד שנדמה לו, שאי אפשר לסבלם, וממילא כמו כן מסתכל בו חברו גם כן להפך, כי כמים הפנים לפנים וכו', עד שנתעורר שנאת חנם וקטטות ביניהם, עד שעל ידי זה נחרב נחרב בית מקדשנו ונתארך עלינו הגלות, והכל רק על יד על ידי שנאת חנם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, שכל זה בא רק על ידי זה שמסתכל ביותר בחברו, כי באמת צריכין לדון את כל אדם לכף זכות, כי אף על פי שבודאי צריכין לדבר עמו ולהאיר דעתו ולהוציאו ממה שצריכין להוציאו, שכל זה הוא בחינת דין ומשפט, כמבאר בפנים, אבל צריכין שיתגבר הרחמנות לכנס עם חברו לפנים

משורת הדין, לבלי להסתכל בו לרעה כי אם לטובה לטובה ולדונו לכף זכות תמיד, שיוכל לדבר עמו, וכמבאר במקום אחר, שזה בחינת מצות ועשית הישר והטוב, שמזה למדו רבותינו זכרונם לברכה לעשו"ת לפנים משורת הדין, וגם למדו מזה דין בן המצר, שהוא בחינת המצוה להשתדל ולהרחיב את גבול חברו, ושניהם - אחד. (הלכות שותפין בקרקע, הלכה ה', אות יד טז):

ערך תשובה

א.
מי שהוא במדרגה תחתונה, צריך דיקא למצא זכות בעצמו, כדי שלא יפל לגמרי, חס ושלום, ועקר טהרתו ותשובתו על ידי זה דיקא, וזה בחינת טהרת הפרה אדומה. (הלכות השכמת הבקר, הלכה א', אות יב):

ב.
עקר התשובה הוא לשוב מגדלות, שמזה באים כל החטאים, חס ושלום, ולהשפיל עצמו ולהרגיש שפלותו ופחיתותו באמת, כי עקר התשובה היא ההכנעה והשפלות ולב נשבר לפני השם יתברך, על ידי זה מוחל לו על כל החטאים ונתבטלים ממנו כל הדינים. (הלכות נטילת ידים שחרית, הלכה ג', אות ה):

ג.
אמרו רבותינו זכרונם לברכה, שעל עוון החמור הוצאת זרע לבטלה, רחמנא לצלן, אין מועיל לו תשובה, ובאמת כך ראוי לו, כמבאר בפנים, אבל באמת אוף על פי כן אין לך דבר שעומד בפני התשובה, אך עקר תשובתו הוא על ידי הצדיק הדור, כמבאר בפנים. (הלכות תפלין, הלכה ב', אות יא):

ד.
אין לך דבר שעומד בפני התשובה, ואפלו על פגם טפי המח, שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שאין מועיל תשובה, כנזכר לעיל, וכן על אלו שמבאר במקרא: כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים, אבל באמת לאמתו מועיל תשובה לכל החטאים, כמו שמצינו כבר כמה וכמה רשעים, שפגמו בטפי המח וכפרו בעקר ואף על פי כן נתקבלו נתקבלו בתשובה. רק מחמת שפגמו כל כך, על כן צריכין להצטרף ולהתנסות ולעמד בנסיון הזה של ההתרחקות הזאת, דהינו שכותבין עליו שאין מועיל תשובה, וכשהוא פתי וסכל ואינו מרחם על עצמו שלא לאבד את עולמו, חס ושלום, אזי מוצא פטור לעצמו להתרחק מן התשובה, מאחר שכבר נכתב עליו שאין מועיל לו תשובה, חס ושלום אבל מי שחושב באמת על תכליתו, ויש לו רחמנות על עצמו ומחשב את דרכיו, כי אוף על פי כן מה יהא בסופו ומה יעשה ליום פקודה, אזי כל מה שמוצא ורואה

שמרחקין אותו יותר, הוא מרחם על עצמו יותר וצועק אל השם יתברך ויותר מעמקא דלבא, עד ישקיף וירא השם מן השמים, כי אף על פי שכבר נכתב עליו שאינו מתקבל בתשובה, אוף על פי כן צועק אל השם יתברך על זה בעצמו, שפגם כל כך עד שמרחקין אותו כל כך, ואף על פי שאני יודע שראוי להרחיקני מגדל הפגמים שלי, ובודאי כל מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, הכל אמת ויציב, אוף על פי כן אני יודע ומאמין, שיש חסדי השם יתברך, ורחמים גדולים גדולים כאלו אצל השם יתברך, עד שיכול לקרבנו גם כן ברחמים ולקבלנו בתשובה שלמה, כי אוף על פי כן הלא אמרו רבותינו זכרונם לברכה בעצמן: אין לך דבר שעומד בפני התשובה, ואזי כשזוכה לעמד בנסיון הזה של ההתרחקות כל כך ואף על פי כן שב בתשובה שלמה, אזי השם יתברך מרחם עליו ונתקרב על ידי זה דיקא, על ידי שעמד בנסיון הזה של ההתרחקות, וזה בחינת: התרחקות - תכלית ההתקרבות. (שם, הלכה ד', אות ד):

ה.

עקר כל הפגמים של כל החטאים הם בבחינת העשרים ושתים אתון, שממשיך חס ושלום האותיות, שיש באותו הדבר שעובר עליו, למקום שממשיך להסטרא אחרא וכו', רחמנא לצלן, כי עקר החיות של כל הדברים הם האותיות שיש בהם, כידוע, ועל כן עקר התקון - על ידי הדבור בבחינת: קחו עמכם דברים ושובו אל השם, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה: אינו מבקש מכם אלא דברים, הינו שירבה לדבר דבורים קדושים של צעקות ותחנות ובקשו"ת ושירות ותשבחות אליו יתברך, עד שיצטרפו ויתקנו כל האותיות לטוב, ובודאי הוא עצה גדולה וקלה, שהכל יכולין לקימה, כי יכולין לזכות לתשובה ולחיי העולם הבא על ידי הדבור לבד, אף על פי שאינו זוכה להתיגע ולטרח בעבודתו כמו הצדיקים והכשרים שהיו לפנינו, שיגעו וטרחו מאד מאד בתעניתים רבים ובסגופים קשים ועצומים מאד ואפלו אם, חס ושלום, עדין עובר עליו מה שעובר, אוף על פי כן אם לא יניח את עצמו לפל לעולם ויחזק את עצמו לדבר דבורים על כל פנים תמיד לפני השם יתברך בצעקות ותחנות ובקשו"ת הרבה להשם יתברך, בודאי סוף כל סוף ישוב להשם יתברך אך הבעל דבר מתגבר על האדם למנעו למנעו גם מזה, והעקר על ידי טרדת הפרנסה, שעל ידי זה אינו עוסק בשלמות אפלו בעצה קלה הזאת לשוב להשם יתברך על ידי הדבור הקדוש על כן צריכין להזכיר את עצמו בכל פעם האמת, כי לא בכח יגבר איש, ואין הפרנסה נמשכת נמשכת על ידי יגיעתו וטרחו לבד, רק הכל בחסדי השם ובישועתו, והדאגות והטרדות אינם מועילים כלל לפרנסה, אדרבא, מזיקים הרבה לפרנסה, ועל כן אפלו הבעל מלאכה ועסק יכול למצא לנפשו כמה שעות ביום לעסק

בהם באמירת תהלים והתבודדות וכו', ועל ידי זה ישוב בודאי להשם יתברך לחיי העולם הבא. (הלכות קריאת שמע, הלכה ה', אות יד):

1.
צריך כל אדם להשתדל מאד לבקש ולחפש אחר האבדות כל ימי חייו, כי זה כל האדם, שנברא רק בשביל זה - לבקש אחר אבדות, שהם בחינת ניצוצות הנפולין, שהם בחינת נאבדים ונדחים, שצריך כל אדם להשתדל מאד לבקש ולחפש אחריהם כל ימי חייו, ובפרט אם כבר חטא ופגם כפי מה שפגם, ובפרט פגם הברית, חס ושלום, שעל ידי זה חזר ואבד בעצמו אבדות הרבה, וצריך לחפש ולבקש מאד אחריהם, וכשיבקש ויחפש היטב, בודאי ימצא, כי: יגעתי ולא מצאתי - אל תאמין. וזה עקר התשובה על העוונות, כמו שכתוב: ושבת עד השם אלקיך וכו', אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וכו', וכתיב: ובקשתם משם את השם אלקיך ומצאת וכו', כי צריכין לבקש ולחפש מאד אחר דרכי הקדושה, כי כל מה שהאדם רחוק מהשם יתברך, הוא מחמת האבדות הנ"ל, שעל ידי זה הוא הולך ותועה כשה אובד, ואינו יכול למצא דרך החיים, ועל כן צריך האדם להשתדל מאד כל ימיו לבקש ולחפש אחר אבדותיו, כי זה עקר התשובה כנ"ל ואם יבקש ויחפש היטב, בודאי ימצא כל מה שצריך לתקון נפשו, ואפלו בעת שאינו זוכה למצא עדין, אוף על פי כן על ידי כל יגיעה וחפוש כבר מצא הרבה, כי אין שום יגיעה ובקשה נאבד כלל, ובודאי מצא כבר הרבה על ידי כל דבור ודבור ועל ידי כל יגיעה וחפוש, כי לית רעותא טבא דאתאבד, ואפלו אם אינו רואה כלל מה שמצא,, ונדמה לו, שעדין לא מצא כלום ועדין הוא רחוק מהשם יתברך כמקדם, אוף על פי כן צריכין להאמין באמונה שלמה, שבודאי מצא הרבה על ידי היגיעה בעצמה, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה יגעתי ומצאתי - תאמין תאמין דיקא, אף על פי שעדין אין רואין מה שמצא. (הלכות ברכות הפרות, הלכה ה', אות א):

2.
עקר התשובה של כל אדם הוא, שישוב בכל פעם מהמחשבות רעות שנלכד בהם למחשבות קדושו"ת בבחינת: יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבתיו וישב אל השם. וזה עקר התשובה, לשוב במחשבתו ממקום שהוא שם למחשבות קדושות, ואפלו אם נתעה במחשבתו כמו שנתעה, אוף על פי כן צריך שיאמין, שבכל מה שמנתק עצמו במחשבתו מרע לטוב הוא יקר בעיני השם, כי הוא ידע יצרנו וכו', ועקר היצר הרע הם המחשבות, כמבאר בפנים. (הלכות תפלת המנחה, הלכה ז', אות ב, צא):

ח.
ענין מה שמבאר בזהר הקדוש, שעל פגם הברית אין מועיל תשובה, ואף על פי כן מבאר בספרים שגם על זה מועיל תשובה, אך עקר תשובתו, שישליך שכל עצמו לגמרי ויתחזק באמונה שלמה וכו'. (הלכות נדה, הלכה ב', אות יא):

ט.
עקר כל הפגמים והחטאים, רחמנא לצלן, נמשכין מבחינת גזל, הינו ממה שהאדם דוחק את השעה, שזה בחינת גזל, כמבאר בפנים, כי אין היצר הרע מצוי אלא לשעתו, ואם יעמד בנסיון בשעה קלה, אזי אחר כך ממילא יתבטל וילך ממנו היצר הרע, על כן עקר תקון התשובה נמשך על ידי הצדיקים הגדולים, שאינם דוחקים את השעה כלל, אפלו בתפלתם, ומתפללים רק ברחמים ותחנונים. גם הצדיקים האלו אינם משתמשים עם המטה עז שלהם, כי אם בשביל להכניע הרע שבעדה, ועל ידי זה זוכין ישראל לתשובה. גם כי עקר ההתרחקות מתשובה הוא על ידי בני אדם המונעים, כי בני אדם הם לפעמים מונעים גדולים מאד יותר מהיצר הרע, הינו על ידי מחלקת והליצנות שלהם וכיוצא, כמבאר בפנים, ועל כן על ידי הצדיקי אמת, שממשיכין חדושי תורתם בשלמות כל התקונים, עד שעל ידי זה מקבלין כח להעניש את המונעים או להשתיק אותם על כל פנים, על ידי זה נמשך התעוררות התשובה בעולם. (הלכות גזלה, הלכה ה', אות יז):

י.
יש שפגם וחטא כל כך, עד שהוא בבחינת גזל את הרבים, שהפגמים שלו נוגעים לכלל ישראל, חס ושלום, ואזי כל תקונו - לעסק בצרכי רבים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: גזל את הרבים - יעשה מהן צרכי רבים, ועקר צרכי רבים הוא לזכותם לתכלית הנצחי, והעקר להשתדל שיהיה לו חלק בהמשכת חדושי תורתם של הצדיקי אמת, שנמשכו בשלמות כל התקונים, עד שעל ידם עקר המשכת תקון התשובה לכל ישראל כנ"ל, וצריכים להשתדל מאד שיתפשטו בעולם, הן על ידי שיסיע בממונו להעוסקים בזה, הן בגופו, הן בשאר הבחינות, כי כל אחד יכול לזכות שיהיה לו חלק בזה, ועל ידי זה יזכה את הרבים בחינת צרכי רבים, וזהו עקר התקון לכל הפגמים שלו, שהם בחינת גוזל את הרבים כנ"ל. (שם, אות יח):

יא.
מה שמובא בזהר הקדוש, שעל פגם הברית אין מועיל תשובה, אך אוף על פי כן על ידי אמונת חכמים בשלמות יוכל להתקן גם עון זה בכח התורה הקדושה, שממשכת המתקה מבחינת חכמה עלאה. (הלכות פריה ורביה, הלכה א, אות י):

ערך תמימות

א.
כשרואה אדם, שיש לו עקמימות בלבו, בפרט כשיש לו, חס ושלום, עקמימות הרבה בלבו, אזי הוא צריך לשום עצמו כבהמה ולסלק דעתו לגמרי כאלו אין לו שום דעת כלל ולסמך רק על אמונה וילך רק בתמימות ובפשיטות לבד, ואזי זוכה אחר כך לדעת גדול מאד בחינת מחין של תפלין. (הלכות תפלין, הלכה ד', אות ו):

ב.
כל העקמימות שיש בלב הרבה בני אדם, שאומרים, שאינם יכולים לעסק בעבודת השם מחמת חסרון פרנסה ושאר יסורין ומניעות, חס ושלום, כל זה נמשך מבחינת המבוכה של הקושיא של צדיק ורע לו רשע וטוב לו, שזאת המבוכה מבלבל הרבה בני אדם, ואפלו מי שאינו נכנס כלל במחשבתו בקושיא זאת, אוף על פי כן כל כל הדבורים הנ"ל, הכל נמשך ונשתלשל משם, ועקר התקון לזה הוא רק תמימות ופשיטות, להשליך כל החכמות ולבלי להרהר אחריו יתברך כלל ולידע ולהאמין ולהאמין כי ישרים דרכי השם ולהתגבר בכל מה שעובר עליו לחטף בכל יום איזה טוב כל מה שיוכל, כי לית יום דלית בה טוב, ולא יהרהר על משפטיו יתברך כלל, שזה עקר האמונה - להאמין שהכל מהשם יתברך ואין להרהר אחריו כלל, כי צדיק וישר הוא, ובזה בעצמו ממתיקין הדינים וזוכין להתקרב להשם יתברך דיקא על ידי כל זה שעובר עליו. (הלכות ראש חדש, הלכה ו', אות יב):

ג.
צריך כל אחד להסתכל בנפשו, שלא יצא מדרכי התמימות באמת, ולחפש דרכיו בכל עת, ולשמר נפשו מאד, שלא יטה אותו הבעל דבר מן האמת, חס ושלום, על ידי חכמות של הבל, המצויים עתה בעוונותינו הרבים, ושלא יהפך לו אמת לשקר ועברה למצוה, חס ושלום, כי זה גרוע מן הכל, חס ושלום, ויזכר את עצמו בכל עת איך שאינו נקי בענין תאות משגל, ועל ידי זה כלי כלי המחין שלו אינם בשלמות, ואפלו אם הוא מוחזק ומפורסם ללמדן גדול וחסיד, אוף על פי כן מאחר שיודע בנפשו, שאינו נקי וזך בענין זה בשלמות כראוי, וממילא תפיסת המחין שלו אינם בשלמות, על כן תכף כשרוצה הבעל דבר להטותו מדרך התמימות האמתי אפלו נקודה בעלמא, ואף על פי שנדמה לו שעל פי התורה מגיע כך, צריך לירא לנפשו ולחשב אולי אולי טועה הוא בדבר ומחשבה זו וסברא זאת נמשך אצלו מבחינת: לא זכה - נעשית לו סם מות, רחמנא לצלן, שנאמר על מי שלא זכה עדין לשלמות כלי המחין על ידי תקון הברית בשלמות, על כן הוא הוא צריך לזהר ביותר שלא להטעות את עצמו ושלא להפך דברי אלקים חיים, חס ושלום,

וביותר ויותר צריך לזהר בענין זה לענין מחלקת, כאשר כבר ראינו כמה נפשו"ת שירדו חיים שאולה, רחמנא לצלן, על ידי שהרבו במחלקת על הכשרים מחמת טעות דעתם ושנדמה להם כאלו כונתם לשם שמים, וכמבאר בפנים. וגם לענין עצמו לבד בעבודת השם, צריכין גם כן לצעק ולזעק הרבה להשם יתברך, שיוליכהו בדרך הישר והאמת תמיד, אולי יזכה להתקרב להשם יתברך כראוי, וכאשר צעק דוד המלך הרבה על זה, כמבאר בפנים, כי צריכין לזכות גדול וישועה גדולה ורחמים גדולים והשתדלות ויגיעה גדולה כל ימי חייו, שיזכה לפלס דרכיו באמת בכל עת ולילך בדרך הקדש באמת לאמתו ולא יטה לימין ולשמאל ולא יטעה את עצמו באיזה דבר, חס ושלום, על ידי שאין הכלים של המחין שלו שלמים כראוי, אבל על כל פנים כששומר את עצמו שלא יהיה נוטה על כל פנים מדרכי התמימות, אזי הוא בטוח על כל פנים ממכשול גמור, חס ושלום, כי הולך בתם ילך בטח. (הלכות יין נסך, הלכה ד', אות יג, טז, יז):

ד.

כל מי שמרגיש בעצמו, שאינו קדוש כראוי, צריך להכניע ולבטל עצמו נגד השם יתברך ולא ירצה לילך בגדולות ובנפלאות ממנו להמשיך על עצמו בחינת רוח הקדש, רוח נבואה, מאחר שיודע שרחוק מזה, ואם ירצה להמשיך על עצמו בחינת מראות וחזיונות, יוכל לקלקל יותר ויותר, כאשר נכשלו בזה רבים מאד, רק צריך שילך בתמימות ולבקש מהשם יתברך, שיהיה בעזרו לצאת מפחיתותו ויזכה לקדש את עצמו כראוי, ואז - אם יזכה ויהיה ראוי לזה לקבל רוח הקדש, דרך הקדושה, בשלמות - השם הטוב יעשה עמו כרצונו. (הלכות חדש, הלכה ד', אות ח):

ה.

באמת אין לך אדם שאין לו שעה, אך הרבה אובדים השעה שלהם, שהיה יכול להצליח בה בגשמיות וברוחניות, על ידי חכמתם של הבל, על ידי שדוחקים את השעה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: כל הדוחק את השעה, השעה דוחקתו, כי השם יתברך מקים: עם גבר תמים תתמם ועם עקש תתפתל, ומאחר שהוא עקש ורוצה שימלא לו השם יתברך תכף חפצו, וכשאין לו מה שחפץ הוא אומר, שאי אפשר בזה האפן לעבד את השם יתברך נמצא, שהוא עקש ומהרהר אחר מדותיו יתברך, ואז גם השם יתברך מתפתל עמו והשעה דוחקתו אבל ההולך בתמימות ומאמין באמת כי בודאי צדיק וישר השם, ומה שסובל יסורין ודחקות - הכל לטובה, כי עדין לא הגיעה השעה שלו, ומקים: טוב ויחיל ודומם לתשועת השם, כי לפעמים אין השם יתברך נותן להאדם צרכי ישועתו תכף, עד שירבה בתפלה על זה, כי השם יתברך מתאוה לתפלתן של ישראל, וגם בתפלה אסור לדחק את השעה, כמבאר במקום אחר, ולפעמים הישועה מתעכבת

עוד מטעמים אחרים, על כן צריכין לילך רק בתמימות ולהאמין בישר משפטיו יתברך ולהרבות בתפלה תמיד על כל דבר, ואז בודאי השעה עומדת לו, כי בודאי תגיע השעה של ישועתו. וכן מבאר בדברי חכמינו זכרונם לברכה: כל המתמים עצמו, שעה עומדת לו וכו'. (הלכות נזיקין, הלכה ה', אות טו):

1.
מי שהולך בתמימות, הוא עקר הבן החביב להשם יתברך, כמבאר בפנים, ומי שהולך אחר החכמות והערמימיות של הבל, שהם כמו בחינת נחושים ממש, רחמנא לצלן, הוא בחינת עקש ופתלתל, והשם יתברך מקים עמו: עם עקש תתפתל, והוא בחינת בעל מום, שהוא ההפך מתמימות, שהוא לשון שלמות. (שם, אות טז):

2.
עקר מה שהשם יתברך מתפאר עם ישראל נגד כל האומות הוא על ידי דרכי התמימות שלהם האמתיים, וזה בחינת: ששים המה מלכות וכו', אחת היא יונתי תמתי - תמתי דיקא, בחינת תמימות. (שם, אות כב):

תם ונשלם. שבח לאל בורא עולם:

סליק ספר עצות ישרות בעזרת רוכב שמים ומסדר המערכות: